

Dr. JOSEF JANČÍK
NA TOULKÁCH BOŽÍCH

Dr. JOSEF JANČÍK

NA TOULKÁCH BOŽÍCH

ŽIVOT A DÍLO ŠEBESTIÁNA KUBÍNKA

1941

Tiskem a nákladem Občanské tiskárny v Brně

PŘEDMLUVA.

Morava byla v minulém století tak šťastná, že měla svého Františka Sušila, který věnoval jejímu kulturnímu životu všechny své síly. Sušil našel si spolupracovníky ve svých žácích, kteří šířili jeho myšlenky dále mezi lid, kde se ujaly a přinesly požehnané ovoce. Pracovalo se ve všech oborech kulturní práce.

Než i v prostém venkovském lidu našlo se dosti takových, kteří přiložili ruce k dílu a podle svých sil a schopností pomáhali. Mezi nimi význačné místo zaujímá blažovický rolník Šebestián K u b í n e k, horlivý apoštol dobré knihy v našich zemích.

Byl to zjev tak neobyčejný, že již za jeho života se o něm mnoho mluvilo a psalo. A není divu, že se o něm šířily i řeči a pověsti nesprávné. Snažil se je uvést na pravou míru ve svém spise „Děje Kubínka“. Také v článkách z novější doby je obsaženo mnohé, co se nedá doložiti.

K sepsání životopisu Kubínkova chystal se Václav Kosmák. Brzy po smrti Kubínkově napsal do „Hlasu“ některé obrázky z jeho života, aby předešel různé nepravdivé pověsti o něm. A pokračuje: „Obšírnější vyličení jeho života a působení podám později, až se mi podaří podrobnějších zpráv o jeho blahodárném působení a zvláště o jeho svaté smrti sebrati. Toto předsevzetí, které jsem z vlastního popudu učinil, vzrostlo zatím na povinnost. Byl jsem totiž právě dnes od veleváženého a veledůst. pana kanovníka Matěje Procházky vyzván, abych sepsal

Kubínkův životopis. — Proto vzdávám prozatím úctu památce Kubínkové a chci se ponořit do zkoumání jeho povahy, abych z ní čerpal poučení, povzbuzení a posilu pro sebe i pro jiné.“¹⁾

Bohužel, Kosmák svého úmyslu neuskutečnil. Postaral se však, by vzpomínky na Kubínka byly sepsány a uschovány. Jsou cennými doplňky údajů samého Kubínka.

Při sestavování životopisu Kubínkova jsem se snažil všechna data si náležitě ověřiti, pokud to bylo možné. Hlavními prameny mně byly spisy a listy Kubínkovy, deníky Antonína Štěpánka, zprávy vrstevníků Kubínkových a zprávy těch, kteří ještě Kubínka znali.

Všem, kteří mně byli jakkoliv nápomocni, srdečně děkuji.

V Brně dne 20. ledna 1941.

Dr. Josef Jančík.

¹⁾ Václav Kosmák, *Obrázky z Kukátka V.*, Brno, str. 121.

MLÁDÍ.

Jak dosvědčuje křestní matrika v Tvarožné (sv. III., str. 43), narodil se dne 1. ledna 1799 v příslušné obci Blažovicích na čís. 30 manželům Tomáši Kubínkovi a Anně, roz. Macháčkové, syn, kterého dne 2. ledna 1799 pokřtil tvaroženský kaplan Klarus Janoš na jméno Šebestián. Kmotry byli Šebestián Jahoda, láník z Tvarožné, a jeho manželka Veronika.

Šebestián byl předposledním z 12 dětí, z nichž 9 zemřelo nedlouho po narození.¹⁾ V otcovském domě byl Šebestián veden hned od malička k praktickému křesťanskému životu, a to nejen slovy, nýbrž především dobrým příkladem rodičů. Je příznačné, že Kubínek

¹⁾ „Těž i matce Kubínkové zrodilo se dítě dvanáct, ale devět jich zemřelo nevinných v mládí, i rozmnožili oni v nebi kůr andělský; má tedy Kubínek mimo jiných, kteříž jistě rádi u Boha zaň se přimlouvají, a možná že těch devět jsou rozděleni do každého kůru jeden. Učiněn tedy celý kůr (andělský) jeho zvláštním orodovníkem“ (D 8). — Podle pátrání dp. kons. rady Ant. Straškráby v matrikách tvaroženských uvádím dobu jejich narození, po případě i úmrtí: 1. Josef, nar. 10. 3. 1784, zemř. 12. 3. 1784; 2. Veronika, nar. 6. 10. 1785, provd. 8. 5. 1810 za Václava Nohela do Kruhu-Holubic; 3. Terezie, nar. 3. 6. 1787, zemř. 7. 7. 1787; 4. Marianna, nar. 2. 5. 1788, zemř. 16. 8. 1854; 5. Magdalena, nar. 14. 7. 1789, zemř. 2. 8. 1789; 6. Michael, nar. 8. 5. 1791, zemř. 13. 5. 1791; 7. Františka, nar. 3. 4. 1793, zemř. 22. 4. 1793; 8. Matouš, nar. 26. 8. 1794, zemř. 27. 11. 1794; 9. Apolonie, nar. 14. 1. 1796, zemř. 16. 3. 1798; 10. Martin, nar. 3. 11. 1797, zemř. 8. 11. 1797; 11. Šebestián, nar. 1. 1. 1799, zemř. 18. 7. 1882; 12. Terezie, nar. 26. 8. 1800, zemř. 17. 10. 1800. — Rodokmen rodu Kubínkova viz v Příl. čís. 1.

ve svých spisech se zmiňuje ponejvíce o otci, o jeho zbožnosti a vlivu, který na něho měl v mládí. Praví o něm, že „v nábožnosti a pracovitosti ve vůkolí nebylo možno najítí žádného rovného jemu“. Ráno i večer se modlíval kleče uprostřed světnice, nikdy se nepodíral o lavici. Pracovníkem byl pilným a vytrvalým (D 27).¹⁾

O matce Kubínkově dosvědčují současníci, že byla štedrá k chudým a k pocestným. Každé nové pečení (z nové mouky) rozdala chudým rodinám. Její dům býval vždycky přístřeším a pohostinstvím všem toho potřebným. Byla v tom jisté stejného smýšlení se svým manželem. Sama si tím přidávala práce, ježto musela připravit jídlo a uchystat lože. Stalo-li se, že přišel pocestný před nedělí, byl u Kubínků také přijat. V neděli musel na bohoslužby do farního kostela do Tvarožné, pak dostal oběd (KA).

Po šestém roce začal Kubínek chodit do školy. Báł se jí s počátku jako strašidla, brzy se však s ní obeznámil a nechtěl nazpět. Čtení si osvojil brzy a býval mrzutý, když ho učitel nechal slabikovat i tehdy, když již uměl každou větu dobře vyslovovat. Za tři léta se naučil psaní i počítání, protože měl dobré nadání. Po této době musel vypomáhat učiteli Adlerovi. Ten měl jiné zaměstnání. Panští písaři nestačili na všechnu práci, přinášeli ji učiteli, který si rád přivydělal. Před vyučováním se s dětmi jen pomodlil, ostatní přenechával Kubínkovi. Bylo to po celá další tři léta Kubínkovým denním úkolem učit děti číst, psát, počítat a opakovat katechismus. Při tom však sám ve svém vzdělání nepokračoval. Jsa po tři léta učitelem jiných, sám sebe nenaučil pravopisu. V pozdějších dobách pociťoval tento nedostatek, protože musel prositi jiného písaře, by mu

¹⁾ Zkratky: D 27 = Děje Kubínka, str. 27. — I. 15 = Deník Kubínkův, roč. I., str. 15. — KA = Konsistorní akta o Kubínkovi v archivu biskup. konsistoře v Brně. — KAŠ = Opis Deníku Ant. Štěpánka, II. části, v Aktech bisk. konsistoře.

psaní opravil. Již jako školák byl Kubínek milovníkem čtení, zvláště Písma sv., které si vypůjčil od své tety — otcovy sestry — Apoleny, provdané za blažovického půllánika Františka Štěpánka, po ovdovění (1. dubna 1792) za Pavla Urbánka č. 18.¹⁾

Kubínek zažil v mládí události, které se hluboce vryly v jeho dětskou paměť. Byly to napoleonské války a zvláště bitva u Slavkova, při níž dějištěm bojů byly také Blažovice. „Tehdy“, píše Kubínek, „byli jsme ukryti v panském stavení, kteréž puma neprorazila, ale bylo jich tam mnoho zazděno na památku, aby se nezapomnělo na hrůzy té války, po níž tam tisíce snad mrtvol zahrabáno do jam hlubokých“ (D 81).

V r. 1809 bylo francouzské vojsko ležením v brněnském kraji, tedy také v Blažovicích, a způsobilo lidu hodně trápení. Odešlo až na Dušičky. Blažovští si oddechli a bylo jim, jako by byli vysvobozeni z očistce (D 82).

Když Kubínek vychodil školu, nebylo ještě pokoje. Bojovalo se jinde, mezi jiným i u Lipska (Leipzig 1813). Čeledín u Kubínků musel také k vojsku a na jeho místo nastoupil Šebestián, tehdy čtrnáctiletý. S potahem vozil obilí pro vojsko do Mikulova (Nikolsburg), do Jihlavy, do Čáslavi a do Kolína. Na těchto cestách dnem i nocí v podzimní blátivé cestě zakusil mnoho (D 15, 88).

Takový způsob života měl vliv i na Kubínkovo chování. Nechtěl být méně než druzí, musel se jim rovnat, koupil si i dýmku a začal se toulat, aby tak ukázal, že je druhým ve všem roven. Nebylo to z nějaké touhy po svěťáctví, „chtěl jen hovět dospělosti“. Otec, muž jinak nábožný, nebránil mu v tom. Byl toho mínění, že mladým musí být v něčem povolný. Kubínek praví o něm, že nebyl dosti pevný. Káral sice, ale přísně nezapověděl (I. 5). A tak „svět Kubínka zadrhl dobře

¹⁾ Pavel Štěpánek: Šebestián Kubínek, rolník z Blažovic, Praha 1940 (otisk „Českého zeměděle“, roč. XXII. 1940, str. 2).

do svých sítí, do tenat zlých svévolností, tak ho svět opanoval a držel jako otroka v své zlé služebnosti“ (D 15).

Dobré jádro však v něm nebylo udušeno. Uprostřed všech světských veselostí ozývala se v něm vždy touha po věcech a radostech vznešenějších, nežli podával svět. Bylo to už v jeho povaze, že se raději modlil, nežli lehkomyslně světačil. Bavilo ho více čtení nábožných knih, nežli vysedávání ve společnosti pijáků a karbaníků, kde se mařil drahocenný čas a utrácely těžce vydělané peníze. V neděli a ve svátek Kubínek raději chodíval na bohoslužby, než k zábavám. Býval by již dávno nechal všeho světáctví, ale do cesty se mu stavěla bázeň, co by tomu řekli jeho vrstevníci. Co řeknou, kdyby ho viděli ve svátek místo zábavy doma se modlit? Co by řekli tanečníci, kdyby chodíval v neděli odpoledne na požehnání do Tvarožné, když přece v Blažovicích něco takového nebývalo ve zvyku! Řekli by snad, že je svaťoušek, pobožnítkář. Bázeň před míněním blažovské chasy, to bylo hrozné strašidlo, které Kubínkovi bránilo vymotat se ze sítě marností lehkomyslných světáků (I. 6).

Kubínek soudí o svém mládí přísně. Jeho současníci neviděli v jeho počínání nic zlého. Podle Kosmáka byl Kubínek chasník jako struna, červený jako růže, a zpíval a tančival u muziky až dost — ale vždycky v poctivosti a v pořádku.¹⁾ Jako stárek na hody stínal berana.

¹⁾ Obrázky z Kukátka V., str. 117.

OBRÁCENÍ.

Kubínek i těchto zábav zanechal a změnil způsob svého života. Byl to počátek jeho apoštolského působení. Srovnával svůj život se zbožností a opravdovostí svého otce, který vydržel hodinu i dvě klečeti při modlitbě. To bylo tiché napomenutí, tichá výzva. Pokaždé cítil lítost nad svým lehkovážným životem, až pak milost Boží ho vysvobodila ze zkázy snad nedaleké.¹⁾ Mladý Kubínek pochopil sílu modlitby a v ní hledal útočiště (I. 6). K těmto vnitřním příčinám obratu se připojila ještě jiná — vnější, totiž náhlá smrt „jedné milovnice světa“ (D 15), která byla před jeho očima raněna mrtvicí při taneční zábavě.²⁾

Kosmák podle vypravování vrstevníka Kubínkova Martina Šlezingra z Blažovic uvádí obrácení Kubínkovo v příčinnou souvislost s událostí, která se stala při hlídání jakési pomatené ženy. Píše: „U nás v Blažovicích zbláznila se jistá žena. Tehdy snad ještě blázinců nebylo, jako jsou teď, protože ji nikam neodvezli. Uvázali ji provazy ke sloupu a lidé museli státi po pořádku na stráži. Jednou večer přišel také pořádek na Šebestiána Kubínka. Ta zbláznilá byla tenkrát právě jako posedlá. Ubohá křičela, až to bylo po celé osadě slyšeti; trhala

¹⁾ Zpráva o třetím všeobecném sjezdu důvěrníků a důvěrníc jednot katolických na Moravě v Brně dne 18., 19. a 20. října 1853. V Brně 1853, str. 38.

²⁾ „Hlas“ z 26. července 1882, „Blahověst“ 1882, str. 352.

sebou a proklínala kdekoho, inu, jako nerozumná. K tomu ke všemu přišla ještě bouřka a Šebesta musel u ní zůstat celý večer. — Co se tam stalo, žádný neví, ale to jest jistá věc, že se od té doby stal jiným člověkem. Když přišel domů z té stráže, poklekl místo spaní před obrázky a modlil se až do bílého rána. Od toho dne se modlíval kudy chodil a zdálo se, jakoby se byl pomátl. Poslali mu pro doktora a ten mu pustil žilou, a my jsme měli naporučeno dávat všude pozor.¹⁾

Kubínek se o této osobě také zmiňuje (D 22), ale své obrácení nijak s ní nespojuje. Jeho vrstevník a dobrý přítel Antonín Štěpánek (KAŠ) pak tvrdí, že se dokonalé obrácení Kubínkovo stalo asi pět až šest roků před událostí, o které vypravuje Kosmák.

Jiný důvod obratu v životě Kubínkově udává Boh. Šťastný.²⁾ Píše: „Kubínek rád zúčastnil se poutí do Tvarožné, kde tu neděli po svátku Panny Marie Sněžné scházívala se chasa z dalekého okolí na odpolední veselici, a kde mladý Šebestián měl prý i svoji lásku, která však dlouho netrvala. Při jedné zábavě prohrál prý spoustu peněz, což prý rozčílilo velmi šetrného otce tak, že se s ním zle vypořádal. Tato chvíle stala se rozhodnou pro obrat na jinou cestu života. Mladý Kubínek se náhle změnil. Přestal chodit mezi chasu, přerušil známost navždy, vyhýbal se lidem a stal se samotářem.“ Rodiče Stanislava Putny z Blažovic č. 31, kteří sousedili s domem Kubínkovým, vypravovali, že Kubínek hodně prohrál při pouti v Pratici, která se slaví na svátek Povýšení sv. Kříže dne 14. září.

Apolonie Koudelková z Jiříkovic ve zprávách o Kubínkovi praví, že prý měl nevěstu v Pratici. Ta však odešla do kláštera. Od té doby Kubínek začal nový život.

Kolik je na těchto tvrzeních pravdy, těžko dnes zjišťovati. Nevíme ani přesně dobu, kdy se změna stala. Kubínek sám píše: „Od osmnáctého do dvaadvacátého

¹⁾ Obrázky z Kukátka V., str. 117 n.

²⁾ „Den“ z 31. ledna 1935.

byl jeden rok pro mne šťastným, že jsem s Boží pomocí vybědl z nebezpečství, kde hrozí světákům zkáza, kde se k nim tovaryši nemravnost, kde mnohého zkazí tělesnost, prostopášnost, která ani v starším věku se ho nerada spustí, ale jej v úplnou zkázu vrhnout usiluje“ (I. 7, D 17).

Obrácení jeho bylo vědomé, nebyla to ctnost z nouze. Od rodičů byl by býval dostal peníze, kterých potřeboval ke svým zábavám, nohy byly ještě „ke skokům tanečním schopné... a krása těla nebyla tak uvadlá, že by snad nebyl vážen, aby žádná panna nechtěla mu podat ruky“, zvláště když věděla, že bude jednou dědit statek (D 17).

Kubínek začal nyní chodit pravidelně také na odpolední pozeňování do Tvarožné, a to za každého počasí. Ba, mnohdy na poledne nechodil ani domů, zůstal po mši sv. v kostele. Velebná Svátost byla tam jeho útěchou, jí se klaněl, jí ctil modlitbou v létě i v zimě (D 17). Jeho příklad působil na ostatní mládež. Mnozí chodili s ním. Když jezdil do lesa do Křtinska nebo do Račicka, mnohdy nechal potah s vozem u kostela a šel na mši sv. (D 9). Když orával na poli zvaném „Zadní čtvrtě“, které se táhne k Pratici, a uslyšel pratecké zvony, zvoucí na mši sv., nechával koně na souvratí a spěchal do kostela. Vrstevníci se mu smáli, že to dělá jako sv. Isidor. Na takové poznámky však nedbal. Zjednal si také kříž a ve dny sváteční po sv. pozeňování chodil s ním ve vesnici od kříže ke kříži, modle se a zpívaje s dítkami (KA).

V duši jeho byla sváteční pohoda. Celý svět se mu objevil v rajske ozdobě a spanilosti, cokoliv jen uviděl na poli i v zahradě, vše bylo krásné a nemohl se dost tomu nadívat. Tehdy začal vidět v přírodě velikost a dobrotu Boží (D 20).

Musel však ještě projít těžkou zkouškou p o k u š e n í. Dostavilo se hrozné zoufalství. Kubínek se cítil zcela nehodným milosrdenství Božího. Nejméně čtvrt

roku trval mu ten krutý zápas, když celé peklo najednou se vyřítilo proti němu, nechťc kořisti své popustiti (D 22). Ale Bůh mu pomohl.

Když po tuhém boji dosáhl vítězství, umínil si žiti bez manželky ve stavu svobodném, dokonalém. Sám v tom vidí řízení Prozřetelnosti Boží, která ho chtěla mítí „poslem slova“ (D 23).¹⁾ Hospodářství u Kubínků bývalo by jistě potřebovalo mladé hospodyně, protože oba rodiče Kubínkovi byli již staří, jedna sestra — Veronika, byla provdána do Kruhu za Václava Nohela, druhá pak — Marie — byla nemocná, „chromá, shrbená žebračka, sedět musela doma“. Matka Kubínkova zemřela 21. dubna 1826.

Šebestián pomáhal otci při hospodářství, při tom musel sám pořizovat všechny potřeby, jak tomu bývalo dříve u rolníků, kteří se snažili býti ve všem soběstačnými. Za zimních večerů se bavil duchovní četbou a předčítával při šití nebo při prástkách.

Velice rád chodíval po poutích, a to nejen do blízkého okolí, nýbrž i na místa hodně vzdálená. Byl na svatojánské pouti v Praze, ve Vambeřicích (Albendorf), v Čenstochové, na Kalvarii u Krakova,²⁾ v Maria Zell. Pouti byly pro něho příležitostí k pokání, chodíval bos, přísně se postil, někdy až čtrnáct dní nevzal chleba do úst, jen vodu pil, žízeň nemoha strpět (D 26).

Otec měl starosti, jak to bude vypadat s hospodářstvím při takovém způsobu života. Proto se rozhodl

¹⁾ Později píše Ant. Štěpánkovi: „K tomu ale, aby se kdo apoštolem, poslem národu svému nebo kterémukoliv stal, manželský stav vadí... Pomysli jen, kdybych já byl v manželstvu, byl bych se mohl oddat na to, abych se stal celému národu prospěšným, abych mu mohl zvěstovat slova spásy, nebylo-li by mně v tom manželství vadilo?“ (Viz přílohu čís. 5.)

²⁾ Kalvarie tato je na cestě z Krakova do Zakopaného. Při ní jest klášter bernardinů. — Srv. Jindř. Š. Baar, Chvilé oddechu, II. vyd., Praha 1931, str. 259.

odkázati statek svému vnukovi.¹⁾ Šebestián s tím souhlasil, protože odedávna měl touhu státi se chudým. Záleželo jen na svolení vrchnosti. A to nebylo dáno. Když obecní úřad blažovický jako důvod pro schválení uváděl okolnost, že Šebestián chodí po poutích, hoví svým pobožnostem a o hospodářství se nestará, odpověděl pan vrchní, že mnohý hospodář je čtrnáct dní ve vinopalně, nedbá o svůj dům, nestará se o domácí, ani o žádné pořádky a práce polní, a že hospodaří přece (D 28). Tak s úmyslu otce Kubínkova sešlo a Šebestián se stal po jeho smrti 17. května 1832 samostatným hospodářem.

Ted' teprve mohl jednati úplně podle svého. Majetku užíval ve prospěch chudiny. Za nocí nosil dříví, slámu, chléb chudým, zvláště takovým, o kterých věděl, že trpí nouzi, ale žebrati se stydí. Činíval tak tajně, aby nevěděla levice, co dělá pravice (D 10). Začal také odvádět opět desátky faře tvaroženské. Jeho dům byl vždy otevřen pocestným. Dráteníci a sklínkaři měli tam svůj domov (KA).²⁾

Ve své dobrotě pamatoval i na ptactvo. Při mlácení (tehdy ještě většinou ručním — cepy) nevymlácel snopy úplně. Když všechno zapadlo sněhem, tehdy Kubínek

¹⁾ Byl to buď Martin Nohel (nar. 31. 10. 1811) nebo František Nohel (nar. 1. 11. 1813), synové Václava Nohela, půllánika v Holubicích-Kruhu č. 16, a Veroniky, roz. Kubínkové. (Podle pátrání dp. bisk. rady Šeb. Párala, faráře v Pozořicích.)

²⁾ K almužně vybízel později ve svých Dějích (47): „Neříkejme, že ti lenoši, běhouni, nejsou toho — almužny — hodni. Ovšem, apoštol praví: „Kdo nechce dělati, ať také nej!“ To ale platí těm, kteří práce se štítí, ale hlad je žene po žebratě. Ale takový zasluhuje dvojnásobně almužnu: chleba pro tělo, má-li hlad, a dobré naučení pro duši, aby jako jiní učil se chleba v potu tváře dobývat, aby nemusel obtěžovat jiných, ale raději udělil těm, kteří pracovat již více nejsou dostateční.“ A jinde: „Uznalost k čeládce, k dělníkům i také k chudým, to mnozí požehnání. Útrpnost vůbec ke každému, to vyprovází každého až do skonání“ (VII. 118). Naproti tomu o lakomcích píše: „Nejsem knězem; ale předc některý hříšník učiní vyznání hříchů přede mnou. Jen lakomec se nepřizná k lakomství“ (III. 33).

odházal sníh od plotu, napíchl na plot úplně nevymláčený snop pšenice nebo ječmene, aby ptáci mohli zobat.¹⁾

V s e b e u m r t v o v á n í zacházel až příliš daleko.²⁾ Nejen že se sám přísně postíval, chtěl, aby se všechno v jeho domě postilo. Proto nedával ani dobytku někdy žráti a pít. Protože by tak brzy přišel o všechno, na domluvu své sestry vzal do domu čeledína. Z touhy po umrtvování chodíval i za nejkřutější zimy bos. Kosmák o tom vypravuje podle vzpomínek Šlezingrových dvě příznačné historky:

„Jedenkrát jel jsem s ním s obilím do Brna na trh. Byl tenkrát mráz až hrůza krutý. Já měl beranici, kožich a boty důkladné, a přece jsem se všecek zimou trásl; on seděl vedle mne jen tak na lehko a nohy měl bosé — a nenamrzl. To byla divná věc.

Když jsme přijeli na trh, dal mi na rohlík. — Tu máš, abys neměl hladu, a jdi se někam ohřát.

Když jsem se navrátil, poručil mně: — Zůstaň zde, a přijde-li dobrý kupec, prodej! Já půjdu ke kapucínům do kostela.

Šel tak, jak byl — bos. Lidé se za ním dívali a tak ruce spínali! Já jsem obilí prodal, odvezl a čekám, čekám a Šebesta nejde. Konečně, když už dvě hodiny odbily, přišel.

Jářku: — Kde jsi, prosím tě, tak dlouho byl?

— Milý brachu, byl jsem na radnici.

— A co jsi tam dělal?

— Inu, policajti mne tam odvedli. Myslili, že blázním.

Jednou mi jel zase pro dříví až do Ochozska. Však to bylo právě na Štědrý večer; sněhu bylo až po kolena. Myslivec, spatřiv jej, šel domů a donesl boty.

— Tu máte, člověče, a obujte se; nemohu se na vás ani dívat. Taková zima, a jste bos!

— To nesete ty boty mně? tázal se Kubínek. Milý

¹⁾ Podle sdělení Stan. Putny z Blažovic č. 31.

²⁾ Ant. Štěpánek z Blažovic píše o jeho umrtvování, „že to není ani k následování“ (KA).

brachu, kdybych já chtěl boty, mohl bych si je koupit sám, třeba zlatem vyšívané. Jen si je nechte, já pojedu domů, jak jsem přijel.

Bylo to na Štědrý večer, ale na Boží hod ráno přišel do kostela již obut, a od té doby vícekrát bos nechodil.¹⁾

Následky této přísnosti cítil až do pozdního stáří. Tak v lednu r. 1867 si stěžuje: „Trpěl jsem třikrát v tomto týhodni kruté bolesti oznobených nohou, při nichž jsem byl na bolesti pekla upomenut. Byly to bolesti kruté, při nichž nemohl jsem se modlit ani vzdychat k Bohu, ale strašné zoufalství se duše mé drželo, takže jsem cítil, jak hrozně spravedlnost Boží bude mstít nekající hříšníky v pekle bez milosrdenství“ (I. 15).

Kubínek zůstal i jako samostatný hospodář s v o b o d n ý m. Mnohé dívky mu nadbíhaly, zvláště jedna, která bezmála tak často do kostela chodila jako on, modlívala se celé večery, četala nábožné knihy, a proto Kubínek rád s ní mluvil. On ovšem myslel jen na náboženství, ale ona také na Kubínkův statek. Když se neměl dlouho k ženění, řekla mu jednou při rozmluvě: „Jápak, Šebesto, když jsme už tak sobě navykli a jeden druhému rozumíme, abychom se sebrali? Jinak na nás nadělají pomluvačné huby nehezkých řečí.“ — „Chceš-li, zasnoubíme se, ale jako sv. Josef a Panna Maria.“ — To jí jaksi nevonělo, a proto nechala Kubínka a provdala se později za jiného. — Podle jiných zpráv jí odpověděl: „Ty chceš dostat můj dům? Chceš-li, zůstaň svobodná, vezmi si za ženicha Krista Pána a sv. Josefa, já si vezmu za nevěstu Pannu Marii.“²⁾ — Domácnost mu vedla sestra.

Smýšlení Kubínkovo se ukázalo již v r. 1835. Toho roku upletli po žních nádeníci na jeho statku pracující věnec z polního kvítí a z klasů a dali jej svému hospo-

¹⁾ Obrázky z Kukátka V., str. 119.

²⁾ Tamtéž, str. 120. — KAŠ.

dáři, který je pak počastoval. V neděli potom konalo se procesí z kostela tvaroženského na kopeček ke kapli P. Marie Sněžné. Po cestě upoutal na sebe Kubínek pozornost ostatních. Všichni měli smeknuto, jedině on ne. Na hlavě měl věnec z polního kvítí a z klasů. Byl to ten, který dostal od dělníků. S ním šel až na kopeček do kaple. Tam položil jej před obrazem Matky Boží se slovy: „Nevěsto má, dávám ti ten věnec, který jsem dostal od svých nádeníků.“ Kdyby to nebyl právě Šebestián Kubínek, snadno by se mohlo takové jednání vykládat jako ztřešćenost. U něho však lidé byli na podobné počínání zvyklí a nepozastavovali se nad ním, protože věděli, že je míněno upřímně a opravdově (KA).

V těch letech vznikala po Moravě různá bratrstva, mezi nimi i Bratrstvo sv. růžence, které Kubínek poznal v Zábrdovicích.¹⁾ Podařilo se mu, že našel dosti horlivců i v Blažovicích, a tak r. 1845 se spojili v podobné bratrstvo, které čítalo hned v začátcích 12 růží, t. j. 180 členů. Také pobožnost k Srdci Pána Ježíše a P. Marie docházela v Blažovicích větší a větší obliby přičiněním Kubínkovým. Schůze mívali jednou měsíčně ve škole, kde vykonali své modlitby a kde jim Kubínek předčítal z knih. Podařilo se mu získat i mládež (D 29).

Zvrucnění náboženského života se projevilo ve svých důsledcích také navenek, a to v boji proti pití kořalky. Kořalka byl mor, který ničil lid na duchu, na těle i na statcích. Nájemcem vrchnostenské palírny v Blažovicích byl od r. 1805 Izák Pollack a po jeho smrti v letech dvacátých jeho manželka Elisabeth. Výsledky jejich činnosti projevovaly se prodejem gruntů. Pro dluhy u palírníka byl prodán r. 1808 půllán č. 4 (Nesvadba—Paulíkovi), r. 1820 čís. 32 (Smutný—Audýmu), r. 1829 č. 29 (Zelinka—Procházekovi), r. 1830 č. 13 (Ondráček—Paulíkovi), r. 1833 č. 8 (Paulík—

¹⁾ O vzniku a rozvoji Bratrstev živého růžence v Brně viz článek v „Hlasu“ 1857, str. 98.

Robešovi). Pro dluhy byl v r. 1833 rozdělen půllán č. 5 na dva čtvrtlány (5 a 73), které po čase byly také prodány.¹⁾

Proti pití kořalky začali v Tvarožné horliti r. 1845 tamní kněží farář Ignác Mayer a kaplan Petr Kostrošic s takovým výsledkem, že množství farníků složilo slib střídmosti. Posily tomuto hnutí se dostalo založením Katolické jednoty v Tvarožné r. 1849. Ústřední jednota katolická v Brně ve svém časopise „Hlas“ hned od počátku varovala lid před pitím kořalky (na př. roč. I., č. 34, 39; II. 10, 27, 52; V. 7; VI. 27; XII. 3, 6). Na IV. sjezdě Katolických jednot v Brně r. 1854 promlouval duchovní správce v Mašůvkách Eduard Stuchlý na thema: Výstraha proti pití pálených nápojů.²⁾ Důsledek tohoto horlení v Katolické jednotě byl ten, že na Hromnice r. 1857 založeno bylo v Tvarožné děkanem M. Lavičkou „Bratrstvo střídmosti pod ochranou Neposkrvněného Početí Panny Marie“ a připojeno k ústřednímu bratrstvu ve Vratislavi (Breslau). Na 131 členů dílem složilo, dílem obnovilo slib střídmosti podle této formule: „Já... připovídám svatosvatě před Bohem, nejsvětější Pannou, svým andělem strážcem a církví Boží, s pomocí Boží všelikých pálených nápojů docela se zdržeti, všech jiných střídmě užívati a k podobné střízlivosti svého bližního všemožně vzbuzovati. To pak uznávám a vyznávám, že bych od Boha trestán, před lidmi zahanben a z bratrstva vyloučen býti zasluhoval, kdybych tuto s dobrým rozvážením učiněnou spasitelnou příověď lehkovážně zrušil!“

Povinnosti, které na sebe členové bratrstva brali, byly tyto:

1. Jedenkaždý úd bratrstva se zavazuje všelikých pálených nápojů, jako: kořalky, araku, rumu, lihu (neb spiritusu) a všeho, co by s těmito nápoji připraveno aneb smícháno bylo, zúplna a doživotně se zdržeti.

¹⁾ Pavel Štěpánek: Šeb. Kubínek, str. 3.

²⁾ Zpráva o IV. sjezdě Katol. jednot. v Brně r. 1854, str. 89.

2. Dále se zavazuje: vína, piva a podobných kysaných nápojů toliko střídme užívat.

3. Má každý úd se nanejvýš v duchu křesťanské lásky přičiní, aby jiné osoby, přátele, příbuzné, známé, především opilce bratrstvu získal.

4. Alespoň v neděli a ve svátek se pomodlit modlitbu sv. Bernarda „Rozpomeň se, ó nejmilostivější Panno Maria“ (Memorare)...

6. O hlavní slavnosti bratrstva na den Očišťování P. Marie koná se slavné obnovení slibu a podobně se činí též o slavnostech Zvěstování, Navštívení (v neděli následující), Narození a Neposkvrněného Početí P. M., o kterýchž všickni údové svůj slib pobožně obnoviti mají. Toto obnovení neukládá žádné nové povinnosti, avšak opomenuto byvši, nerozvádí také od povinností jednou navždy přijatých.

9. Stanovy bratrstva nezavazují pod hříchem.... Jest to slavná přípověď, kteráž před Bohem, před nejsvětější Královnou nebes, sv. andělem strážným a před církví Boží učiněna byvši světější jest, než všeliké lidem učiněné zaslíbení a z lásky k Bohu a nejsv. Matce Boží, pro vlastní časné i věčné blaho svědomitě zachovávat se má.

Za členy bratrstva v Tvarožné hlásili se lidé i z jiných osad, jako z Obřan, ze Šlapanic, z Podolí, z Jiřkovic a z Křenovic.

Přípravou k vstupování do bratrstva střídmosti a takřka stěpníci bratrstva byl „spolek nadějný“, do něhož vstupovaly dívky, jejichž rodiče přistoupili k bratrstvu střídmosti, jakož i jiné dívky, které chtěly dobrovolně býti přijaty — a to do 16 let. Braly na sebe tyto povinnosti: 1. Všech pálených nápojů, totiž: kořalky, araku, rumu, lihu neb špiritusu se naprosto zdržeti. — 2. Jiných opojných nápojů netoliko s křesťanskou střídmostí, nýbrž i povždy toliko s vědomím a povolením rodičů nebo jich náměstků užívat. — 3. Bez jejich dovolení a kromě potřeby hospod nenavštěvovati. —

4. Tovaryšstva s opilci a mravně zpustlými lidmi, jakož i všech neslušných řečí bedlivě se vystříhati. —

5. V neděli a ve svátek i Zdravas Maria za sebe a celé bratrstvo se pomodlit a každodenně do ochrany sv. anděla strážce modlitbou „Anděle Boží, strážce můj“ se poroučeti.

Do spolku nadějného přijímali se členové o slavnosti Andělů strážných. Tehdy také obnovovali starší členové svůj slib.¹⁾

Kubínek jako představený růžencového bratrstva v Blažovicích byl jedním z nejhorlivějších v boji proti pití pálenky. Bylo to hlavně jeho přičiněním, že téměř veškerá obec blažovská se uvázala v spasitelný slib zdržování se od pálenky, věrně jej plnila, takže tamější palírna vzala za své.²⁾ Kořalka jako by jí hlavu stal. Ti, kteří ji ještě užívali, skrývali se s ní, Žid odtáhl a palírna prodána na školu. Tak tehdy ona hlíza morová, která podkopávala a ničila blaho jednotlivců i celých rodin, bratrstvem střídmosti zničena, a ono místo, které bylo školou dáblou, stalo se místem posvátným — školou křesťanskou (KA). Nejen ve svém rodišti nabádal ke střídmosti, působil i v okolí. V Jiřkovicích místo pití přistupovali k Dědictví sv. Jana a sv. Cyrila a Metoděje. Co se jindy propilo při obecních hromadách, ukládalo se na kapitál k zaopatřování domácích chudých. Postavili si také novou školu.³⁾ Kubínek mluvil o škodlivosti pití také na schůzích Katolické jednoty brněnské dne 9. května 1852 a na jejích sjezdech, kde vybízel zvláště k vytrvalosti ve slibu.⁴⁾ Sám předcházel nejlepším příkladem. Od svého obrácení nenapil se opojných nápojů, zřekl se také masa. Ještě na sklonku

¹⁾ „Bratrstvo střídmosti ve farnosti tvaroženské“, kalendář Moravan 1860, str. 44. — Hlas IX. (1857), č. 11 a 12.

²⁾ Hlas I., č. 12.

³⁾ Hlas III., č. 12; IV., č. 29.

⁴⁾ Zpráva o II. sjezdě r. 1852, str. 28; o IV. sjezdě, str. 90.

svého života ve svém Deníku (IX. 97—100) varuje před pitím kořalky a uvádí odstrašující příklady.¹⁾

Úspěchy, s nimiž se potkala apoštolská horlivost Kubínkova v Blažovicích a blízkém okolí, přivedly ho na myšlenku rozšířiti pole působnosti. „Myslil sobě, když v naší osadě podařilo se mně proti vlastní naději mnoho, může se mně i jinde v národě podařit vzdělání lidu; dám se do toho“ (D 30). A tak došlo roku 1847 k rozhodnému obratu v jeho životě. Umínil si nechat pluhu, srpů a jiného nářadí, potřebného ke konání selských prací, mysle, že bez jednoho oráče, sekáče nebo mlatce zůstane jich ještě dost ke konání těchto prací. Ale pobízet lid k pravému křesťanskému životu, k službě Boží, k tomu nemají lidé schopnosti a smělosti, nemají zvláštního daru Božího, jaký on od Boha obdržel. A proto, aby z hřívný svěřené dobře těžil, dal se v službu svému národu, chtěje jej získat pro Boha, pro blaho, které plyne z náboženství a ctnosti.²⁾

Úmysl zanechat hospodářství a zcela se věnovat apoštolské práci v šíření dobra zachoval v tajnosti. V podzimní seti r. 1847 zašel za synovcem Tomášem Nohelem (synem Kubínkovy sestry Veroniky, provdané za Václava Nohela), který byl tehdy cestářem na velešovické silnici, která spojuje státní silnici olomouckou s hodonínskou, a prodal mu grunt za 3000 zlatých.³⁾ Po novém roce „Kubínek vzal jen svou vůši, hospodářství se zhostil, aby měl k zvěstování evangelia mysl volnější“ (D 33). Sestra Marie měla na rodném domě výživu až do smrti († r. 1854).

¹⁾ Kosmák prý na radu Kubínkovu musil psáti „Kukátka“ o pijácích, karbanících a jiných lidech, kteří holdují obžerství a páchají smrtelné hříchy na sobě i rodinách. — Boh. Šťastný ve „Dnu“ ze dne 3. února 1935.

²⁾ V dopise z 20. ledna 1877 v KA.

³⁾ Kupní smlouva byla schválena 18. března 1850. Podle zápisů p. řed. Pavla Štěpánka.

VE SLUŽBÁCH DOBRÉ KNIHY.

„Na světě v náboženství křesťanském nemůže nic býti důležitějšího jako rozmnožovat ty nejvznešenější prostředky, dobré knihy našim křesťanským rodinám, aby se povznesly od země k nebesům“ (D 8). To byl program Kubínkův, který hned začal plnit. Po novém roce 1848 zašel do Prahy k řediteli Dědictví s v. J a n a N e p., kanovníkovi Václavu Pešinovi, aby tam nakoupil knih, které chtěl šířit na svých cestách. Kubínek znal činnost Dědictví, protože již r. 1841 k němu přistoupl a byl podělován knihami v něm vydanými.

Ze svého jmění zaplatil po 20 zlatých jako podíl pro obec Blažovice (již v r. 1842), dále za školy v Blažovicích (čís. podílu 1032), Tvarožné (1033) a Horákově (1034). Později byly jím zapsány školy v obcích: Pozoříce — 1283, Vážany — 1542, Rousínovec — 1903, Šlapanice — 2020, Šaratice — 2139, Újezd u Sokolnic — 2354, Tuřany — 2675, Dolní Kounice — 2799, Rousínov — 3332 a Bratrstvo růžencové v Brně — 2140. Dědictví věnoval pro tyto a jiné školy 1000 zlatých, „aby zábavu měli chudí čtenářové a mohli času zimního čísti“ (D 32).

Podle „Matriky úduv Dědictví sv. Jana Nep. v Praze od roku jeho založení 1835“ (při podílech č. 72 a 73 za

r. 1885 a 1886) získal Kubínek pro Dědictví sv. Jana Nep. členů:¹⁾

Rok	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Celkem
1840		1	1				6	67	87	66	228
1850	115	109	224	133	294	326	95	85	145	73	1599
1860	133	101	64	90	12	21	—	27	34	25	507
1870	64	19	64	19	41	25	47	5	17	18	319
1880	2		4								6
											2659

V matrice u jména Kubínkova — čís. členské 615 — jest poznamenáno: „Zakladatel zásluhami, sebral pro Dědictví přes 3000 údův a odvedl přes 50.000 zl.“ A v podíle č. 70 na rok 1883 při oznámení jeho úmrtí je poznámka, podle níž Kubínek získával za členy hlavně rody, bratrstva, školy a obce, jejichž vklad činil 20 zl., kdežto u jednotlivců pouze 10 zl. Za tuto práci a horlivost byl Kubínek jmenován „zakladatelem zásluhami“, kteréžto cti dostalo se kromě něho pouze prvnímu řediteli Dědictví Václavu Pešinovi. Jako zakladatel dostával 6 výtisků každého podílu. V r. 1885 mělo Dědictví „za-

¹⁾ Údaje v matrice jsou neúplné, jak patrně z poznámky při oznámení Kubínkova úmrtí, kde se mluví o 3000 členech jím získaných. Jako doklad neúplnosti poznámek v matrikách členských uvádím r. 1859, v němž je vypočítáno 80 nových členů z brněnské diecése za sebou, z toho 30 rodů. Byli podle mého soudu všichni získáni Kubínkem. — Ve „Zprávách o Dědictví sv. Jana Nep.“ při podíle č. 46 na r. 1861 (Frenclova Postilla) píše sám ředitel Dědictví dr. I. Frencel: „... nevíme, máme-li více obdivovati zbožnost ... lidu, čili horlivost ... rozšiřovatelů, zvláště pak šlechtěného Šebestiána Kubínka, kterýž horlivostí nestárnoucí o rozkvět a rozšíření jeho po vlastech moravských pečovati neustává.“ Podobně i v podíle na rok 1855.

kladatelů“ 7, Kubínek byl jediným z laiků.¹⁾ („Zakladatelem“ byl ten, kdo složil 1000 zl. pro Dědictví.)

V zápalu pro dobrou věc chtěl Kubínek dáti základ k podobné instituci na Moravě, jakou měly Čechy v Dědictví sv. Jana Nep. Kněz Antonín Hanikýř složil 1000 zl. jako základ Dědictví, péči o jeho uskutečnění převzala pražská konsistoř. Podobně chtěl Kubínek složit 1000 zl. a prosil, aby brněnská konsistoř se věci ujala. „Na to ale Páni v konsistoři řekli, co je v Praze, v Brně být nemůže, k tomu že svolit nelze, aby ústav takový vzala k řízení, to že uznat může, v Praze že je dvanáct kanovníků, v Brně mají šest jen ku své práci. V Brně těch šest kanovníků že nemohou převzít takovou práci, že oni nemohou postačit pracím, které mají pro biskupství brněnské, že oni by k tomu času neměli, by mohli převzít Dědictví Cyrillo-Methodějské.“ Ba i Frant. Sušil, na něhož se pak Kubínek obrátil, nechtěl převzít správu takového ústavu, „nechtěl sobě důvěřit pro zrak svůj slabý“ (D 31).

Než Kubínek přece se dočkal splnění svého přání. Dne 23. srpna 1850 po kněžských exerciciích byl položen základ k Dědictví sv. Cyrilla a Methoda. Ve stanovách si vytklo za úkol „péči vésti o zvedení

¹⁾ Boh. Štátný ve svém spise „Msgre Vladimír Štátný“, Brno 1936, str. 141, píše: „Ještě rok před smrtí navštívil (Kubínek) Štátného a mezi řečí se pochlubil, jakého vyznamenání dostalo se mu z Prahy, kde byl red. Štulem jmenován čestným členem „Dědictví svatováclavského“. „To jsme jenom my dva z Moravy: Sušil a já,“ vysvětloval sebevědomě, ale radosti té dlouho neužil, neboť zemřel brzy nato 8. července 1882 v nemocnici Milosrdných bratří ve stáří 83 let.“ Tyto údaje nejsou správné! Jde o Dědictví sv. Jana Nep., ne o svatováclavské; v té době redaktorem Dědictví nebyl kanovník Štulec, nýbrž Frant. Srdínko, kanovník ve St. Boleslavi, ředitelem pak světicí biskup Karel Schwarz. Sušil byl již v r. 1838 jmenován pouze spoluzakladatelem Dědictví s právem na 4 výtisky. (Srv. Dr. Klement Borový, Dějiny svatojanského Dědictví, Praha 1885, str. 381.) — Kubínek nezemřel 8. července 1882 v nemocnici u Milosrdných bratří, nýbrž 18. července 1882 v nemocnici u sv. Anny v Brně.

lidu moravského, jakého náš čas požaduje; o zvedení všestranné, avšak na základu víry katolické, s vyloučením všeliké politiky“. K dosažení tohoto cíle mělo vésti: „Spisování a vydávání knih, a sice nejen výhradně náboženských, nýbrž vůbec vzdělavatelných a k duchovním potřebám věku našeho prohlédajících, zvláště pak dějepisu, zeměpisu, poznání vlasti, přírody, řemesel, orby atd. I v zábavných spisech obsažena býti má buď obrana, nebo utvrzování pravdy některé katolické, jízto se odpor časový dotýká“. ¹⁾ V čelo nového Dědictví byl postaven představitel a vychovatel kněžstva moravského František Sušil.

Šlo nyní o to, aby se Dědictví co nejvíce rozšířilo mezi lidem. Značně tomu napomáhaly Katolické jednoty a jejich čtyři sjezdy, pořádané v Brně v letech 1851—54. Také mladé kněžstvo, které odchoval již Sušil, se přičinilo. Z laiků největší služby prokázal Dědictví Kubínek. V zápisech DCM bohužel není poznamenáno, kdo byl kým získán, jak se to dalo v Dědictví sv. Jana nebo v Dědictví Maličkých. Proto nevíme přesně, kolik Kubínek získal nových členů a kolik peněz odvedl. Existují jenom ojedinělé zápisy. Tak na př. za jediný rok 1857 získal 519 členů a odvedl do pokladny 3000 zl. stř.

V kalendáři Moravanu na r. 1860 v kalendariu na říjen čteme poznámku Kuldovu, týkající se jistě Kubínka: „Známe člověka, jenž Dědictvím oboum již nasbíral přes pět tisíc údů!“ Počítáme-li, že do konce r. 1859 získal pro Dědictví sv. Jana přes 1800 údů, připadalo by na DCM 3200 údů, tedy průměrně 350 ročně. Uvážíme-li dále, že DCM mělo do konce r. 1859 celkem 9426 členů, ²⁾ pak Kubínek sám jich získal třetinu. Tento poměr zůstává i v letech 1867—1874, z nichž máme Kubínkovy Deníky s jeho záznamy. Podle nich získal za tuto dobu 261 údů (34, 50, 60, 15, 28, 23, 51),

¹⁾ Em. Masák, Dějiny Dědictví sv. Cyrila a Metoda v Brně, Brno 1932, str. 46, 42.

²⁾ Tamtéž, str. 76.

všech nových členů přistoupilo v témže období k DCM 711. — Z těchto fakt dá se odhadnout, že Kubínek získal DCM celkem na 4000 členů.

Podle toho můžeme také aspoň přibližně udat, kolik odvedl peněz. Do konce r. 1881 mělo DCM 14.091 členů, z toho 2816 rodů. Ty tvořily pětinu všeho členstva. Získal-li Kubínek 4000 údů, podle právě zmíněného poměru bylo z nich 3200 údů III. třídy, kteří skládali po 10 zl., a 800 rodů, které platily po 20 zl. Celkový obnos, připadající na členy, získané Kubínkem, by podle toho činil 48.000 zl. Protože však všichni neplatili hned, nýbrž ve splátkách, a jistě jako u Dědictví Maličkých mnozí zůstali dlužní, myslím, že se daleko neodchýlíme od pravdy, tvrdíme-li, že Kubínek odvedl DCM nejméně 40.000 zl.

Výbor DCM chtěl se mu aspoň nějak odvděčiti za jeho práci. Proto v r. 1853 jmenoval jej údem II. třídy a po 3 letech 11. března 1856 údem I. třídy s právem na 4 výtisky každého vydaného podílu. Kubínek zůstal jediným, kterému se dostalo této nejvyšší pocty. ¹⁾

Počátkem r. 1860 vstoupilo v život Dědictví Maličkých, založené konsistorním registrátorem v Hradci Králové Jos. Ant. Šrůtkem. Účelem jeho bylo vydávati užitečné a zábavné knížky pro mládež v řeči české i německé. Údy jeho mohly se státi dítky až do 16. roku položením 2 zl., školy pak položením 5 zl. A byl to opět Kubínek, který mu získal poměrně nejvíce členů. Tabulka na str. 28., sestavená podle pokladních knih Dědictví ukazuje, kolik členů získal a kolik odvedl peněz.

Výsledek Kubínkovy činnosti pro Dědictví Maličkých byl 2441 členů a 7700.85 zl. Zvláště pozoruhodné jsou výsledky v r. 1862, kdy najednou přihlásil 31. července 610 členů. Tito však Kubínkovi nesplatili podíl hned, nýbrž chtěli platit po něčem. Dědictví vystavilo diplomy

¹⁾ Tamtéž, str. 72.

Rok	Počet členů	Zl.	kr.	Rok	Počet členů	Zl.	kr.
1860	307	1013		1872	33	166	
1861	507	778		1873	18	103	04
1862	861	1808	20	1874	28	106	34
1863	115	592	20	1875	34	101	
1864	98	553	50	1876	22	113	
1865	117	753	70	1877	11	31	
1866	54	211		1878	26	128	50
1867	30	215	30	1879	7	28	42
1868	48	328	30	1880	—	—	
1869	51	351	35	1881	6	26	
1870	50	181		1882	3	9	
1871	15	103					
	2253	6888	55		188	812	30

a vydávalo knížky na dluh, který 6. září 1865 činil 2000 zlatých. Kubínek na svých cestách vybíral od členů dlužné částky, ale nedařilo se mu to vždycky. V r. 1870 (IV. 70) si stěžuje, že je „utopen v dluhách“, ne sice ve svých, ale v těch, které vzal pro dobrý účel na sebe. Tak se stalo, že u Děd. Maličkých zůstal po jeho smrti nedobytný dluh 1091 zl. „Povážíme-li však“, píše o něm zakladatel Dědictví, „že k rozšíření Dědictví Maličkých velice přispěl bez hmotné odměny, netřeba litovati té ztráty.“¹⁾

¹⁾ Václav Špaček, Dědictví Maličkých a jeho význam v naší literatuře pro mládež, Vlast II. (1885—86), str. 637.

Dědictví sv. Ludmily neboli „Zlatá kniha dívek českých“ založeno bylo r. 1862 péčí profesorů a učitelů v Písku v Čechách. Vydávalo „Zlaté lístky“, obrázkové knížky pro dívky až do 12. roku, a „Zlaté klasy“, knížky pro dívky do 20. roku. Do každého oddělení platily se 2 zl. jednou pro vždy; dívka, jež složila 3 zl., měla zaplacen do 20. roku svého věku. Dědictví toto zaniklo r. 1902.

Dědictví sv. Prokopa k vydávání spisů bohovědných zahájilo svou činnost r. 1863 vydáním I. dílu Sušilova komentáře Nového zákona. „Jako sběratel pro všechna česká Dědictví vyznamenal se na Moravě Kubínek, který nezištně mnoho údů pro Dědictví sv. Prokopa na Moravě získal.“¹⁾ Ačkoliv Dědictví bylo určeno pro kněze, Kubínek ke členství vybízel i rolníky. Výbor Dědictví měl obavu, aby rolníci nebyli pak zklamáni vědeckým obsahem podílů, dopsal Kubínkovi, aby se o tom vyjádřil, ten však jen usilovně žádal o zaslání knih. Zároveň ujišťoval, že bude členy získávat, i když se mu za to nedostane žádné odměny. Protože se zasílání knih na Moravu zdražilo poštovným o 50 i 60 krejcarů, žádal Kubínek dopisem z 15. září 1865, aby podělování údů na Moravě knihami Dědictví sv. Prokopa bylo svěřeno nově zřízenému národnímu knihkupectví Jiřího Pustovky v Brně. Zůstalo však při starém způsobu. (Podle jednacího protokolu Dědictví sv. Prokopa z r. 1864, 1865 a 1879.)

V r. 1869 „se vznala“ (VIII. 159) — byla reorganizována Matice Moravská, v jejíž čelo se postavil hrabě Egbert Belcredi, předseda Katolicko-politické jednoty brněnské. Dr. Jindřich Šebánek píše, že v té době přistupovalo hodně kněžstva (5 zakl. členů, 42 činných a 187 přispívajících — do konce r. 1869) a přičítá to přímým zákrokům Belcrediho.²⁾ Z Deníků

¹⁾ Dr. Frant. Krásl, Sv. Prokop, jeho klášter a památka u lidu; Praha 1895, str. 437.

²⁾ Archiv Mor. Nár. Jednoty a Mat. Mor. v ČMM 1940, str. 55—57.

Kubínkových však je patrné, že to byl také on, který pro Matici Moravskou agitoval mezi kněžstvem.

V Brně začal vydávati rajhradský benediktin Placid Mathon Školu Božského Srdce Páně a Zábavnou biblioteku. I tyto podniky měly v Kubínkovi svého kolportéra.

Podle Deníků odvedl Kubínek následující obnosy:¹⁾

Rok	Dědictví				Zlatá kniha	Matice Morav.	Záb. bibl.	Jiné	Celkem zl.
	sv. Jana	sv. C. a M.	sv. Prok.	Mal.					
1867	622	744	865	286	492				3009
1868	700	700	130	447	500				2447
1869	959	900	535	400	660	117		50	3621
1870									
1871	435	300	800	100	200	50	50	38	1973
1872	700	340		250	227	50	200		1767
1873	340	200	300	100	50		100		1090
1874	400	370	200	60	200	6	17		1253
1875	174	270	140	50		4	5		643
	4330	3824	2970	1693	2329	227	372	88	15833

Jakousi kontrolu těchto údajů máme v účtech Dědictví Maličkých. Podle svých výpočtů odvedl Kubínek za r. 1867—1875 tomuto Dědictví 1693 zl. Podle účtů

¹⁾ Třeba uvážit, že léta 1867—1875, z nichž máme Kubínkovy záznamy, byla v jeho činnosti daleko za roky 1850—1865. Tak na př. z celkového počtu 2659 členů, které získal za celý svůj život pro Dědictví sv. Jana, připadá na roky 1850—1865 celkem 2020 členů. A podobně je tomu i u Dědictví Maličkých, kterému získal celkem 2441 členů, z toho 2005 v letech 1860—1865.

D. M. však zaplatil v týchž letech 1655.33 zl. Rozdíl dá se vysvětlit tím, že Kubínek kromě peněz za podíly posílal někdy také za knihy, které si vzal na svůj účet pro nečleny. Někdy také splátky zaznamenával si do svých účtů za jiná léta. V celku můžeme říci, že údaje jeho v Denících jsou spolehlivé.

Obnos, který Kubínek odvedl všem těmto vzdělávacím ústavům, je úctyhodný. Podle účtů je přesně znám obnos zaslaný Dědictví sv. Jana — 50.000 zl. a Dědictví Maličkých — 7.700 zl. U jiných ústavů odhadují obnosy strážlivě takto: Dědictví sv. Cyrila a Metoděje — 40.000 zl., Dědictví sv. Prokopa — 6000 zl., Zlatá kniha — 5000 zl., Matice Moravská 500 zl., Zábavná biblioteka — 500 zl., různé časopisy — 300 zl. Tak docházíme k celkové sumě 110.000 zl., přepočítáno na naše poměry 2,200.000 korun.¹⁾

Získáváním členů různým Dědictvím nebyla však Kubínkova práce vyčerpána. Obstarával i jiné knihy. Velice často připomíná, že rozesílal Biblii a modlitební knihy. Tak na př. v lednu 1868 jich odeslal 14, v březnu 26, v červenci 25, v srpnu 1869 dokonce 60 (II. 10, 21, 42; III. 66). Prodával je za výrobní cenu bez výdělku.²⁾ Proto právem se mohl ohradit, když jej kdysi žalovali knihkupci, že bezprávně prodává knihy, poukazem, že sbírá pouze členy pro Dědictví, kterým pak příslušné knihy domů donáší. Když se takto ospravedlnil, vybízel hned úředníky, aby se dali zapsat do některého Dědictví — pro dobrý příklad lidu.³⁾

¹⁾ Toto přepočítání jest pouze přibližné. Jakési měřítko pro srovnání máme v záznamu Antonína Štěpánka z Blažovic, který si ve své kronice (I., str. 300) poznamenal, že v listopadu 1869 koupil na trhu ve Slavkově jalovici za 35 zl. Vklad do Dědictví sv. Prokopa činil tehdy 40 zl.

²⁾ Svědectví Frant. Horáckové z Těšan č. 189, KA.

³⁾ J. Soukop, Črty z dob Sušilových, Obzor 1889, str. 162, píše, že se tato událost stala na hejtmanskví slavkovském. Ve Slavkově však hejtmanskví nebylo ani není.

Podle Deníků rozesílal tyto modlitební knihy:

1. Ruffer Vojt., Průvodce duše do nebeské vlasti. Praha, 5. vyd. 1856. Její obsah viz III. 11.

2. Ruffer Vojt., Devět stupňů k spasení, čili: Putování za Pánem Ježíšem do nebe. Praha 1855, 3. vyd. 1863.

3. Hauberova úplná křesťansko-katolická modlitební kniha pro ženské pohlaví. Z něm. volně přeložena a spořádána od Josefa Šrůtka. V Hradci Králové, 2. vyd. 1856.

4. Pohořelý Jos. Mir., Nevěsta Pána našeho Ježíše Krista. Modlitební kniha pro katolické panny, jež se rády s Bohem obírají. Praha, 7. vyd.

5. Zimmermann Jos., Brána angelská nebo Nový Zlatý Nebe-Klíč. V Praze 1852.

6. Bečák Tomáš, Katolický kancionál. Dle Fryčaje vzdělal, mnohými písněmi, modlitbami a zvláštní pobožností pro školní mládež rozmnožil a vydal v Holomouci 1847, 9. vyd. 1859.

Knih, které prošly Kubínkovými rukama, bylo na tisíce. To byl tichý, nehluchý, ale za to tím působivější a trvalý apoštolát dobra. Považoval jej za svou povinnost, za úkol Bohem samým mu nařizený, jemuž musí činiti zadost, nechce-li býti na věčnosti zavržený (D 35, X. 102).

Na cestách sbíral Kubínek také dary od dobrodinců na různé dobré účely, na př. na dostavění chrámu sv. Víta v Praze, svatyně to, „jíž rovné není“, na kostel v Dolních Kounicích, který byl povodní r. 1862 značně poškozen. Když B. M. Kulda podnikal akci, aby na památku tisícího výročí příchodu sv. Cyrila a Metoděje na Moravu byla postavena k jejich cti kaple při Ochranné pro zanedbanou mládež v Brně, tu Kubínek na tento účel sebral hodně přes 300 zlatých.

Těto apoštolské činnosti při rozšiřování dobrých českých knih vzpomněl i univ. prof. dr. Miloslav Hýsek

v přednášce při zahájení akce pro českou knihu ve Smetanově síni Obecního domu pražského dne 3. prosince 1939 slovy: „Jakou radost z nové knížky měli naši buditelé! S jakým nadšením se jejího šíření ujímali naši vzdělanci z Matice české i prostí její apoštolové, českého typu pátera Šmidingera, nebo moravského Šebestiána Kubínka!“¹⁾ — Kubínek si této uznalé vzpomínky vrchovatě zasloužil.

★

Aby mohl tímto způsobem apoštolovat, Kubínek se rozhodl vzdáti se svého otcovského domu, takže se stal úplně volným, na ničem nezávislým. Než se vydal na cesty, navštívil v rodné obci každé obydlí, pomodlil se s domácími, četl a rozprávěl s nimi o bohumilých věcech (KAŠ). Opatřil si a l m á r k u na knihy. Byla zeleně natřená, asi 60—70 cm vysoká, uvnitř rozdělená na přihrádky („Den“ 31. prosince 1939). S ní na zádech procházel našimi kraji a roznášel knihy. Míval dosti těžký náklad, který zvláště ve stáří jej značně tížil.²⁾

Kromě knih nosíval Kubínek také harmoniku, která byla jeho nerozlučnou přítelkyní. Na ní doprovázel své písně. Bývalo jeho zvykem, že zašel v každé vesnici nejprve k některému kříži nebo k soše na návsi, složil almarčku, klobouk položil na zem, poklekl a skloněn hrál na harmoniku a propěvoval při tom nábožné písně pozdě do noci. Někdy také předčítal něco vzdělávacího.³⁾ Písně zpíval svou zvláštní notou, které nikdo nikdy

¹⁾ Pav. Štěpánek v úved. spise str. 1. — P. Jos. Šmidinger, nar. r. 1801 ve Strakonici, zemřel r. 1852 a pochován na hostomickém hřbitově. Srv. Miloslav Hýsek, Literární besedy, Praha 1940, str. 36 n.

²⁾ Ze svědectví Marie Kyzlinkové z Blanska z 10. října 1933: „Starší hospodáři potěžkali almarčku s knihami a velice se divili, že tak těžkou almarčku stařec věku pokročilého unést může.“

³⁾ Svědectví dp. kons. rady Jos. Multuše, faráře v Hovoranech, z 31. července 1933, KA.

neslyšel a neznal krom něho. Na dědinách obklopila ho brzy mládež i dospělý lid; přilákání byvše harmonikou napřed jen poslouchali, pak přichytli se zpěváka a zpívali s ním do pozdní noci.¹⁾ Kubínek sám píše, že večer, když v létě venku u kostela nebo u kaple se modlí z knihy nebo zpívá, mívá dvacet, třicet i padesát a víc posluchačů, kteří s ním zpívají hodinu i dvě (IV. 74). Zvláště děti ho rády poslouchaly a naučily se od něho písničkám a zpívaly po něm. Dával jim obrázky, byl k nim laskavý, takže ho měly rády.²⁾

V Brně byl pro tento způsob vykonávání pobožnosti dokonce zavřen. Stalo se to r. 1850. „Poklekna u sochy Panny Marie na Velkém náměstí, počal při harmonice zpívat, jako na venkově dělával. V okamžení obklopil ho celý zástup zvědavých měšťákův a za nedlouho dostavil se též policejní strážník, vyzýváje ho, aby se od sochy klidil. Kubínek, nevšímaje si pranic řeči strážníkovy, zpíval a hrál dále, jako by mu po celém světě nic nebylo. Tu však strážce veřejné bezpečnosti užil moci své úřední a vyzval Kubínka, aby s ním šel do — šatlavy. Kubínek poslušně se ubíral za strážníkem. Octnův se takto znenadání mezi rozličnou chátrou druhu nejzpuštějšího, nepolekal se, nýbrž oslovil divokou tu čeládku směle, řka: „Zdá se mi, že se málo modlíváte, sice byste se sem byli nedostali; nuže, klekněte, pomodlíme se růženec!“ Trhani vypukli v rozpustilý smích. Vidouce však a slyšíce muže s příkladnou vroucností se modlícího, poněnáhu začali jeden po druhém s ním se modliti až do konce. Po růženci Kubínek opět se ozval, řka: „Myslím, že také málo chodíváte na kázání, a proto vám přečtu evangélium, které se čtlo na minulou neděli.“ Četl pak a vykládal evangélium jako kněz na kazatelně. Po výkladu tom vyndal zase jinou knížku z alamáry, řka: „Teď vám přečtu

¹⁾ Jan Soukop, *Obzor* 1889, str. 163.

²⁾ Svědectví Albertiny Velecké, roz. Kadlecové z Blažovic, provd. do Hrušek. KA.

život svatého, jehož památka připadá na dnešní den, abyste měli příklad, jak máme na světě živu býti.“ Po legendě ještě nebyl konec. Jako druhdy jesuita Bobadila, padnův mezi lotry, jim o Pánu Kristu kázal a na pokání je přivedl, tak náš Kubínek jal se líčiti umučení Páně lehkomyšlné chasé a modlil se s nimi celou křížovou cestu, a pak zanotil jednu píseň po druhé až bezmála do bílého rána. Tu zarachotí ve dveřích klíč a strážník vybízí Kubínka, aby šel po svých. Tento proti všemu nadání prosí, aby ho ještě v šatlavě trochu ponechal, řka: „Bylo to dobře, že jste mne sem zavřel, sám Pán Bůh to tak dopustil, aby tito lidé přece jednou naň vzpomenuli a lepší život vedli.“ Což nebyl-li Kubínek zvláštním misionářem?³⁾

V Brně mu nakonec policie zakázala veřejné konání pobožností jeho zvláštním způsobem.⁴⁾ Stalo se mu i ve Vyškově, když se modlil na náměstí u sochy P. Marie, že ho sebral strážník a zavedl jej na radnici. Tam mu páni domlouvali, proč to dělá! Kubínek na to: „No, nač tu sochu tady máte?“ A bylo po soudu.⁵⁾

Zpěv a hudba byly velikou zálibou Kubínkovou. Již v mládí po svém obrácení rád zpíval v kostele, zvláště když se stalo, že nebyl přítomen varhaník (D 9). Zpíval hlavně písně náboženské. Frant. Bartoš vypravoval jednou Msgr. Vladimíru Štátnému, jak prý Kubínek v r. 1881 odmítl zazpívat mu jako starý pamětník nějakou národní lidovou písničku. „Víte, pane, já se takovými písněmi neobírám,“ řekl Bartošovi krátce. „Já mám jiné myšlenky, než starati se o zamilované písně.“⁶⁾ To snad bylo na sklonku života. Naproti tomu

¹⁾ Jan Soukop, *Obzor* 1889, str. 163. Frant. Liška z Juliánova píše ve svém svědectví z 6. května 1883 (KA) o téže události, ale praví, že se to stalo na Zelném trhu u sochy Nejsv. Trojice. Lidé se podívovali Kubínkovu neobyčejnému zpěvu, „který se střídal, jako by jednou ženská, podruhé mužský zpíval.“

²⁾ „Hlas“ z 26. července 1882.

³⁾ Ze svědectví Fr. Lišky v KA.

⁴⁾ Boh. Štátný, Msgr. Vladimír Štátný, Brno 1936, str. 141.

Jos. Kolář, rolník ve Svatoslavi č. 41, v protokole ze 13. srpna 1933 udává, že Kubínek zpíval písně nábožné (svaté), ale i světské slušné, jaké se zpívaly o svatbách (KA).

Kubínek míval také velikou radost, dostal-li se někde ke klavíru nebo k harmoniu. Ve svých Dějích celý arch věnoval brněnskému soukeníkovi, horlivému členu Katolické jednoty, Machovi, za to, že mu dovolil hrát na klavír a tak mu umožnil, že mohl ranní i večerní pobožnosti pohodlně vykonat (D 68). Jiný člen Katolické jednoty, Frant. Liška, dosvědčuje, že se setkal kdysi s Kubínkem u Frant. Sušila. Kubínek „si tam zasedl k fortepianu, a jak přebíral, tak přebíral, při tom zpíval“. A dodává: „Mně pak se to velice líbilo, a nevím, jak si to mám vysvětlit, jsa znatel hudby, že můj sluch nebyl při tom ani v nejmenším uražen“ (KA).

Kubínek se ovšem nikdy neučil hrát na klavír, ba ani not neznal. Ťukal tedy obyčejně po klaviatuře jedním prstem a zpíval beze vší melodie. Když pak ho kdosi upozornil, že si takto zadává, čině se směšným, pravil docela vážně: „Však sv. David také nehrával na harfu z not, jako nynější svět; hrál jen, jak mu Pán Bůh vnuknul, a zalíbil se mu. Já také nehrám pro světáky, nýbrž jen ku chvále Boží, a to je mi dost, ať se to lidem líbí či nelíbí“ (J. Soukop).

Na svých cestách zachovával Kubínek přísný z p ů s o b ž i v o t a. Již jeho zevnějšek tomu nasvědčoval. Nosil šaty z hrubého lněného plátna, na nohou měl velké, těžké boty s podkůvkami a cvočky, na hlavě černý široký klobouk a v ruce poutnickou hůl. Vypadal jako starozákonný prorok (J. Soukop). V létě chodil bos. Jeho podobu známe z dvojí fotografie. Byl to Václav Kosmák, kterému se po dlouhém přemlouvání podařilo přimět Kubínka, aby se dal vyfotografovat u Quidona Trappa v Brně na Velkém náměstí číslo 6. Druhá fotografie Kubínkova jest z jeho mladších let.

Jak si počínal, byl-li někde na noclehu, o tom nejlépe nám svědčí opět Frant. Liška: „Když jsem mu řekl, že srdečně rád mu chci noclehem posloužiti, vytáhl z almrky chleba a nůž, poprosil o vodu a trochu soli, postavil se kdekoliv bylo místo, pak rozevřel nějakou knihu a dal ji před sebe a tak večerel tělem i duchem. Když byl hotov s večerí, poklekl na kolena, modlil se a zpíval, dokud my domácí jsme byli vzhůru. A když jsem mu nabízel postel, aby si na ni lehl, nikterak se k tomu nechtěl podvoliti, aby na posteli ležel; jen slamník žádal, aby se mu dal na zem. Když mu jednou manželka dala zhlavec pod hlavu, odstranil jej a jen na holém slamníku ležel, a to tak oblečený, jak byl, ani botů nezezul. Když jsme mu jídlem chtěli posloužit, nikdy zadarmo nechtěl přijat“ (KA). O tomto jeho odříkání poznamenává dr. Pavel Vychodil, že na sklonku života přecházelo až v nepříjemnou pro hostitele zanedbanost.¹⁾ V odměnu za prokázané mu pohostinství daroval hostitelům nějakou knížku.²⁾

Matka dp. faráře tvaroženského Ant. Straškráby vypravovala, že když Kubínek spával v jejich rodném domě v Drnovicích, tu jako děti se dívaly klíčovou dírkou do pokoje, kde noclehoval, a že viděly jakousi zář a Kubínka uprostřed světnice klečícího na modlitbách (KA).

Jídlo jeho bylo zcela prosté. Sám se přiznává: „Snídám chléb, obědvám též často jen chléb a večerím“ (IV. 74). Masa nejedl. Jediným snad požitkem, kterého si dopřál, byla tehdy ještě vzácná káva, a tu pil spíše z úcty k hostiteli než z touhy po požitku. Hraběti Mittrovskému totiž děkuje slovy: „V kuchyni jeho vždy bývám uctěn chutným pokrmem pro tělo, připraví mně tam vždy dobrou kávu, aby potřebnou sílu

¹⁾ Životopis Frant. Sušila, Brno 1898, str. 221, pozn. 1.

²⁾ Z dopisu dp. bisk. rady Šeb. Párala, faráře v Pozořicích.

mělo; radostně mně, starému žebráku, vždy bývá, když bývám tak uctěn“ (D 52).

★

Hlavním účelem cest Kubínkových bylo získati co nejvíce členů pro Dědictví. V této snaze byl neúnavný a nenechal se odstrašiti žádnými obětmi a obtížemi.¹⁾ Jak to dělal, o tom nám vypravují současníci. Frant. Liška z Juliánova píše: „Když přišel, dal křesťanské pozdravení a hned se ptal, mám-li pětku (pět zlatých). A když jsem mu řekl, že bych potřeboval několik pěttek, odpověděl mně: „K čemu byste je lépe vynaložil, jako když je dáte tam a tam.“ Při tom počítal všechna Dědictví a všechny dobré ústavy. Pak doložil: „Skládejte si poklady tam, kde jich ani rez, ani mol nekazí.“ Pak pokračoval dále a svou almárku někam postavil. Měl-li nějakou novou knihu nebo píseň, ke koupě vybízel a pak teprve žádal o nocleh“ (KA).

Podobně líčí Kosmák příhodu na kteréśi faře: „V síni potkala nás děvečka. Nesla si právě odkudsi ze zahrady naškrobenou sukni. Kubínek ji oslovil: — „A což vy nedáte ničeho do Dědictví?

— Kdepak bych vzala peníze?

— Ano, na fařňochy máte! káral Kubínek, ukazuje na sukni. — Lepší vám bude dobrá kniha, než ta nejkrásnější sukni. Paráda povede k pádu.

— A co je vám do toho! odsekla děvečka. Zlobila se, že ji tak pokáral.“²⁾

Mnozí se vymlouvali, že nemají peněz. Za ty Kubínek buď sám splatil podíl a pak si dluh vybíral, nebo některá Dědictví nežádala celý podíl hned. Mohl se splácet.

¹⁾ Dr. Pavel Vychodil (Životopis V. Kosmáka, Brno 1916, str. 218) charakterisuje počínání Kubínkovo jako „rozhodnost a až dotěrnou houževnatost“. Podle zprávy z r. 1883 v KA. Šeb. Kubínek horlivě dbal k tomu, aby lidé dávali na dobré věci třeba jenom proto, aby se ho zbyli.

²⁾ Sebrané spisy Václ. Kosmáka, díl XX., Brno 1923, str. 431.

Kubínkovi zůstala starost, aby na svých cestách vymáhal tyto dluhy, které však přes jeho opravdovou snahu nebyly do jeho smrti úplně vyrovnány.

Pěknou ukázkou takového „splátkového obchodu“ nám zaznamenal Antonín Štěpánek, obuvník a familiant v Blažovicích č. 43. Dlouho se Kubínkovi vymlouval, že nemá 40 zl. na Dědictví sv. Prokopa a že ono je určeno pro kněze. Konečně však přece r. 1867 se uvolil stát se údem, ale tak, že Kubínek za něj zaplatí příspěvek jednou pro vždy 40 zl. a za to mu Štěpánek bude šít boty. Prvních 5 zl. složil hned.¹⁾

Jaký zájem dovedl Kubínek vzbuditi o Dědictví, o tom pěkně vypravuje V. Kosmák v kukátku „Mouchenky“. V Borkově, přifařeném do Nepřejova, bydlila v bývalé pastoušce vdova Pilná s dcerou Verunkou, která od narození byla chromá a sražená a od svého třináctého roku měla ve všech údech suché lámání. Matka sháněla po mezích a po lese trávu pro kravku, jejich živitelku, a pak chodila k dobrým lidem pro almužnu.

Když byla jednou na takové obchůzce, zůstala Verunka sama doma. Těžce belhajíce obešla domek, pak vykonala svou pobožnost a dala se do zpěvu.

„V tom zahřměly na dvorku těžké kroky a Pozor zaštěkal.

Verunka přestala zpívat i hleděla na dvůr.

V okénku objevila se vousatá, šedivá hlava se širokým černým kloboukem.

Hranatý stařec v konopné kazajce a kalhotách, se hřmotnými botama na nohou, sukovitou holí v ruce a s almárkou na shrbených zádech vkročil hned nato do světnice. Hlavu měl krásnou a ctihodnou jako apoštol.

— Pochválen buď Ježíš Kristus! pozdravil zvučným, hlubokým hlasem.

¹⁾ Kronika Ant. Štěpánka I., str. 128, pol. 368. — V matrice členů Dědictví sv. Jana jest zapsán Ant. Štěpánek pod čís. 1035 jako úd II. třídy, který splatil 20 zl. a dostával z výtitky podílů.

- Až na věky amen, odpověděla Verunka.
- Není žádné doma?
- Já.

— Det stůneš. — Což tě žádné nevopatruje?

— Andělíček strážný, řekla Verunka prostě.

Stařec nazdvihl překvapeně hlavu - upřel modré své oči s podivem na chorou dívku.

- Jakkak je ti?
- Jak Pán Bůh chce. Jsem nebohý mrzáček.
- Ah tak — nerozumíš mi! — Jak ti říkáš?
- Veronika.

— Veronika! To máš krásné jméno. Veronika dostala vod Krista Pána vobraz jeho svatého, trním korunovaného a zkrváceného obličej. To byl vzácný dar! Jakkak seš dlóho nemocná?

— Jsem mrzáčkem od narození, ale od třináctého svého roku poléhám bez ustání.

— To máš veliký dar vod Boha. Nos trpělivě své trnové koruny a Pán Bůh ti dá v nebi za ňo zlató. Dež plačeš a slze svy Páno Boho vobětoješ — takových diamantů a perli nemá žádná královna na světě, jakých ti Bůh za to dá! — A stařec nazdvihl ruku vzhůru jako kazatel.

Verunka pohlédla na cizince s úžasem.

- Nejste Kubínek?
- Tak mi říkáš. Po čems mě poznala?
- Velebný pan kaplan nám o vás vypravoval.
- A povídal vám taky, že sbírám óde pro Dědictví?
- Arci.
- A seš také v některém Dědictví?

Verunka vzdychla a zavrtěla hlavou, že ne!

— A proč? Te bes měla bét ve všech Dědictvích. K mozikám beztoho nemůžeš, jak te vostatní frnde, a modlit se pořád take nemožeš, proto bes měla číst obzvlášť nábožny kniže, abes něco vo nebi věděla, až tam přijdeš — dá-li ti to Pánbu.

— Zlatý strýčku, ze srdce bych ráda do všech Dědictví se zapsala, ale — jsme žebračky. A počala mu vypravovati, jak by ráda četla, vypravovala, které knihy již v hlavě má, že ale nemůže touhu svou po vzdělání uhasiti, poněvadž chodí matka žebrotou.

Kubínek naslouchal se skloněnou hlavou. — Děvče, líbíš se mi. Takových je málo. Víš co? Že seš tak hodná, zaplatím sám za tebe do Dědictví sv. Cyrila a Methuda, a popros druhých lidí, co só bohatší než já, abe tě dale zapsat take do Svatojánskyho. — A tade máš zrovna první podíl.

Postavil almárku na stůl a vyňal knihu. — Je to popis cesty do svaté země vod Chmelíčka. Jseš upotaná na lůžko, můžeš aspoň v duchu putovat tam, kde Kristus Pán víc trpěl než te a než me všeci.

Verunka zajikla se radostí a chtěla políbiti Kubínkovi ruku.

— Téch hlópostí nech, bránil jí. — Ruke nemáme líbat žádnymo, jen knězovi, protože v ní držívá Pána Boha. — Víš co, pomodlíme se spolu, že sem našel já tebe a te mě, a poprosíme, abesme se jedná take v království nebeskym setkale.

Klekl a modlili se, on hlubokým, zvonovým hlasem a ona hláskem jasným jako ranní klekání.

A když se ty dvě tak rozdílne a přece tak spřízněné duše modlily, jásal čížek, až se svět rozlíhal.“

Když se matka vrátila z obchůzky, vypravovala jí Verunka, jaké štěstí jí potkalo. A zároveň vyjádřila svou touhu stát se členkou Dědictví sv. Jana. Uskrovněly se, skládaly krejcar ke krejčárku, ale to vše nestačilo na podíl. Matka rozhodla se s těžkým srdcem prodati kravku a spokojiti se s kozou, aby bylo na ten podíl a jiné potřeby. Z knih vydaných Dědictvími předčítávala pak Verunka ženám a dívkám, které se k ní scházely na besedu.¹⁾

¹⁾ Obrázky z Kukátka V., str. 165—193.

Kubínkovi šlo hlavně o to, aby získal co nejvíce rodů, protože tak bylo zajištěno, že dobrá četba v rodinách bude neustále doplňována. Říkal, že ten, kdo dá zapsat svůj rod, učiní lépe, než kdyby své rodině koupil panství (I. 11). Počet přihlášek u venkovského lidu záležel mnoho na úrodě. Tak na př. v r. 1867 si stěžuje, že léta minulá, kdy byla neúroda, sebral v týdnů sotva 50 zlatých, kdežto tento požňový rok každý týden vybere až sto zlatých od lidí, kteří jsou dobré vůle, kteří jsou čtenáři, kteří nelitují na dobré knihy obětovat částku svého jmění, kteří víc dbají o duši než o tělo, více o věčnost než o pomíjející čas (I. 34).

Tím více ho mrzelo, když i kněží byli v přistupování liknaví a váhaví. Pokud se týče Dědictví sv. Cyrila a Metoděje, taková ochablost se projevovala na počátku období Matěje Procházky od r. 1868.¹⁾ „Dědictví Cyrillo-Methodějské upadlo mezi lotry, oloupeno a zraněno od zlých časů,“ naříká Kubínek. Mnozí kněží nejen že nevybízelí lid k přistupování, ještě jej od toho odhánějí. Platí o nich, co řekl Kristus Pán: „Sami nepřicházejí a jiným brání.“ Bohoslovci v té době nechtěli přistupovat za členy, i když se jim Kubínek nabízel, že za ně vloží vklad (IV. 116 n; VI. 94).

Vhodné místo pro šíření svých myšlenek našel Kubínek v **K a t o l i c k ý c h j e d n o t á c h**. První z nich byla založena zábrdovickým kaplanem Matějem Procházkou dne 15. října 1848. Jednoty vytkly si za účel: 1. Oživování a silení svatého, křesťansko-katolického víry mezi katolíky všech stavů. — 2. Uskutečňování činné lásky k bližnímu a pěstování mravnosti i ctnosti s obzvláštním ohledem na vzdělání ducha a na mravní šlechtění mládeže vůbec, především mládeže zanedbané. — Ve farnosti tvaroženské ustavila se 9. března 1849. Během asi 5 let vzniklo jich po Moravě 79. K utužení jednoty a k posílení v dobrých snahách pořádány byly v Brně,

¹⁾ Em. Masák, Dějiny DCM, Brno 1932, str. 166 n.

obyčejně v říjnu, na císařské hody, čtyři sjezdy v letech 1851—54, z nichž zvláště čtvrtý byl hojně obelán. Účastníků bylo na dva tisíce.

Kubínek byl horlivým členem jednoty tvaroženské. Než to mu nestačilo. Pokud mu bylo možno, docházel také na schůze jednoty brněnské. Kdysi schválně přišel do Brna na schůzi, ale policie z neznámé příčiny poslala jej okamžitě postrkem do Blažovic. Schůze však sotva započala, když se přihnal Kubínek všecek zpocen a udýchan, řka: „Měl jsem co dělati, abych nepomeškal,“ a vykládal, co se mu přihodilo. Byl zajisté dříve z Blažovic zase v Brně, než ten, kdo jej postrkem vedl.¹⁾ Nebyl pouhým trpným posluchačem, nýbrž činně zasahoval do jednání, několikrát měl samostatnou přednášku.

Zúčastnil se všech sjezdů. O jeho proslovu při zahajování I. sjezdu poznamenává B. M. Kulda: „Pan Kubínek, dobře známý po vší Moravě i v Čechách a milovaný od všech spoluúdi jednot katolických, jako vezdy i tentokrátě důkladnou řečí svou velikou radost způsobil celému shromáždění, takže mu hlasitě zaslouženou chválu projevovalo.“ V proslovu zdůrazňoval moc dobrého příkladu: „V dědině i jediný člověk ve svatém náboženství dokonale vyučený časem celou obec probuzuje k životu náboženskému.“ Při stížnosti, že mnozí proto nevstupují do jednot, aby nemuseli platit příspěvky, dokazoval, že vlastně v jednotách ještě se jim peněz dostává. Půjdou-li totiž na schůzi, nemohou v krčmách a palírnách trčeti a peníze utráceti. Ty jim zůstanou v kapse, a to je tak, jako by je v jednotě katolické dostali.²⁾

Na II. sjezdě měl řeč na motto: „Ajhle, nové činím všechny věci“ (Zjev. sv. Jana 21, 5). V ní nebál se připomenouti kněžím povinnost dávat dobrý příklad, má-li přestati neuctivost k nim. Jsou-li na které far-

¹⁾ J. Soukop, Obzor 1889, str. 163.

²⁾ Zpráva o I. sjezdě, str. XX, 56.

nosti kněží horliví a příkladní, mají chválu; jsou-li nehorliví a nepříkladní, mají potupu; nejsou-li ani zlí, ani dobří, nemluví se o nich ani zle, ani dobře; jak žijí jsou, tak hlas lidský o nich hlásá. Kněz ať mimo starosti o spasení duší žádné jiné nemá. Slovem, ať vede život bez úhony, život příkladný, život svatý. Pak lid bude je ctít, k nim důvěrnost mít, od nich se vzdělávat a tak se stane lidem nábožným, ctnostným, vzdělaným a svatým.¹⁾

Na III. sjezdě na vyzvání předsedy, „aby za přáním svým měl řeč zamýšlenou“, upozornil Kubínek, že jest čtvero nejzpůsobilejších prostředků, jimiž by se všechno zlé vykořeniti a všechno dobré vštípit dalo v našem katolickém lidu na Moravě. Prostředkové ti pak jsou: 1. Slovo Boží, 2. dobrý příklad, 3. vroucná modlitba a 4. čtení dobrých kněh. — Sebevětší horlivost kněží nemůže přinášeti dobrého ovoce v míře žádané a potřebné, jestliže jej nepodporují učitelové, otcové, matky, hospodáři, mistři, obecní představení u svých podřízených. Slovo Boží hlásané v kostele ujímá se a přináší užitek jen v takových rodinách, kde ho otcové a matky všemožně pěstují a zalévají; kde však rodičové sami slova Božího v kostele kázaného si málo všimají, tam padá na skálu tvrdou a hyne bez užitku. — Slovo Boží hlásati nemá každý schopnost a příležitost, ale dobrým příkladem může každý bez rozdílu ke vzdělání jiných napomáhati. — Mnoho zmůže vroucná modlitba, jak se to projevilo v jeho vlastním životě. — A nebyl by to ani Kubínek, aby nevyužil příležitosti k doporučení obou Dědictví, za něž máme Pánu Bohu děkovati, že jim dal povstati v národu našem.²⁾

¹⁾ Zpráva o II. sjezdě, str. 24—29. — V pozdější době, když byl V. Kosmák farářem v Tvarožné a odpoledne chodil do hostince pozorovat a naslouchat, aby poznal povahu a způsoby lidu, vytknul mu to Kubínek jako nedůstojné. Srv. dr. Pavel Vychodil v životopise V. Kosmáka, Brno 1916, str. 307.

²⁾ Zpráva o III. sjezdě, str. 36—39.

K vytrvalosti v dobrém pak nabádal na IV. sjezdě (str. 101).

Za svou svatou povinnost pokládal upozornit rodiče, aby se starali o dobrou výchovu dětí. Proto tak důtklivě doporučoval Dědictví Maličkových a Zlatou knihu dívek českých. O výchově dívek píše: „Nebo z dívek stávají se manželky, matky a tyto mají býti vzdělány, tak vycvičeny ve svatém náboženství, v křesťanských mravech a ctném a svatém životě, aby věděly, jak své rodiny vést k nábožnému a svatému životu, jak je vychovávat pro Boha a ne pro svět. Nebo až posud nebývá vychování křesťanských rodin takové, jaké by býti mělo. Ale až posud je velmi světácké. Matka musí mít vycvičené dcery dle světa, aby se líbily světákům, aby při hudbách a světských veselostech nebyly poslední, ale první. Aby se ale Bohu líbily, aby ctnost milovaly, pobožnosti se držely, Bohu věrně sloužily, jeho svatá přikázání věrně plnily, o to nebývá péče taková, jaká by býti měla“ (III. 9).

Proto zle vyčínil matkám, viděl-li, že děti nejsou někde po klekání doma. „Že nemáte všechny slepice doma, to víte, ale že vám dcera doma není, o tom nevíte? Jste vy křesťanská matka?“¹⁾

Tak jako ve svém mládí nerad slýchal neslušné řeči, tak i později dbal, aby se v jeho přítomnosti tak nemluvalo. Hospodáře vybízel, aby zvláště čeládce takových řečí netrpěli.²⁾

Odvracel také lidi od sázení do loterie. Konstantin Buchta z Jiřikovíc píše, že Kubínek se ho vyptával, nesází-li také do loterie. Při tom dodal, že sám by nevsadil, ani kdyby věděl, že vyhrá milion. Kubínek býval by takto získaných peněz jistě užil k dobrým účelům, ale pro něho neměly takové peníze ceny,

¹⁾ Boh. Šťastný ve „Dnu“ z 3. února 1935.

²⁾ Svědectví Marie Kyzlinkové z Blanska. KA.

protože by je byl získal bez svého přičinění a zásluhy.¹⁾

Kubínek rád viděl, když se hospodáři vzdělávali. Proto doporučoval jim kalendář Moravan, kde byly články o hospodářství. „Neboť dobré a chvályhodné bylo by to, kdyby každý hospodář místo zábavy pijácké neb karbanické četl o hospodářství, o poli, dobytku, zahradách, lukách, a tak se snažil vše co nejlépe spravovat, vše dobře zařídit jak doma, tak jinde, jak sám sebe, tak též dítky; aby i čeládka a vůbec všichni se bavili prací, žádný aby zahálce se neoddal, aby pilně pracuje činil povolání svému zadost (III. 77).

Pak by také bylo lépe na světě. Neboť pravda by se mohla uhájit a udržet mezi lidem na oboru světa bydlícím, kdyby každý snažně se přičinil plnit povinnosti stavu svého svědomitě a věrně, kdyby každý, konaje práci povolání svého, konal ji tak, jako by ji konal Bohu a ne lidem, Bohu, jenž při nás na každém místě jest přítomen a sám bude odměnitelem našeho jednání a naší práce (D 132).

¹⁾ K obsahu biblického článku „Daniel vyložil sen králi babylonskému“ dodává: „Ó, kolik tisíc zaslepuje noční sen, že chtějí z toho hádat, jak vyjdou čísla! Ó, kolik tisíc lidí poslední a potřebný peníz do loterie nesou bez smyslu“ (IV. 88).

KUBÍNKOVY SPISY.

Knihy — to byla Kubínkova radost. Co jiným doporučoval, měl vyzkoušeno na sobě. Píše: „Já jsem čtenář a sice milovník čtení a vím, že křesťan má býti živ ze čtení svatého; tedy nebývá u mě ani den, abych nečetl. Beru časopisů osm: Blahověst, Hlas, Časopis katolického duchovenstva, Školu Božského Srdce Páně a tři časopisy školní i také časopis Cyril-Method slovenský jsem odbíral, prvé než zanikl. A pak ze šesti ústavů¹⁾ knihy, mimo ještě, když některá dobrá, vzdělávající kniha vyjde, i tu rád sobě přečtu. A věř, čtenáři, že lepší lahůdky neznám v světě pro ducha mého“ (IV. 73).

Stejný zájem o knihy, jaký měl sám, chtěl vzbuditi u druhých pobízením na svých cestách. Ale dobře znal povahu venkovského lidu, někdy nedůvěřivého, který chce vědět, zač dává těžce vydělaný groš. Někdy na dlouhé vysvětlování nezbývalo času. Proto Kubínek našel si jiný způsob, jak budit zájem o knihy, které tak miloval. Pochopil, co znamená reklama. A tuto reklamu knihám Dědictví dělal Kubínek ve svých Denících, které jsou jakýmiśi literárními novinami Dědictví.

Popud, aby se dal do spisování, vyšel od B. M. Kuldy, který r. 1862 vybil Kubínka, aby napsal svůj život-

¹⁾ Byla to Dědictví sv. Jana Nep., sv. Cyrila a Metoda, sv. Prokopa, Maličkých, Zlatá kniha a Matice Moravská.

pis. Ten neměl k tomu chuti, jednak ze skromnosti, že by tím neposloužil nikomu k povzbuzení k dobrému, jednak že to považoval za ztrátu času, který mu býval pro jeho úkol velmi potřebný. Když však i kanovník pražský Pešina ho k tomu měl, dal si říci, popsal svůj život, zaslal spis Kuldovi, ten jej zase odevzdal Pešinovi k otisknutí. Při smrti Pešinově však se rukopis ztratil. Kubínek dal se do psaní nového. Vydal jej pod názvem „Děje Kubínka, sběratele údů k ústavům vzdělávacím“, svým nákladem v Brně r. 1878.¹⁾

V knize vypsál celý svůj život, a to proto, že již tehdy vypravovalo se o něm mnoho nepravdivého, co neučinil, a naopak lidé zase nevěděli mnoho z toho, co se opravdu stalo. Píše také o svých dobrých skutcích, ale nechce je stavět na obdiv, nýbrž pouze z křesťanské povinnosti, která poroučí dávat jiným dobrý příklad.

Zvláště se zmiňuje o svých dobrodincích. Klášteru augustiniánů na Starém Brně děkuje za to, že se mu v něm dostalo bytu a zaopatření, když ho práce jeho povolání zdržují v Brně. Klášter od něho nikdy nežádal nějaké služby. Díky vzdává hraběti Egbertu Belcredimu z Líšně a hraběti Vlad. Mittrovskému ze Sokolnic za dobrodiní prokazovaná mu v jejich domech. Dále vzpomíná Josefa Hybla, „průmyslníka“, komorníka starobrněnského opata Cyrila Nappa, který ho přivedl na Staré Brno a vymohl mu tam pobyt, když po smrti své sestry Marie dne 16. srpna 1854 neměl na svém rodném domě již nikoho ze sourozenců.²⁾ Nezapomněl také na rodinu brněnského soukeníka Macha, kde užil mnoho pohodlí pro tělesné potřeby, pokrmu

¹⁾ Podrobný titul viz v Příl. čís. 2.

²⁾ Josef Hybl byl měšťanem litomyšlským. Ze svých úspor pořídil barevné okno s obrazem smrti sv. Josefa do presbytáře starobrněnského kostela. Ve spodní části okna je vyobrazen, jak se modlí. Zemřel 5. března 1888 v nemocnici Milosrdných bratří, pochován byl na ústředním hřbitově (úmrtní matrika f. ú. na St. Brně, Tom. VI. Město, list 262. Podle zprávy dp. převora P. Jana Dvořáčka, O. S. A.).

pro tělo, bytu v noční čas, když přišel k němu v pozdní dobu večerní, a kde mohl si zahrát u „klavíru, nástroje hudebního“. Nakonec děkuje všem svým dobrodincům, „jichž jest tisíce v našem kraji“.

Zvláště obšírně pak poučuje o Dědictví sv. Jana Nep. a Cyrilometodějském. Přirovnává je k řece Jordanu, u níž kázal sv. Jan. Knihy vydávané každoročně Dědictvími plynou po vlastech. A jako řeky protékají krajinami, svlažují je a každý může v nich očistiti své tělo, podobně knihy ovlažují mysl a ducha našeho, očisťují svědomí, jestli jen dbale se v těchto koupelích myjeme, to jest, jestli knihy tyto pilně čteme, uvažujeme to, co jest tam obsaženo. Pak nabýváme jistě čistoty srdce, když činíme dobré předsevzetí varovat se toho zla, které máme na svědomí a o kterém kniha nám praví, že nám škodí pro čas i věčnost (D 143).

Zmínka o Dědictvích v Dějích však nestačila na propagaci knih tak, jak by si byl Kubínek přál. Výhradně knihám vycházejícím v Dědictví h jsou určeny Kubínkovy Deníky, které začal vydávat již v r. 1869.

Jaký byl jejich účel? Vysvětluje ze slov Kubínkových: „Možná, že čtenářem to pohne, aby si tu řečenou knihu koupil, anebo přistoupil k některému ústavu, z něhož by podělován byl knihami v duchu církevním sepsanými“ (II. 86). Proto psal úvahy o knihách, „aby ti, kteří nejsou údy těchto ústavů, věděli, jaký užitek by mohli očekávat ze čtení těchto knih, kdyby jim bylo milo obětovat několik zlatých na ten vklad, který se požaduje za obět od těch, kteří se chtějí stát údy těchto spásonosných ústavů“ (II. 3; podobně IV. 3, X. 102).

V Denících poznamenává si Kubínek také, kolik odvedl peněz, kolik členů získal a jaké jiné práce konal.

Prvý ročník vyšel r. 1869 a popisuje události r. 1867, druhý v r. 1870 za r. 1868, třetí v r. 1871 za r. 1869, čtvrtý v r. 1873 za r. 1870; pátý až osmý byly vydány v jednom svazku r. 1879 a obsahují události let 1871

až 1874. Stejně v jednom svazku vyšel ročník devátý a desátý r. 1881 a vypisuje léta 1876 a 1877.

Jakým způsobem psal Kubínek Deníky, lze poznat z ukázky o článku v kalendáři Moravan na rok 1870 (III. 76):

Pozůstalost bohatého pijáka.

Povídka od Františka Pravdy.

Povídka od Františka Pravdy o bohatém pijáku jest obraz mnohých rodin, kteří (!) nerozumným a svévolným dětem všechno po vůli nechávají, a oni navyknuce zlému zvláště pitím opojných nápojů uvedou zkázu na rodiny a potomky své.

Rodiče, mějte to za svatou povinnost dítkám svým dobře
dát vychování,

Rodiče, cvičte dítky ctnosti, střídmosti a ne hříšné
svévolnosti, shovívání,

Nebo jestli z mládí dítky nenavyknu náruživosti
přemáhat, krotit,

Nebo jestli z mládí se jim ve všem hová a dovoluje, co
jen chtějí tropit,

Tam není k očekávání, že budou dobří křesťané a ob-
čané státní,

Tam není k očekávání nic jiného, než že budou svévol-
níci a lidé špatní,

Právě jako dítky bohatého pijáka ze svévolnosti stali
se zkažení,

Právě proto, že jim rodiče nechali vše po vůli, pro-
hejřili jmění,

Jen zůstala po bohaté rodině baňka stará, na výstrahu
světu,

Jen zůstala hanba, bída, psota, mrzutost přišla jako v letu,
A to proto, aby učil se hned v mládí krotit těla bujnost
a svévole,

A to proto, aby každý zapřel sebe, bil svá prsa, aby
snad žebrácké hole

K starosti se nemusil chopit, promarniv statek, jak to
již často se stalo,

K starosti mnohým mrhačům jen žebrání z bohatství
jejich zůstalo.

Ó, pamatuj každý, budeš-li z mládí pijákem, marno-
tratníkem,

Ó, pamatuj, že přijdeš brzy na mizinu a budeš žebrákem.

Jak patrně z ukázky, Kubínek se pokoušel o rýmy. Důvod uvádí sám: „Podávám to v rýmech, protože rád se takovou prací zanáším a bavím, a za druhé, že myslím, aby to čtenářům bylo milejší a snad i pochopitelnější“ (IV. 5). Tento způsob psaní vyplýval snad také ze záliby Kubínkovy pro zpěv.

Stejně jako v Dějích tak i v Denících materiál není logicky uspořádán. Obvykle na počátku udán jest obsah celého díla, pak následuje vypsání činnosti podle měsíců. Některé věci se opakují. Je zřejmé, že na jeho dílo nemůžeme klásti přísné požadavky umělecké. Básně jeho jsou rýmovačky, někdy i nepodařené. Kritik v Časopise katol. duchovenstva r. 1879 o nich píše: „Veršování se z pravidla poetiky vyšínuje.“

Kubínek se pokoušel podle vzoru žalmů také o t. zv. básně abecední, a to jak podle obvyklého tak i podle zpětného pořadu abecedy (D 51). Ať již máme proti formální stránce spisů Kubínkových jakékoliv výhrady, jedno se jim nedá upřít: vroucnost a opravdovost. Lid je rád četl.¹⁾ Dr. Pavel Vychodil o nich píše: „Jak vzpomínky jeho svědčí, byl velmi sčtělý, nemaje však základního vzdělání, nezažil toho, co četl... Posléze ovšem měl svoji prazvláštní knihu za nejlepší.“²⁾

¹⁾ Svědectví Marie Dudákové z Zever. Bítýšky č. 10. KA.

²⁾ Dr. Pavel Vychodil, Životopis Fr. Sušila, Brno 1898, str. 221, pozn. 1.

Ze zájmu Kubínkova o pouti vznikly další dvě jeho knihy a to o pobožnosti konané k uctění nejsvětějšího života Pána našeho Ježíše Krista v kostele křtinském a popsání poutnické cesty z Brna do Maria Zell.

V poutním chrámě křtinském za oltářem s milostnou soškou P. Marie jest na čtyřech obrazech znázorněno 80 výjevů z celého života Pána Ježíše. Obrazy maloval malíř Mastný v Brně.¹⁾ První představuje dětství a mládí Ježíšovo, druhý jeho učitelský úřad, třetí jeho umučení a čtvrtý slavné zmrtvýchvstání a události po něm.²⁾ Kubínek ve své knize podává dvojí způsob, jak možno u těchto obrazů vykonati dobrou pobožnost. Pobožnost podle prvního způsobu trvá asi 4 hodiny, podle druhého 8—10 hodin. Proti námitce, že je to příliš dlouho, uvádí Kubínek srovnání s pobožnostmi ve Vamberčicích (Albendorf), které trvají celý den a poutníci musí kolik dní pěšky, aby je mohli na onom posvátném místě vykonati. Proč by tedy nábožní ctitelové Pána Ježíše neobtěžovali rádi tento kratší čas k cestování jen do křtinského chrámu Páně a několik hodin pobožnosti, vědouce, že čas ten, který se obětuje k nábožnému uctění Bona, nejvyššího Pána, není zmařen, ale jest od Boha hojně podělen tisícnásobně Božím požehnáním časným i věčným (str. 39).

Druhý díl knihy obsahuje popis poutního chrámu ve Křtinách a jeho památností. Sestavil jej bývalý křtinský kaplan Karel Wagner, farář v Ochozi, podle zápisů ve farní kronice. (Nejnovější spisek Markův se s ním v podstatě shoduje.) Nakonec jest přidána pobožnost k P. Marii a různé mariánské písně.

Druhá poutní kniha Kubínkova „Poutnická cesta z Brna do Celly Marie Panny“ byla napsána již v r. 1863, tiskem však vyšla teprve r. 1875 (X. 105

¹⁾ Poutnická cesta, str. 11.

²⁾ Fr. Marek, Poutní chrám P. Marie ve Křtinách, Křtiny 1935, str. 26—28.

nesprávně udán rok tisku 1877). Kubínek každoročně od r. 1840 putoval do Maria Zell, aby poděkoval Pánu Bohu, že ho uchovává na životě, a to větší díl v dobrém zdraví a potřebné síle (III. 65).

Jaký byl názor Kubínkův na pouti? — Pouti mají býti příkladem, mají býti jako misie neboli cvičení se v pobožnosti, ctnosti a dobrých mravech (D 187). Proto každý má konat cestu bez reptání a v trpělivosti, aby mu sloužila k odpuštění hříchů a k dosažení potřebné milosti pro spasení duše. Před poutí třeba se postarat o dům, o potřebný dozor nad dětmi a nad čeledí, aby snad v době nepřítomnosti nestalo se v domě více zlého, než poutník vykoná dobrého.¹⁾

Brněnská pout do Maria Zell konávala se každoročně na poděkování za šťastné vysvobození města od švédského obležení. Procesí vycházelo 20. srpna po mši sv. u sv. Jakuba. Zastavilo se na St. Brně u augustiniánů, kde bylo sv. požehnání, a u Milosrdných bratří se rozloučili poutníci se známými. Cesta vedla k Orechovu na vrch sv. Peregrina, přes Pravlov (Prahltitz), Bohutice do Hostěradic (Hosterlitz), kde byl nocleh. Časně ráno vypravili se do Znojma (Znaim), na mši sv. byli u kapucínů, na požehnání u sv. Mikuláše. U Hnánic (Gnadlersdorf) překročili býv. hranice Moravy, šli přes Retz do Pulkau. Třetí den vykonali pobožnost v Dreieichen. Nocovali v Langenlois. Čtvrtý den došli do Kremže (Krems) na mši sv. To už měli půl cesty za sebou. V benediktinském opatském kostele v Göttweigu byli asi v poledne.²⁾ K večeru dostihli sv. Hypolit (St. Pölten), kde v biskupském kostele byli na požehnání.

Odtud je vedla cesta krásnými Alpami přes Lilienfeld s cisterciáckým klášterem do Türnitz, dále přes Annaberg, Joachimsberg, St. Sebastian do Maria Zell, kam dorazili šestý den odp. Sedmý den patřil pobožnostem v Maria Zell.

¹⁾ Poutnická cesta, str. 13.

²⁾ Kubínek překládá Göttweig: Kytvajn, t. j. kytka vína! Nebo Langenlois — Dlouhá Luže.

Cesta brněnských poutníků do Maria Zell.

Zpáteční cestu konali dvěma směry. Buď z Maria Zell přímo k Maria Taferl přes Scheibbs, Purgstall, Wieselburg, Petzenkirchen a Marbach — nebo vykonali ještě cestu k sv. Trojici na Sonntagsbergu přes Neuhaus, Gaming a Gresten. Byla to dvoudenní zacházka. Ze Sonntagsbergu šli na Amstetten a Ibbs, kde nasedli na loď a plavili se po Dunaji k Marbachu a Maria Taferl.

Jedenáctého dne po mši sv. na Maria Taferl plavili se sedm mil po Dunaji do Kremže (Krems), někdy se zastavili v Melku. Z Kremže šli známou cestou do Langenlois, ale místo přes Dreieichen volili směr přes Eggenburg s redemptoristickým klášteřem. Dvanáctý den přenocovali ve Znojmě (Znaim), třináctý den v Pravlově (Prahltitz). Čtrnáctý den dorazili do Brna, kde byli asi v 10 hod. na mši sv. u augustiniánů. Slavnostní procesí konalo se až odpoledne od kostela Milosrdných bratří ke sv. Jakubu. Patnáctého dne ráno byla pak mše sv. za poutníky u sv. Jakuba a u sv. Tomáše.¹⁾

¹⁾ Kratší popsání pouti do Maria Zell podává děkan z Újezda u Sokolnic Ludvík Tidl v „Hlasu“ 1857, str. 180 n. — Skoro touž cestou jako brněnské procesí chodívalo také procesí z Ivančic, které konávalo svou pobožnost podle knihy, jejíž úplný titul zní: „Radostná cesta v tomto plačtivém audolí, to jest každodenní pobožnost putujícího k zázračným obrazům, totižto do Mariecell, k nerozdílné Trojici na Sonntagsbergu a k Bolestné Marii Panně taferlské, kterážto pobožnost v městě evančickém v markrabství moravském vyzdvižena roku 1753, nyní pak zase všem horlivým poutníkům českým a moravským na světlo vydána. S dovolením cis. král. censury. V Litomyšli, vytištěná u Václava Vojtěcha Turečka.“ Kniha je ozdobena obrazem P. M. v Maria Zell, byla vydána se schválením bisk. konsistoře v Olomouci z 2. dubna 1756, má 267 stran textu a obsah. — Po stránce jazykové jsou její modlitby i písně lepší než v knize Kubínkové. Z obsahu písní je patrno, že je skládal některý kněz, který dobře znal životopisy svatých, o kterých písně jednají. — Ivančická pout trvala 13 dní. Pro každý den volili si poutníci patrona-ochránce na cestě, ke kterému se modlili. Byli to většinou sv. cíti, jimž byl zasvěcen kostel, kde se procesí zúčastnilo mše sv. a to: Andělové strážní, sv. Václav, sv. Florián, sv. Antonín Pad., sv. Josef, sv. Anna, Panna Maria, sv. Agata, sv. Linhart, sv. Jan Nepom., Panna Maria Bolestná, sv. Rosalie, sv. Tekla.

Kubínek někdy dorazil do Brna, když už procesí bylo pryč. Šel za ním a konal cestu podle libosti, všude si vše dobře prohlédl a zapsal. Protože nebyl na nikoho vázán, vydal se mnohdy z Maria Taferl místo po lodi pěšky po břehu Dunaje do Kremže přes Kleinpechlarn, Emmersdorf, Aggsbach, Spitz, Weisenkirchen a Dürnstein.

V knize nepodává Kubínek pouze popis cesty, všímá si také přírody a líčí její krásy. V přírodě všude vidí krásu a dobrotu Boží. „Nevím, jak může kráčet tvor po světě překrásném, by nebyl povzbuzen k lásce dobrého, laskavého Boha... A není-li celá příroda a všechno, co v ní k spatření jest, městem Božím?“ Příroda nikdy neklame. Proto nemáme slepě věřit všemu, co stojí psáno v knihách, neboť v nich mluví jen lidé, v knize přírody však mluví sám Bůh. Zvláště se staví proti nevěreckým přírodozpytcům, kteří přírodu dělají bohem a staví ji nad Boha aneb nepřipouštějí vůbec žádného Boha. Ti se vším svým zkoumáním jen od víry a úcty Boží lid odvádějí a takto se stávají jeho největšími škůdci.

Ze zjevů přírodních činil dedukce pro duchovní život. Čas jarní přírody nám dává ponaučení, jak máme bez odkladu činiti pokání. Když plyne jarní voda ze sněhu v potocích a řekách, zdaž to nejsou slzy přírody, kteráž pláče nad hříchy pokolení lidského, zvláště ale nad hříchy v bezuzdném masopustním čase spáchanými, velíc nám, abychom je oplakávali, dokud jest čas. V letním čtvrtletí plodiny zemské dozrávají a příroda Boží dodává všemu pravé chuti, aby to mohlo sloužiti lidem i dobytku za potravu. Zde se nejvíce ukazuje dobrota Boží... Zemské potřeby daruje nám Bůh, abychom všechen ten krátký čas našeho putování na zemi mohli věnovati k rozmnožení zásluh pro dosažení blaženosti věčné. Bohužel stává se naopak proti nařízení božského úradku. Staráme se o věci časné a věčné zanedbáváme, staráme se úzkostně o tělo, nedbajíce o duši. Na podzim nám příroda přináší to, co štědota

Boží uložila svým tvorům k potřebě a k vyživení... Zdaž neučí i nás býti štědrými k chudým a shromažďovati sobě almužnou hojně skutků bohumilých?... Bělota sněhová nám připomíná bílé křestní roucho nevinnosti, kterého se nám dostalo na křtu svatém, a káže nám, abychom je zachovali; když je ztratíme, máme se snažiti nabýti ho znovu svátostí pokání. — Dovedl se nadchnouti krásami přírody. Jak poeticky líčí ráno v horách v Gaminu! „Druhý den ráno krásně vyšlo slunce a rozpustilo své vlásy po krajině. Na nebesku pak ještě sem tam bělaly se mráčky jako beránci, které tam byl pastýř měsíc zapomněl.“¹⁾

Právě v Poutnické knize vidíme Kubínka zcela s jiné stránky. Navenek asketa, uvnitř zůstává dítětem, které se raduje z dobroty Boží a z krásy, kterou nám tato dobrota připravila ve světě. Mimoděk dere se na mysl vzpomínka na chudáčka Božího sv. Františka a jeho lásku k tvorům Božím a k celé přírodě.

Dr. Miloslav Hýsek se ve svém spise „Literární Morava v letech 1849—1885“ (Mor. Ostrava 1911, str. 96) zmiňuje ještě o jednom spise Kubínkově, který se mi nepodařilo dostat do rukou. Jest to rýmované zpracování „První knihy Mojžíšovy“ z r. 1879. Základ k ní můžeme právem spatřovati ve IV. ročníku Deníku Kubínkova, kde podává rovněž rýmované úvahy na knihu „Příběhy Starého Zákona a jim připojené nábožné rozjímání pro lid křesťanský“, která vyšla v Dědictví sv. Jana. Kubínek podává v Deníku čtenářům úvahy krátké a rýmované, na každý punkt (celkem 139) jen osmiřádkový rým, v němžto vždy jen jedna pravda křesťanská obsažena jest, ačkoliv spisovatel v rozjímání svém dvoje i troje naučení dle rozličných okolností a potřeb poskytuje (IV. 5).

Kubínek složil také několik mešních písní. Byl k tomu pohnut příkladem lipoveckého (později

¹⁾ Poutnická cesta, str. 45, 48, 36, 57, 38, 39, 36, 67.

doubřavického) faráře Jana Soukopa, který složil mešní píseň ke slavnosti cyrilometodějským. Kubínek sestavil písně pro čas adventní, vánoční a postní. Uznává sice, že dosavadní písně zpívané v kostelích jsou dobré, ale nemají vztahu ke mši sv., žádný díl mše sv. při nich není připomenut. A přece „dle církve zřízení každá píseň, která se zpívá při mši, má být mši přiměřená“ (III. 74). Aby tomu odpomohl, vydal písně své. O adventní praví, že ji dal k prohlédnutí veledůstojné konsistoři brněnské, kteráž povolení dala, by se mohla veřejnosti k zpívání doručit (I. 37). O rozšíření jejich se postaral sám. Náklad jejich byl dosti značný. V r. 1867 se jich minulo 10.000, v r. 1868 dal tisknouti další 4000 (II. 8).

Píseň adventní se zpívala podle noty písně „Připravme se k slyšení“, vánoční podle písně „Před Tebou se klaňme“ a postní podle písně „Již jsem dost pracoval“. ¹⁾ Pro každou část mše sv. byly určeny 4 sloky. Jako příklad uvádím část k přijímání z písně pro dobu postní:

1. Když tělu našemu - v čas postní nedáme - dle jeho žádosti - a je přemáháme, - by žádosti hříšné v něm umřely - a v Kristově smrti - vždy pohřbené byly.

2. Tím častěj přistupme - k stolu nebeskému - a klaňme se vroucně - Kristu Pánu svému, - aby srdce naše zvolilo sobě, - by v něm odpočíval - jak někdy v svém hrobě.

3. Obnovujeme stále - ctnostmi ducha svého - a vroucně vzývejme - vždy Ducha svatého, - aby srdce naše ozdoboval - a je svými dary - hojně naplňoval.

4. Ó přijď již, Ježíši, - pro nás umučený, - učíš svou milostí, - ať není ztracené - tvoje svaté umučení drahé, - ale dej ať slouží - k věčnému spasení.

¹⁾ Kromě těchto písní, vydaných souhrnně, sestavil ještě píseň ke mši sv. v Prosebné čili Křížové dny (VI. 89). Z Pratece dochovala se z r. 1883 zpráva o jeho písních: „My Pratectí měli jsme od něho rorátní píseň ke mši sv. Nebyla nám pohodlná (její nota) jako těch našich známých (písní), na něž jsme zvykli. Když přišel K. zas k nám, pravím jemu: „Vy jste tou vaší písní nám pokazil celé roráty.“ Na to on hned: „Jenom zpívejte srdečně!“ (KA.)

Z ukázky patrné, že verše jsou neumělé. Proto se nebudeme diviti, že opravdoví znalci jazyka zrazovali Kubínka od skládání mešních písní. Pěkně o tom píše Jan Soukop: „Jako s hudbou mělo se to u Kubínka také s básněním písní. Prof. Sušil nejednou mu domlouval, aby neskládal veršů, čemuž nerozumí, nýbrž aby přestával na záslužném šíření dobrých knih, takto že sobě dosti zásluh dobude o církev a vlast. Kubínek však při vši své šlechetnosti měl také svou hlavu a vyráběl přes tu chvíli nějakou novou píseň. Tou příčinou dostal jsem se také já s ním jednou, jak se říká, do křížku.

Vybízel mne totiž, abych také v kostele svém zavedl novou píseň, kterou právě složil, dokládaje, mnoho-li výtisků kde na faře nebo ve škole odbyl. Byl jsem v nemalé nesnázi, abych velezasloužilého a obětavého toho muže neurazil; avšak za příkladem Sušilovým namítal jsem, že píseň, ač obsahem velmi zbožná, přece zevnější skladbou nikterak se do kostela nehodí. Pravil jsem mu, že krásy roucha nečiní jen pěkná látka, nýbrž též slušný, přiměřený střih. Na příklad řekl jsem: „Kdybych já měl sebe krásnější sukno a ušil sobě kabát, kterak by vypadal, an jsem neučil se krejčím? Tak právě by vypadal jako vaše jinak nábožná píseň, an jste se také neučil pravidlům skladby básnické.“ Se zlou jsem se však potázal tímto přirovnáním. Kubínek jako při námitkách hudebních odvolával se na Pána Boha, že skládá jen dle vnuknutí Božího, a že nepotřebuje školských pravidel. Svatí apoštolé prý také nebyli učení a přece zahanbili a obrátili na víru největší učence židovské a pohanské. Rozumí se, že s takovými důvody nebylo mi lze dále se potýkat. Kubínek zůstal na svém a dlouho se mne stranil.“ ¹⁾

¹⁾ Obzor 1889, str. 163. — Přirovnání k šatu je Sušilovo. „Nepostačí na krásný šat pouze pěkná látka, alebrž i кроj vytříbený a vkusný.“ Srv. Matěj Procházka v životopise Sušilově, přidaném k Sušilovu výkladu Listů sv. Pavla, díl II., Praha 1871, str. 422.

Na tyto důvody naráží snad Kubínek, když píše: „Já však ale, pokud živ budu, nemíním přestat pro čest Boží pracovat, ačkoli neučeně, ale jen přirozeně, tak jak to Bůh sám mému rozumu vnukne, jak to uvážím nejlépe pro zvelebení Nejvyššího a pro spásu duší našich, krví Krista vykoupených. Nebo mě k tomu hned v mládí pohnulo čtení knihy Šimona Lomnického, kterýž takto píše: Pracuj — spisuj — rýmuj — budeš také tovaryš můj“ (I. 38)¹⁾

Knihy a písně Kubínkovy byly určeny pro nejširší veřejnost. Ale to Kubínkovi nestačilo. Chtěl, aby se dobro šířilo zvláště u těch, kteří mu byli nejbližší. Cítil se povinným upozorniti je na nebezpečí, která právě jim hrozí, a ukázat jim cestu k nápravě. Proto posílal své listy. Jeden z nich otiskl Jakub Deml ve Štěpějích XXII. (Tasov, 1937) pod názvem „Kubínkovo poselství krajanům“. Bylo určeno rodákům blažovickým. Napomíná je, aby ochotně přijímali pocestné, aby se varovali liberálních novin, aby dbali na vychování svých dětí, zvláště dcer, aby pamatovali na poslední soud a podle toho žili.

„Dejte pozor na syny, aby nebyli pijani vína, zvláště pálené; dejte také pozor na vaše dívky a mládež, ať není svévolná. Dost dobře známá otrava škodná, aby se jich znovu nechytla. Dobře je to známo, koho kořalka opanuje, jak potom je neodbytna. Dejte též pozor, aby hra náruživá mladých nenakazila záhubou; do neštěstí uvádí každého, kdo se jí oddá a karbaní jak úlohou. Dosti mnoho příkladů slyšíme, čteme, kam náruživá hra zavede. Dejte pozor osadníci i na své dcery, ať se neoddávají světské marnosti; dejte jim, zvláště matky, za vzor Pannu svatou v její svatosti. Dobře je to křesťanům známo, jakou pokorou Marie se skvěla; dobře

¹⁾ Spisy Šimona Lomnického z Budče byly znovu přetiskovány a čteny, jak je patrné také z „Pamětí Františka J. Vaváka z let 1770 až 1816“, které vydal Jindřich Skopec, Praha 1938, str. 115 n., kde jsou také bližší bibliografické údaje.

víme, jak čistota vládla v její duši více než anděla. Do srdce dcer vašich, rodiče, takové ctnosti vštěpujte neustále; do nebe ať se s rodinami svými dostanete, kde Krista Krále do věků se svatými oslavovati budou všichni Boží vyvolení. Dostane se každému blaženosti té dle jeho skutků a zasloužení. Dobře tedy činme, držíme se pevně víry svaté a nábožnosti; dotrváme-li v službě Boží, nemine nás mzda na věčnosti.“

Druhý list z 20. ledna 1877, poslaný Pavlu Štěpánkovi, starostovi blažovickému, zaznamenal si Antonín Štěpánek ve své kronice. V něm Kubínek píše: „Království Boží je sv. víra, tuto musíme se snažit všemožně rozšiřovat v domech, rodinách, obcích a národech, poučovat dívky a čeládku o Bohu.“ Dále vybízí k modlitbě a ukazuje, kterak jej tato zachránila v mládí před zkázou. Nakonec opět vybízí, aby měli laskavé srdce k pocestným.¹⁾ Kubínek měl ze svých cest jistě hodně zkušeností, jak se jim vede, a proto ve svých dopisech tolik je doporučoval blahověti svých známých.

V konsistorních aktech uložen je také originální list Kubínkův, psaný hostinskému Janu Štěpánkovi v Blažovicích, kde ho poučuje, jak má vésti svůj dům. Má dbáti na svěcení dne svátečního, má brániti opilství, karbanu, klení a pomlouvačných řečí. Pak bude požehnání Boží se vznášet nad jeho domem.²⁾

Konečně známe ještě jeden list Kubínkův, poslaný Antonínu Štěpánkovi z Blažovic, kterého zrazoval, aby nevstupoval v manželství, protože by pak nemohl převzít po něm jeho úkol, totiž šíření dobrých knih v Dědictví.³⁾

Kubínek osmělil se psát i tvaroženskému faráři Václ. Kosmákovi o duchovní správě rodné farnosti. Kosmák to oznámil lidem s kazatelny, mnozí se pro to horšili, vytýkali to Kubínkovi jako pýchu, ale jistě neprávem.

¹⁾ Viz Příl. čís. 3.

²⁾ Viz Příl. čís. 4.

³⁾ Viz Příl. čís. 5.

Hlavním jeho cílem byla spása bližních a z této péče vzešlo ono psaní (KA).

Redakci Hlasu upozorňoval na nutnost více si všimati otázky školské. „Před nedávnem už sdělil nám náš milý Kubínek, jenž ovšem Moravu naši procestoval kříž na kříž, maje při tom dostatečné příležitosti seznati zevrubně smýšlení její, že ze mnoha stran jevena byla touha, abychom se postarali o vydávání zvláštního časopisu školského.“¹⁾ Upozornění tomuto bylo vyhověno aspoň natolik, že Hlas si více všímal školských záležitostí.

Celou svou apoštolskou činnost provázel Kubínek modlitbami za Boží požehnání. „Neustanu prosit, aby símě, které rozsévám ústně a které se dostává dobrými knihami národu mému, neslo stonásobný užitek v rodinách, obcích, aby šťastně se všude dařilo manželům, rodičům, dítkám, hospodářům, čeledi, pánům i poddaným, duchovním i světským pro čas i věčnost“ (D 73).

Bůh jeho dílu žehnal. Pěkně Kubínka charakterisuje Kosmák v Kukátku: „Vytkl si za účel rozšiřovati mezi naším lidem dobré knihy a tím pravou osvětu. Myšlence této věnuje všechny své síly, celý svůj život, slouže zároveň věrně Bohu svému. On jest světloňosem, jenž prochází bez odpočinku krásné země býv. koruny svatováclavské, napomíná příkladem i slovem k dobrému, nebera ohledu na osobu lidskou. On jest muž apoštolský. Kubínek jest jeden z nejšlechtetnějších mužů, které zplodila Morava. Čest mu budiž a dlouhý život!“²⁾

¹⁾ Hlas 1861, čís. 34.

²⁾ Obrázky z Kukátka, Sebr. spisy XX., Brno 1923, str. 431.

KONEC ŽIVOTA.

Když V. Kosmák pronášel Kubínkovi přání dlouhého života, bylo Kubínkovi 75 let. Tehdy už doléhaly na něho obtíže stáří. O něco později sám se přiznává: „Soužení za těch sedmdesátsedmi let bylo dosti hojné, nejeden tvrdý ořech mně padl souvisící s mou úlohou k rozkousnutí, hned když jsem byl rolníkem a polnostmi vládl. Teď pak sbíraje předplatitele k ústavům vzdělávacím za celých třicet let žití mého tak mně uloženého díla bylo mně přetrpět soužení horka, zimy, povětrí velmi nepohodlného. A pak potkávání se s nevěrci, posměvači, nemravnými, prostopášnými krajany svými, aniž mohu všecko vyjavit, co mě potkalo za dobu třiceti let mezi domácími a cizími. Však ale nikdy nesešle Bůh soužení víc, než ho můžem snést, ale také nikdy méně, vždy ale vrchovatě, nebo víme, že skrze mnohá soužení musíme vejít do nebeské slávy, věčně neskonalé. Jest nám tedy nejvyšší potřebí ozbrojit se vírou a důvěrou v pomoc Boží, která jest slíbená. Jen tedy ochotně oblékejme sladké jeho Kristovo a jeho lehké břímě beřme rádi na ramena“ (X. 102). Kubínek nesl vše statečně, opravdu křesťansky. Sílila jej vzpomínka na trpělivého Joba a naděje na slavné zmrtvýchvstání (VI. 95).

Nejtěžší rána, která ho ve stáří stihla, byla ztráta levého oka. Jest dojemné číst, jak Kubínek sám líčí, za jakých okolností se to stalo (IV. 70 n).

„Od 20. srpna 1870 byl jsem poutníkem celenským, jak každoročně s brněnským průvodem tam kráčívám. Nemaže mnoho peněz, byl jsem na ně velice šetrný, chtěje tam koupit 200 obrázků celenské Panny Marie, 100 nejsvětější Trojice na Sonntagsberku, kamž jsme někteří celenští poutníci též putovali, 150 obrázků bolestné Panny na vrchu Marie Tabulském čili po německé řeči Táfrlském. Maje ten záměr těchto obrázků tolik nakoupit pro duchovní pastýře, jež oni ode mě někteří berou, i také tito lidé rádi někdy si pěkný obrázek žádají, abych přinesl, že si ho koupí. Šetřil jsem tedy tak peněz, že ani na mši svatou neb na modlení za duše v očistci ničeho jsem neobětoval, vyjma nějakou pomoc chudé poutnici, již jsem na penězích něčím přispěl. Však ale nechal jsem tam Pánu Bohu a svaté Panně obět drahocennou, tak že snad žádný z brněnských poutníků něco tak drahého neobětoval. A abys, čtenáři, věděl, co to bylo tak drahé, bylo to mé jedno oko. Ovšem, že jsem já na to nemyslel. Ale vždy jsem myslel, že moje svíce, obě dvě oči, budou mně svítit až do hrobu. Ale pro tu skoupost, že jsem ani za duše v očistci nedal na modlení, byl jsem potrestán, že jsem oslepl na jedno oko. Nebyla to sice tak velká obět, nebo oko to bylo skoro 50 let takorška nemocné a zesláblé, však ale ono mně při psaní, při čtení ve dne i při večerním světle dosti dobře sloužilo. A kdyby někdo mně, jenž jsem utopen v dluhách, kdyby mně někdo byl z nich pomoci chtěl a byl mně dal za ně jeden milion peněz, nebyl bych mu je dal...

Na zpáteční cestě jda od Egenburku již samotén, tu jedné noci hrozná bolest v něm byla, že spát jsem pro bolest nemohl a ráno již na ně nic neviděl. To tedy byla ta obět, kterou Pán Bůh ode mne požádal... Pán Bůh dal, Pán Bůh vzal, buď jméno Páně pochváleno. Ano dokládám, že hned tenkrát, když Pán Bůh zrak mého oka sobě nazpět vzal, já jsem ihned druhé mu obětoval. Nebo vím, že podle lidského úsudku,

co Pán Bůh činí, dobře činí. Kdybych tedy i na druhé oko oslepl, vím, že by to pro mě bylo jistě dobré, tak jako to bylo v mnohém dobré pro starého Tobiáše, když mu Bůh odňal zrak. Aneb jak tomu, jenž se slepým narodil, aby skutkové Boží zjeví se na něm. A proto poznáv pravím, co Pán Bůh činí, dobře činí. A nejen dobře, ale on činí všechno nejlépe; žádná věc nikdy nemohla býti lepší, než byla učiněna...

A proto, ó Bože, i druhé mé oko tobě za obět dávám, nebo tys mně dal zrak, a když ho budeš chtít, tedy si ho vem zase, nic proti tomu nesmím ani nechci mluvit, jen toliko vždy tvá vůle staň se v čase i ve věčnosti.

Když pak druhý den po ztrátě mého levého oka přišel jsem do Přímětic za Znojmem (Znaim) půl míle, v neděli, tu jsem slyšel čísti Evangelium o pohoršení, jak máme je hleděti odstranit, a že lepší s jedním okem do nebe než s oběma do pekla.¹⁾ Co tedy, myslel jsem, mohlo se se mnou lepšího státi, než se stalo, není-liž i mně lepší s jedním okem do nebe nežli s oběma do pekla.“

Tato slova Písma sv. byla pro něho útěchou, byla také jeho silou. Kosmák při potkání ho lítoval: „Ztratil jste oko, chudáku?“ — „Proč chudáku? Lépe jest jednookému vejíti do království nebeského, než s oběma očima zavrženu býti.“²⁾ Řídil se tím, co napsal: „Celé naše živobytí má býti příprava k životu věčnému“ (D 6).

I v posledních letech svého života chodil po Moravě a roznášel knihy. Tak v červenci r. 1877, tedy v osmasedmdesáti letech vykonal cestu: Brno - Líšeň - Šlapanice - Jiříkovice - Tvarožná - Újezd u Sokolnic - Šaratic - Vážany L. - Kobeřice - Kyjov - Bzenec - Polešovice - Boršice - Velehrad - Osvětimany - Koryčany - Kostelec - Ježov - Bohuslavice - Brankovice - Střílky - Litence - Vyškov - Ivanovice - Želč - Pustiměř - Dě-

¹⁾ Bylo to na svátek Andělů strážných, který se slavíval počátkem září.

²⁾ Sebrané spisy XX., str. 430.

dice - Rychtářov - Studnice - Drahany - Protivanov - Sloup - Jedovnice - Křtiny - Adamov - Brno (X. 142). V r. 1881 byl již tak slabý, že při svěcení kostela v Tvarožné dne 9. října dva kněží jej museli vést.¹⁾

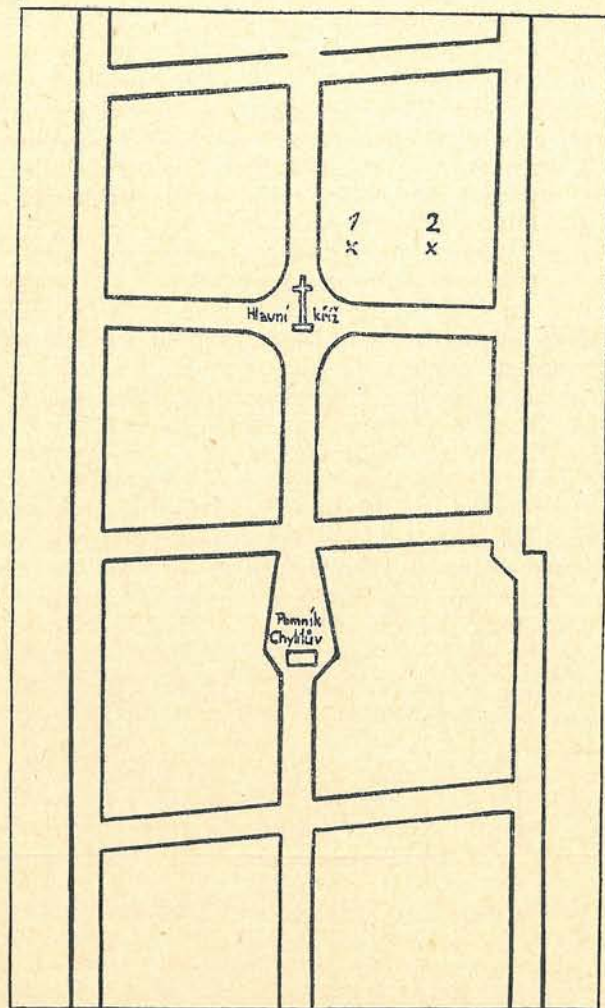
Ačkoliv po celý svůj život žil tak přísně, přece se dočkal vysokého stáří. Až do poslední chvílky nepopřál svému tělu odpočinku. „Asi dva dny před smrtí také se ubíral jako hlemýžď, nepříjda kupředu, Pekařskou ulicí vzhůru, ale již to dokonce nešlo. Nemohl více s místa, a byl dopraven do všeobecné nemocnice. Tam měly ošetřovatelky s ním pravý kříž, neboť nechtěl jim ze světnice, řka: „Já přišel k vám umřít!“ Na delší domluvu teprve dal si říci a dopraven do místnosti jednoho oddělení a uložen na lůžko. Byl zaopatřen sv. svátostmi, zesnul tiše v Pánu, jehož tak velice miloval, v úterý dne 18. července 1882.²⁾

Již v r. 1879 se o něm po Blažovicích roznesla zpráva, kterou přinesl kterýsi dělník z Brna, že Kubínek umřel v pátek 19. července u kříže za Starým Brnem. V neděli potom oznamoval to kněz při bohoslužbách ve Tvarožné a vybízel lid, aby se za Kubínka pomodlil. Také v Blažovicích zvonili mu hrany. Zpráva o jeho smrti byla jako pravděpodobná přijímána i těmi, kteří ho znali velice dobře. Neboť Kubínek osm dní před tím navštívil Antonína Štěpánka, mluvil o možné smrti. Vypadal velmi vetchý, slabý, s hlavou k zemi skloněnou. Měl vše zařízeno pro případ, že by brzy zemřel (KAŠ).

Zápis v starobrněnské matrice (Nemocnice sv. VI., str. 130) udává jako příčinu smrti Kubínkovy slabost stáří (sešlost věkem). Nesprávně jest udáno, že měl 81 let. Bylo to asi zaviněno výpovědí samého Kubínka, který tvrdil, že se narodil r. 1801. Zaopatřoval ho kněz starobrněnského kláštera P. Vilém Dohnal, pochovával na starobrněnském hřbitově starosta Dědictví CM čestný kanovník Matěj Procházka dne 20. července 1882.

¹⁾ Svědectví Anežky Hložkové z L. Vážan, KA.

²⁾ „Hlas“ z 26. července 1882.

Plán starobrněnského hřbitova.
1. Hrob Jana Ryšavého. 2. Hrob Kubínkův.

O pohřbu zaznamenal „Hlas“ (26. 7. 1882), že byl důstojný života tohoto zvláštního člověka. Rakev donešena do klášterního kostela na Starém Brně, jak si to nebožtík byl přál. Odtud pak po ukončených obřadech odebral se pohřební průvod za převelikého účastenství lidu na starobrněnský hřbitov. Průvod vedl a smuteční obřady vykonal vdp. kanovník Matěj Procházka za četné přísluhy duchovenstva.

Bohužel, dnes neznáme přesně ani místo, kde byl Kubínek pohřben. Starobrněnský hřbitov byl r. 1883 zrušen, a na jeho místě je dnes park s dvěma hřišti a tesařské skladiště. Část hřbitova byla zastavěna nebo proměněna na ulice.¹⁾

Pro zjištění hrobu Kubínkova je důležitým sdělení sl. Anežky Ryšavé z Újezda u Sokolnic. Její otec Jan Ryšavý zemřel 3. června 1882 a byl pochován v téže řadě jako Kubínek. Na hrobě Kubínkově byl malý kříž s nápisem: „Zde odpočívá Šebestián Kubínek.“ Poněvadž sl. A. Ryšavá dlouhá léta navštěvovala hrob svého otce, zapamatovala si také místo hrobu Kubínkova. Přesné zjištění bude asi nemožné, poněvadž v těch místech je nyní hřiště.

¹⁾ Srv. článek F. M. Žampacha v brněnském „Dnu“ z 31. prosince 1939.

KUBÍNKŮV PŘÍKLAD.

Šebestián Kubínek jest osobnost jistě ojedinělá, svérázná, která vykonaným životním dílem budí úctu. Byl to muž, který hořel pro dobro a všude je kolem sebe šířil. Svým životem dokázal opravdovost toho, co napsal ve svých Dějích (str. 100): „Svatosvatě slibuji, že dokud živ budu, všecku svou sílu k tomu naložím, abych, co jen mi nejvýš bude možné, oslavoval Boha a pečoval o své i také bližního spasení, konaje skutky, o nichž vím, že se líbí Bohu, a mně i všem milovaným bratřím a sestrám, přátelům i nepřátelům prospívají k dobrému pro čas i věčnost.“

Působnost jeho byla toho druhu, že jej právem můžeme počítat k družině Sušilovů. Na počátku své apoštolské činnosti byl ve spojení s tehdejšími kaplanem zábrdovickým, pozdějším profesorem Matějem Procházkou. Později pak častěji se v jeho životě připomínají styky se Sušilem. Ze spisů Kubínkových je patrné, jak velikou úctu a obdiv měl k Františku Sušilovi a k celému jeho dílu. Sušil byl pro něho vzorem kněze. Jak nadšeně o něm píše (II. 27)!

„Každý úd Dědictví svatého Prokopa, kterýž umí oceniti tu práci třicetiletou Sušilovu, musí vyznati, že to byl výtečník národa našeho tak zasloužilý, jenž může býti vřaděn mezi nejzasloužilejší, jakých jen pořádku najdem, kteří by si uměli drahého času na světě vážit i a jej tak dobře pro čest Boží, pro užitek církve, pro

vzdělání národa použít, dokud ho mají, jak to činil Sušil. Sušil byl lovec, který lovil drahé perle v moři bohatství Božího, kdež by jich každý hojně mohl nalovit, kdyby jen času tak dobře použil k duchovní práci, jako Sušil to činil.

Mám za to, že kdyby ruce Sušilovy v hrobě po sto letech nebyly práchnivé jako jazyk našeho svatého Jana z Nepomuku, by neměl nikdo příčiny závidět mu této slávy a cti od Boha. A to sice proto, že on za své výtečné, pilné a neúnavné práce na světě žádné cti nehledal, nýbrž toliko čest Boží, užitek církve a spásu svého národa na zřeteli měl. A za druhé pro tu jeho vytrvalost neúnavnou a pilnost při té práci. Nebo jsa učitelem bohoslovců, studujících na kněžství, musel těmto povinností činit zadost. Když byly prázdniny, sbíral národní písně a rok po roku je množil a vydával, aby vymýtil neslušné písně pohoršlivé a mládež kazící z našeho národa.“

O Sušilově výkladu evangelia praví, že si jím postavil pomník na svůj hrob (II. 6). O něm složil také po svém způsobu oslavné básně (II. 74, III. 72). Kubínek z laiků pracoval v intencích Sušilových jistě nejpůsobivěji.

Podle zásady Sušilovy, že pro vlast pracuje nejlépe ten, kdo se v lidu snaží utvrdit mravnost a víru, také Kubínek o to usiloval. Své víry a příslušnosti k církvi si uvědoměle vážil a vybízel k tomu i jiné. O církvi napsal (III. 56): „Přijmiž, Bože, naše díky vroucí, že církev svou řídíš a po cestě pravé vedeš. Přijmiž též i prosby a osvětiž všechny hlavy duchovní, by poznali vždy, co chceš, aby tvůj lid vedli k Tobě do krásného nebe, kde se sám svým vyvoleným odměňuješ, aby byli pastýřové dobří lidu Tvého a ne nájemníci, které ty sám zavrhuješ. Dejž i nejvyšší hlavě církve, papeži římskému, dar moudrosti a udatnosti, dejž mu ducha Petra svatého a svatých papežů, jeho předchůdců, dar sv. neomylnosti, by stádo Boží pásal podle příkladu Krista a svatých apoštolů, náměstků jeho, by vždy

učení zdravé předkládal stádu svému z Ducha tvého svatého. Když pak běh náš se skončí, přijmi nás, pastýře i stádo, k sobě do radostí, kdež tobě vzdávati budem chválu s anděly a svatými do věčnosti.“

Při četbě o světcích z jiných národů těžce nesl, že naše Morava dala církvi tak málo svatých. Tak na př. na schůzi Katolické jednoty brněnské dne 10. listopadu 1850 vypravoval prostoduše, jaký má naše milá Morava dluh ještě — totiž že nevychovala dosud nižádného svatého.¹⁾ A ve svém Deníku z r. 1872 (VI. 90), podává obsah knihy Chmelíčkovy „Cesta do Francouz a do Španěl“, píše: „Skoro každá částka zmiňuje se o některém světcí, jak žil a umřel po křesťansku. Ale naše úrodná Morava, které tisíc let světlo víry svítí jasně a tisíc let s kazatelnic volá se na nás: Buďte svatí, a to stále velmi hlasně, přec však o naši krajině nemůžeme říci, že máme jediného svatého, jenž by se byl narodil, svatě žil a umřel, jak se sluší na svatého, a mezi svatě byl vyhlášen v Římě, jak se to děje těm, kteří svatostí prosluli. Máme tedy Moravané dluh, ježž nám nikdo nezaplatí; ach, nežijme po vůli tělu, světu a duchu zlému, ale Bohu, který chce, abychom všichni byli svatí. Tedy se vynasnažme zaplatit dluh ten, neb ho za nás nikdo nezaplatí.“²⁾

K témuž se vrací při zmínce o Frant. Sušilovi: „Kdo tedy jsi vlastenec rozený v Moravě, nezapomeň na muže toho, dokud jsi živ, usiluj množit čest a slávu Boží tak příčinlivě a pilně, pracuj na vzdělání a poučování národa svého, bratří a sester v Moravě zrozených, aby Morava naše, dosud nebohatá na svatě, mohla také poukázat na množství takových v Moravě zrozených, kteří nehledí přes prsty na vyřčení božské: Svatí buďte, nebo já svatý jsem, a bez svatosti žádný neužije Boha“ (VII. 121).

Z těchto výroků a z jiných podobných jest patrné,

¹⁾ „Hlas“ II., č. 46.

²⁾ Podobné myšlenky viz III. 63, 94.

že Kubínek po svatosti — dokonalosti vědomě toužil a o ni usiloval. Jeho život jest toho dokladem. Při tom se neohlížel na mínění jiných. Řídil se tím, co sám uznal po zralé úvaze za správné, i když se tak značně lišil od obvyklého způsobu života. I ti, kteří jinak uznávali záslušnost jeho práce, považovali jeho jednání za podivinství.¹⁾ Za blázna pak ho měli ti, které někdy pokáral nebo jimž byl živou výčitkou.

Když byl ještě hospodářem, přišli v noci zloději a odváděli mu koně. Nebránil jim v tom. Jen o to je prosil, aby mu nechali aspoň jednoho. I toho odvedli. Kubínek klekl a ještě svolával Boží požehnání pro zloděje. Útěchou mu bylo, že Pánu Ježíši na kříži sebrali i oděv. — Když se někdy modlival na návsi u kříže, přicházeli někdy i dospělí lidé, aby si z něho dělali smích. Kubínek však toho nedbal, promluvil jim do duše a výsledek byl, že i posměváčci se zastyděli a dali peněžité dar na některé Dědictví.²⁾

Obecné mínění o Kubínkovi vysvítá z poznámky, kterou učinil ve svém dopise z 24. května 1859 Sušilovi

¹⁾ Podobně o něm píše Miloslav Hýsek, Literární besedy (článek: Z historie apoštolství pro českou knihu), Praha 1940, str. 38 n.: „A podivínem... byl moravský knižní apoštol, své doby po celé zemi dobře známý sedlák z Blažovic u Brna, Šebestián Kubínek. Vlastenec už z doby předbřežnové, prodal r. 1847, tehdy jsa star 48 let, statek po rodičích, a věnovav stržené peníze dobročinným účelům, dal se zcela do služeb své misionářské propagandy; měl sklon k náboženskému hloubání a žil přímo mnišsky, chodě po poutích a farách, a sepisuje prostý deník o svých myšlenkách a plánech. Šířil zejména Cyrilo-metodějské dědictví, jemuž získal na sta členů; bručivého bělovlasého morousa s al márkou na zádech, jenž nepřešel kříže a sochy svatého, aby nepoklekl a nezazpíval nábožnou píseň, měli všude rádi; pro proniknutí Sušilových nábožensky vlasteneckých ideálů do širokých vrstev sotva kdo učinil více než tento blouznivec, pokládající se i za básníka a biblickým slohem neuměle zřymovavší „První knihu Mojžíšovu“... Zemřel v brněnské nemocnici r. 1882... Kubínkovi postavil literární pomník krásnou črtou Václav Kosmák, jehož zásluhou byl rodný dům Kubínkův ozdoben pamětní deskou.“

²⁾ Z dopisu Apol. Koudelkové z Jiřkovic.

šprýmovný dr. Jan Bílý, farář v Předklášteří u Tišnova. Píše: „Konečně sem pozapomenul vyříditi, že s v a t ý Šebestián Kubínek vybízeli p. praelata Rajhradského (Guntera Kalivodu), aby prý šel do Netalie. Když prý už je tam císař Pán: tak aby na neřáda Francouza táhli císař Pán s vytaseným mečem a Guntíř opat s vyzdvíženým křížem; vždyť prý to svatý Kapistrán také tak udělal proti Turkům. Škoda, že neřekl: Bez toho jste (totiž Kalivoda) takový vyzáblec, jako sv. Jan.“ A kritický dr. Pavel Vychodil, uváděje tento úryvek, nazývá Kubínka „podivuhodným člověkem“.¹⁾ — Horlivý člen Katolické jednoty brněnské a bývalý její pokladník František Liška z Juliánova, podává 6. května 1883 zprávu o příhodách ze života Kubínkova, nadepisuje ji: „Příspěvek k životopisu c t i h o d n é h o Šebestiána Kubínka z Blažovic“ (KA).

Nejspolehlivější zprávy nám mohou ovšem podati ti, mezi nimiž žil a kteří ho znali z jeho denního, obyčejného života. Důležitým svědkem jest blažovický písmák, dobrý a dlouholetý znatel Kubínkův, Antonín Štěpánek. Již v r. 1865 poznamenal do protokolu Jednoty sv. Klementa v Blažovicích (str. 231): „Šebestián Kubínek jest křesťan ctností převýtečných, neplně ctností jen ty nejpotřebnější, nýbrž ctností také jenom raděné a ku kterým bývá hnutý milostí Boží. Ó kdyby takových bylo více, tu bychom měli zrcadla pravé křesťanské dokonalosti. Nebo na něm vidíme všecko vyplněno, co vše náš katechismus poroučí a radí.“

A ve svém deníku, který si vedl od r. 1866 do r. 1888, napsal: „Šebestián Kubínek, jaký pak ten je? Řeknu zkrátka: svatý život vede, kdo by Kubínka neznal, toho svobodného, nyní již dědouška 66letého, toho, co zvěstuje našemu, to jest svému národu milost a lásku Boží, co svůj život zasvětil ustavičné čistotě, modlitbě, postu,

¹⁾ Dr. Pavel Vychodil, Životopis Sušilův, str. 222.

umrtvování sebe, službě Boží, hledati zabloudilé od Pána Boha, v chudobě, prostotě, s myslí nezvratnou v důvěře v Pána Boha, co hrdinu, co přemohl svět i sebe i ďábla na nejdokonalejší stupeň. Nyní není u nás, hledá, co že bylo zahynulo, podle příkladu Boha člověka. A Pán Bůh mu pomáhá, aspoň odmění jemu jednou za jeho apoštolskou horlivost, horlivost o spasení duší lidských. U nás vše napřed k dobrému zařídív, chodí nyní po krajině za svým úkolem výnosným pro nebe.¹⁾

Týž Antonín Štěpánek, když si zapsal Kubínkův list poslaný rodákům, přirovnává Kubínka k sv. Janu Křtiteli. Pro zajímavost uvádím přirovnání celé:

„Způsob žití Šeb. Kubínka podobá se Janu Křtiteli. Tento, než začal kázat, žil v milosti soukromě 30 let, též Šeb. Kubínek 30 let od svého obrácení, potom teprve nastoupil svůj úřad mimořádný, který zastává povčil (dosud) 25 let. Jan Křtitel vedl život na sebe přísný, zapíral se, nedovoliv sobě ani nejmenší dovolení rozkoše, žil svobodný, oblačel se ledajak, nepil vína a nejedl masa. A Šeb. Kubínek, jak žil těch 30 let doma mezi námi? Při této otázce mně vypadlo péro z ruky. A proč? Mám snad opisovat jeho život já? To již znamená někdo jiný, jeden z čistých duchů nebeských, jeho anděl strážný, k němuž když se přirovná (záznam) toho nejosvícenějšího pozemšťana, jest jenom stín, totiž jeho dokonalé se obrácení k Bohu, jeho výtečné ctnosti, jeho dobré křesťanské skutky, jeho zapírání sebe, jeho mrtvení svého těla až na takový způsob, že to není ani k následování.

Jeho nábožnost, časté přijímání sv. svátostí, jeho nevývratná důvěra v Boha, jeho potupení světa, jeho zachovávání panické čistoty, jeho svěcení neděle a svátků, jeho dětinná úcta k Panně Marii, jeho stálá kajícnost, jeho dokonalé přemožení všech zlých žádostí pod sladké jho Pána Krista, jeho zevrubné zachovávání

¹⁾ Kronika Ant. Štěpánka I., str. 27.

evangelických rad, jeho láska k Bohu a k bližnímu (budu jmenovat aspoň jeden skutek: nosil v noci, aby nebyl viděn, dříví chudým lidem jako sv. Václav). Na něm bylo vidět celou křesťanskou spravedlnost.

Kterak se to vše na něm jevílo, vykonávání všeho dobrého, není ani dnes na čase vypravovati. Mním dnes prokřestit cestu k muži, jehož nejsem hoden ani z botů vyzout. Vracím se k číslu 30, plnému tajemství. Kristus Pán 30 let ztrávil v Nazaretě, než začal svůj božský úřad, Jan Křtitel 30 let prožil v svatosti, než se stal Hlasem volajícího na poušti, a Kubínek 30 let žil ve svém domě po svém otci ve stálé kajícnosti a nábožnosti křesťanské. Když se narodil, když se obrátil, kdo by se byl toho nadál, že číslo jeho domu 30 tolik tajemství jeho života bude v sobě chovat! Po takovém životě teprve ho božská prozřetelnost uznala a vyvolila, aby byl tím, čím jest nyní už 25 let, hlasem volajícím na poušti v českém národě, připravovat jeho srdce na příští Ježíše Krista jako našeho soudce.

Kubínek 30 let učil svým příkladem, a teprve pak slovem, písmem a doporučováním knih a ústavů je vydávajících. Ty, obec blažovská, jsi svědkem jeho svatého života, těch 30 let chovalas ve svém středu živé, celé Evangelium Ježíše Krista, na tebe, na všechny tvé obyvatele bilo slunce se všemi vými blahými vlastnostmi, na vás padala rosa milosti Boží, an jste viděli, co může člověk věrný Bohu z jeho milosti, měli jste též žítí po křesťansku, vidouce ho, že plní i různá vnuknutí Boží. Otvírali jste srdce svá takového jeho milosti? Byla to vaše povinnost, Bůh vám ho dal. Když tak žil mezi vámi 30 let, a od té doby povčil 25 let pro tebe, má drahá vlasti Moravo, stali jste se lepšími z té milosti? Zvláště Blažovští, kteří jsme toho svědky, abychom ho následovali, neboť my Blažovští budeme muset vydat počet z té milosti, každý tak, jak Bůh k našemu srdci mluvil: jeho nábožným životem a jeho slovem, a teď také tímto jeho listem k nám. Láska jeho křesťanská,

kerou objímá celé člověčenstvo, proto přece miluje svůj národ a svou kolébku, kde se narodil, své Blažovice; proto, ač jsa hned tam nebo tam v naší krajině, nám píše, to vše volá k nám Blažovským: neste hodně ovoce ze svatého náboženství, ze své zděděné víry po svých nábožných předcích. Přijde jednou doba každému, kde Bůh požádá od vás jistou váhu dobrých skutků a ctností, na druhou stranu té váhy položí milost danou nám skrze Šeb. Kubínka. Budeme-li pak nalezení lehčí, připomínám: hrozné jest upadnouti v ruce rozhněvaného Boha. Jan Křtitel přišel v moci a duchu Eliášovým a Kubínek se zas objevil v duchu Křtitelovém. Je hlasem volajícím napřed ve svém rodišti u nás v Blažovicích a po celé Moravě.

Proč jsem mluvil o Kubínkovi? Abych dodal váhy a úcty k jeho listu k nám a aby Blažovští uznali jeho neobyčejný křesťanský život, jeho právě apoštolskou horlivost získati duše lidské pro ctnosti a dobré skutky.“

Když pak po smrti Kubínkově mělo bratrstvo růžencové v Blažovicích schůzku, zapsal opět Antonín Štěpánek: „Pak pojednáno o životě Šeb. Kubínka. Připomněli jsme si jeho svatý život. Doufáme, že duše jeho opustivši tělo, šla do nebe, vždyť vidíme na něm samou dokonalost a zásluhy, žádného prachu zemského, co se týče časných věcí, proto se cítíme volni volati: Svatý Šebestiáne Kubínku, oroduj za nás! Ty, náš tak vřelý milovníku, hned když mezi námi jsi přebýval, tím více poznáš nyní cenu našich duší a zásluh našeho Spasitele“ (KAŠ).

Totéž přesvědčení o dokonalosti Kubínkově vyjadřuje Florián Tužín (KA) v rýmovaném životopise, nadepsaném „Prostý hlas z Blažovic“:

Život veda svatý, vzorný,
sebe mrtvil, zapíral,
v mysli svojí přepokorný
marné pýše výhost dal.

Když po denním trmácení
břímě těžké s beder sňal,
tehdy nové osvěžení
u kříže na Bohu ždál.

Konstantin Buchta z Jiříkovic napsal na den sv. Lukáše 1884 o Kubínkovi: „Tenkrát za života jeho mívám jsem za to: Až ty, Šebestiáne Kubínku, zemřeš, budeš svatým, jsi jím již, a jak se nyní ustavičně za nás všechny modlíš, tak budem mít obzvlášť my Moravané o jednoho orodovníka u Pána Boha více a o jednoho svatého církve svatá. Když pak již zemřel, trvám na tom s tímto bližším doložením: Šebestiáne Kubínku, ve tvou přímluvu u Boha moji ubohou duši odporučím“ (KA).

Dopisovatel Blahověstu (r. 1868, str. 286) z Hradce Králové jej charakterisuje: „Kubínek svou pokorou, prostotou a nelíčenou pobožností dojal každého.“

O to, aby památka na Kubínka nevymizela, postaral se farář jeho rodné farnosti Václav Kosmák ve svém Kukátku a malíř nástěnného obrazu v kostele svatohostýnském, kde v zástupu poutníků jest zachována také postava Kubínkova s charakteristickou almárou na knihy.¹⁾

Dne 30. září 1888 byla na jeho rodný dům v Blažovicích č. 30 za farářování Kosmákova zasazena pamětní deska s tímto nápisem: „V tomto domě narozen dne 1. ledna 1799 Šebestián Kubínek, neúnavný rozšiřovatel dobrých knih. Budiž jemu čest na zemi a sláva v nebesích.“ Slavnost tato byla spojena s oslavou padesátiletého kněžského působení sv. Otce Lva XIII. a jubilea čtyřicetiletého panování císaře Františka Josefa I. Zúčastnili se jí hrabě Egbert Belcredi, okresní sudí ze Slavkova Vincenc Putna, prof. Vladimír Šťastný, prof. Alois Hrudíčka za Dědictví sv. Cyrila a Metoda, advokát dr. Čermák ze Slavkova, farář z Prace Aug. Kleveta, kaplan bučovský Šebestián Páral, okresní ko-

¹⁾ Obraz je na epištolní straně u oltáře Panny Marie Lurdské.

misař z Vyškova Šťastný. Slavnostní řeč měl sám Václ. Kosmák. Vylíčil Kubínkovy zásluhy jako katolíka a vlastence.¹⁾

Když byl postaven v Blažovicích nový kostel, zavěsili si v něm rodáci Kubínkovi jeho obraz, aby měli stále na očích muže, který jejich obec tak proslavil.

Při padesátém výročí smrti Kubínkovy r. 1932 obrátila se podáním z 20. ledna 1933 Jednota duchovních diecése brněnské, k níž se připojila i Jednota olomoucká, na biskupský ordinariát brněnský s prosbou, aby byly zahájeny kroky k prozkoumání života a díla Šebestiána Kubínka, případně aby bylo žádáno o jeho blahorečení.

Nejd. biskupský ordinariát brněnský ochotně vyhověl této prosbě a v úředním listě „Acta Curiae Episcopalis Brunensis“ r. 1933, na str. 83, vydal toto nařízení:

Kubínek Šebestián z Blažovic, laický apoštol dobrého tisku, přípravné práce k jeho beatifikaci.

Dne 8. července 1932 bylo tomu právě 50 let, co zemřel (8. července 1882) v brněnské nemocnici Kubínek Šebestián, bývalý rolník z Blažovic (farnost Tvarožná) u Brna.²⁾ Již v roce 1847, tedy 35 let před svou smrtí, prodal svůj dům; peníze za statek stržené věnoval na dobré účely, hlavně na školní knihovny v okolních obcích, a stal se laickým apoštolem dobrého tisku — zvláště nejhorlivějším rozšiřovatelem Dědictví sv. Cyrila a Metoděje.

Více než 30 let chodil v létě v zimě od vesnice k vesnici, od města k městu s alamárou plnou knih, žije při tom životem přísně odříkavým: nepil totiž nikdy liho-

¹⁾ „Hlas“ z 2. října 1888.

²⁾ Správné datum Kubínkovy smrti je 18. července 1882.

vých nápojů, nepožíval masitých pokrmů, léhal na holé zemi, dlouho do noci se modlil, zpíval nábožné písně, všude povzbuzoval lid i kněze k dobrému životu, a hlavně šířil dobré knihy, získáváje členy Dědictvím i jiným vydavatelským spolkům. Z Moravy i do Čech za tím účelem přenesl svoji blahodárnou činnost a dočkal se i tam mnohde pěkných úspěchů.

A že Morava — aspoň jisté kraje — zachovala si zdravý kořen náboženského života, za to děkovati třeba dobré knize, již Kubínek po domech, snášeje při tom hrdinsky posměch a všelijaká protivenství, rozšiřoval a k jejíž četbě a podpoře plamenným slovem vybízel.

Vedle toho byl Kubínek i apoštolem abstinentismu. Na jeho popud celé obce tenkrát zanechaly pití pálenky, a v mnohé obci založeno bylo Bratrstvo střídmosti pod ochranou P. Marie.

Památku jeho zvěčnil sám Václav Kosmák ve svém „Kukátku“ a malíř nástěnného obrazu v kostele svatohostýnském, kde v zástupu poutníků jest zachována také postava Kubínkova s charakteristickou alamárou na knihy.

Uváživši tyto i jiné důvody Jednota duchovních diecése brněnské, k níž se připojila i Jednota olomoucká, obrátila se na biskupský ordinariát brněnský s prosbou, aby byly zahájeny kroky k prozkoumání života a díla Šeb. Kubínka, případně aby žádáno bylo o jeho blahorečení.

Žije ještě nejen v Blažovicích a okolí, ale i v jiných farnostech po naší diecési brněnské dosti lidí, kteří Kubínka znali, s ním se stýkali a o jeho životě a působení buď sami mnoho vědí anebo od jiných se dověděti mohou.

Z té příčiny nařizuje biskupský ordinariát, aby důst. farní úřady této věci horlivě se ujaly, s kazatelen vyzvaly věřící, aby se přihlásili pamětníci těch dob a pak protokolárně je vyslechly.

Protokoly takto sepsané, svědky ověřené a farním úřadem koramisované, buďtež zaslány biskupskému ordinariátu brněnskému k dalšímu řízení do konce srpna 1933.

V Brně dne 9. března 1933.

Čís. 1877.

*

Farní úřady vyhověly této výzvě a vyslechly osoby, které ještě Kubínka znaly. Nejcennější zprávy byly zaslány z rodné farnosti z Tvarožné. Tam totiž již po smrti Kubínkově na výzvu Václava Kosmáka sbírali jeho spoluobčané zprávy, které doplňují údaje samého Kubínka. Starost o to, aby památka na Kubínka byla zaznamenána, měl jeho přítel Antonín Štěpánek, který si sám vedl deník a také od jiných mnoho zajímavého získal. Záslouhou jejich zachovaly se nám o Kubínkovi mnohé důležité podrobnosti.

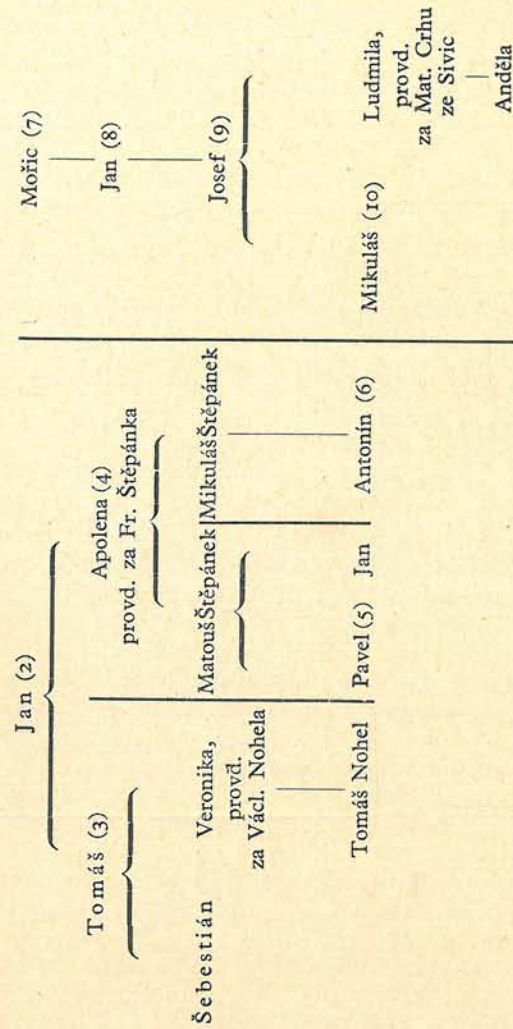
* * *

Život Kubínkův byl nejen životem opravdového křesťana, toužícího po dokonalosti osobní, ale také životem apoštolským. Využil schopností, kterými ho Bůh obdařil, a považoval za svou povinnost, aby šířil podle svých sil království Boží na zemi. U něho se stalo náboženství opravdovým kvasem, který pronikl celou jeho činností. Byl dobrým dělníkem Božím. Jeho příklad v šíření dobra zve k následování všechny lidi dobré vůle, zvláště pak nás, v jejichž krajinách žil a působil. Jeho památka budiž požehnaná!

PŘÍLOHY.

RODOKMEN.

Kašpar Kubínek (1)

POZNÁMKY K RODOKMENU.

Rodokmen i poznámky jsou sestaveny podle záznamů p. Pavla Štěpánka, ředitele hospodářské školy v Holešově. Byly doplněny údaji dp. kons. rady Ant. Straškráby, faráře v Tvarožné, dp. kons. rady Adolfa Sváry, faráře ve Šlapanicích a p. Stanislava Putny, rolníka v Blažovicích č. 31.

1. Kašpar Kubínek se přizemnil na půllán č. 6 v Blažovicích z Ořechova, pojav za manželku Mariánu, vdovu po Š. Havířovi. Po její smrti byl oddán r. 1702 s Marinou, dcerou Bartona Ryšavého z Blažovic. R. 1713 sezdán opět s Alžbětou, dcerou Říhy Putny. Zemřel 26. března 1758 ve věku 90 let. Kolem r. 1710 byl rychtářem. Půllán č. 6 přešel po přeslici na rod Krejčích, dále na rod Políkův, Valáškův a Valtrův. Syn Jan zdědil půllán č. 30, syn Mořic půllán č. 16.

2. Jan Kubínek, nar. 22. června 1717, oddán 22. května 1740 s Marianou Smutnou.

3. Rodiče Šebestiána Kubínka: Tomáš, nar. 17. prosince 1753, zemřel 17. května 1832.

Anna, manž. dcera Šebestiána Macháčka, rolníka v Jířkovicích čís. 30, a Susany, narodila se dne 10. května 1763, zemřela 21. dubna 1826.

Oddáni byli dne 5. února 1782 ve Šlapanicích.

4. Apolena, teta Šeb. Kubínka, od níž měl vypůjčenou Bibli a jiné knihy, narodila se 2. února 1756, provdala

se za Františka Štěpánka, pololáníka na čís. 18. Po jeho smrti se provdala podruhé za Pavla Urbánka. Zemřela 18. listopadu 1831 na choleru.

5. Pavel Štěpánek, jemuž jest určen jeden z listů Kubínkových, narodil se 21. února 1823, zemřel 22. září 1888. Byl starostou Blažovic v obdobích 1861—1867, 1876—1882, 1885 do své smrti.

6. Antonín Štěpánek, písmák, důvěrný přítel Kubíkův. Osobní data viz v poznámkách k příl. čís. 5.

7. Mořic Kubínek, narozen 19. září 1710, zemřel 7. června 1753.

8. Jan Kubínek, nar. 16. července 1743.

9. Josef Kubínek, syn Jana a Veroniky, nar. 7. ledna 1772, zemřel 1. února 1831.

10. Mikuláš Kubínek, nar. 18. dubna 1801, zemřel 9. dubna 1872. Zůstal svobodným a svůj půllán č. 16 odkázal 28. října 1871 své neteři Anděle, roz. Crhové, provdané za Pavla Štěpánka (viz č. 5).

Příloha čís. 2.

KUBÍNKOVY SPISY.

I. Deníky.

I. Denník Kubínka, sběratele údů k vzdělávacím ústavům. — Úvahy o těchto ústavech a o knihách, jaké vycházejí z těchto ústavů aneb Předchůdce sběratele, jenž dodává chuti a vybízí věřící k přistupování k těmto ústavům. — V Brně 1869. Nákladem spisovatelovým. Tiskem Viléma Burkarta. Cena 10 kr. r. č. Str. 48. — Na zadní straně obálky: Vydáno k tisícileté památce úmrtí sv. Cyrila v Římě, velíkého apoštola slovanského.

II. Denník Kubínka, sběratele údů k náboženským ústavům čili předchůdce sběratele, v němž tento poukazuje, jakých ponaučení čtenář nabytí může z knih

vycházejících z oněch ústavů. — V Brně 1870. Nákladem spisovatelovým. Tiskem Vil. Burkarta. Cena 10 kr. r. č. Str. 78.

III. Denník Kubínka, v němž jsou úvahy na knihy vydané roku 1869 z ústavů vzdělávacích. Ročník třetí. — V Brně 1871. Nákladem spisovatelovým. Tiskem Vil. Burkarta. Cena 15 kr. r. č. Str. 108. — Na zadní straně obálky: Vydáno v roce památném posvěcení a nastolení pana biskupa brněnského Karla Nöttiga 1871.

IV. Denník Kubínka (další titul jako u ročníku prvního). Ročník čtvrtý. — V Brně 1873. Nákladem spisovatelovým. Tiskem V. Burkarta. Cena 15 kr. r. č. Str. 123.

V.—VIII. Denník Kubínkův. Ročník pátý až osmý, v nichž jsou úvahy na knihy roku 1872 a 1873 vydané z ústavů vzdělávacích a pozvání Moravanů a všech k přistoupení k těmto vzdělávacím ústavům. — V Brně 1879. Akciová moravská knihtiskárna. Náklad spisovatelův. Cena 30 kr. Str. 204.

IX. a X. Denník Kubínkův. Ročník devátý a desátý, v nichž obsaženy jsou úvahy na knihu „Muž křesťanský“ a pozvání Moravanů a všech k přistoupení k vzdělávacím ústavům. — V Brně 1881. Tiskem akciové mor. knihtiskárny. Nákladem spisovatelovým. Cena 25 kr. Str. 157.

*

2. Pobožnost k uctění nejsvětějšího života Pána našeho Ježíše Krista v poutním slavném chrámu Páně Křtinském v Markrabství Moravském. Sepsal Šebastián Kubínek. — V Brně 1863 (na obálce udáno 1864). Nákladem spisovatelovým. Tiskem Viléma Foustky. Cena 50 kr. — Na zadní straně obálky: Popsání kostela, slavného chrámu Páně Křtinského, jest sestaveno od velebného Pána Wagnera, faráře v Ochozi, někdy bývalého kaplana v Křtinách. Též také Pobožnost k Panně Marii jest od něho sepsaná. — Str. 234.

3. Poutnická cesta z Brna do Celly Marie Panny, již mnoholetý Cellenský poutník, namnoze známý sběratel údů dědictví Svatojanského v Praze, dědictví sv. Cyrilla a Metoděje v Brně, dědictví Maličkových v Hradci Králové, dědictví sv. Prokopa v Praze a Zlaté knihy dívek českých v Písku, uvědomuje těm, kteří tam ještě nikdy nebyli. — V Brně 1875. Tiskem mor. akc. kněhtiskárny. Nákladem spisovatelovým. Str. 104.

4. Děje Kubínka, sběratele údů k ústavům vzdělávacím. K nimžto připojena jsou některá mravní poučení křesťanská. O vděčnosti, již projevuje Kubínek za třicet let svého cestování po Moravě všem svým dobrodincům za prokázaná dobrodiní. — V Brně 1878. Tiskem akciové mor. kněhtiskárny. Nákladem spisovatelovým. Cena 30 kr. r. č. Str. 188. — Na druhé straně titulního listu: Sepsáno v památném roku 1877, když se konala slavnost v celém křesťanském světě, padesátiletého biskupování svatého otce v Římě Pia IX.

5. Píseň ke mši svaté a) pro adventní čas, b) na den narození Páně a na celý vánoční čas, c) v čas postní. — Sestavil Šebestián Kubínek a vydáno jeho vlastním nákladem. Tiskem Rudolfa M. Rohrera v Brně. Str. 16.

6. Nová píseň pro poutníky cellenské. Tiskem Rudolfa M. Rohrera v Brně. Nákladem Šeb. Kubínka. Str. 16. — Píseň má tři díly: Díl první pro poutníky, kteří ke Třem Dubům, na křížovou cestu, k svatému Josefu, k svaté Anně, do Maria Cell, k svaté Trojici a do slavného chrámu k Marii Tabule (Maria Taferl) putují (33 slok). — Díl druhý pro poutníky cellenské, kteří putují také za Marie Cell, totiž k svaté Trojici a k slavnému chrámu Páně Marie Tabule (Maria Taferl) (33 slok). — Díl třetí pro cellenské poutníky, i také pro kterékoliv jiné, v níž se obsahuje pobožnost, již konají, růžence, jež říkají, modlitby, které se modlí, a písně, jež se pějí, a také dobrý úmysl při putování,

při modlení a při zpívání (34 slok). Na poslední straně je modlitba k nejsvětější Trojici.

Příloha čís. 3.

List Šebestiána Kubínka, zaslaný 20. ledna 1877 Pavlu Štěpánkovi,¹⁾ t. č. představenému obce Blažovic.

Pochválen buď Ježíš Kristus! Křesťanské toto pozdravení přines pokoj každému domu, jak nám ho Kristus přinesl na svět při svém narození. Chceme my křesťané, aby tento svatý pokoj vládl ve všech domech a rodinách. Aby všude panoval, tedy nesmí nám scházet ničeho na dobré vůli, to jest, každý křesťan musí sobě uvolit, že chce všechna Boží a církevní příkázání bez výjimky na puntík zachovávat. My tedy, křesťané, chceme-li, aby ten svatý pokoj u nás vládl a panoval, musíme Boha milovat z celého srdce a ze vši síly nade vše a bližního jako sebe, musíme také své nepřátele milovat, jim dobře činit, za ně se modlit. To je rozkaz Kristův, který to sám činil, modlil se za ty, kteří ho na kříž přibíli. Křesťan, chce-li přijít za Kristem do věčné slávy, kde je svatý pokoj, musí následovat Krista na křížové cestě, volně vše trpět, co nám odkudkoliv přijde, nesmí reptat, proklínat, ano učit se bez nařikání trpět vše, co se změnit nedá. Křesťan musí především jiným hledat království Boží a spravedlnost jeho. Království Boží je sv. víra, tuto musíme se snažit všemožně rozšiřovat v domech, rodinách, obcích a národech, poučovat dítky a čeládku o Bohu, že je spravedlivý soudce, který dobré odměňuje a zlé trestá, aby se každý bál Ho urazit těžkým hříchem, aby skrze něj nebyl odsouzen do pekelných muk, kdyby neučinil pravého pokání.

Křesťan musí všemožně nejen zlého se varovat, ale

¹⁾ Viz Poznámky k rodokmenu čís. 5.

také dobré činit. Nejprřednější dobré skutky jsou modlitba, půst, almužnu dávat. Modlitba je poručena od Krista. Pták bez peří, ryba bez vody, to je křesťan bez modlitby. Modleme se tedy bez přestání, aby Bůh nám byl milostiv na zemi a přijal nás do své slávy na věčnosti. Postit se je každý křesťan povinen, újmu si činit v jídle a pítí, nebýt vybíravý a mlsný, být spokojen s tím, co má, neboť zde na zemi nejsou ještě hody, ty budou v nebi, ale na zemi si jich musíme zasloužit. Almužnu dle možnosti také rádi udělujeme, neboť co dáme chudému, dáme Kristu, a ten, jsa bohatý, odmění každému hojně v čase na zemi, ale hojněji na věčnosti. Bez těchto dobrých skutků nechodme pro nebe, protože nebe je odměna a tu si musíme zasloužit dobrými skutky.

Před rokem dvacátým, když jsem byl mladíkem, byla v osadě blažovské veliká zkaženost mravní, kořalečnictví, opilství, smilstvo a prostopášné hýření mezi starými i mladými; nekráčelo se podle pravidel našeho sv. náboženství, protože mnozí mladí i staří jich neznali a tak se dle nich spravovat nemohli, ale každý dělal, co dělali druzí a co sám chtěl, a čím větší hrubosti prováděl, tím myslel, že je nad jiné a tím se honosil.

Taková pokaženost v Blažovicích strhla i mne do proudu svévolnictví a hříšné prostopášnosti. Já jsa mladý, myslel jsem, že to nemůže u mladých lidí jinak býti, že každý mladý musí býti světákem, držet se zhýralých mladíků a s nimi provádět všechno, co činí pokažený svět a tak v řádu světáckých služebníků sloužit světu, nedbat na Boha, náboženství, ctnost, jednat svévolně. Že ale při všem světáctví jsem četl knihy náboženské, v nichž byla pravidla naší sv. víry, a já nahlédl, že si nedobudu nebe, ale propadnu peklu, povedu-li takový život. Prosil jsem tedy Boha a s jeho pomocí vyrval se z hluku zkaženého světa a počal činit pokání. Počal jsem sloužit Bohu a odřekl se světáckých prostopášností. Začal jsem jiné k tomu vyzývat, aby se přidrželi Boha, náboženství, ctnosti, spravedlnosti. A stalo se, poslechli někteří mého

hlasu, ano, otec váš,¹⁾ Štěpánků, byl takřka první, který uznal, že bychom měli nejen se jmenovat křesťany, ale ukázat skutky, že jsme následovníci Krista. První učinil, že začal desátek odváděti duchovnímu pastýři patřičně, svědomitě; spravedlnost a pokojné svědomí byly mu milější než hříšný zisk, jímž se Bůh uráží a časné i věčné tresty za sebou táhne. Mezi mladými byl Anton Štěpánek,²⁾ který od svého mládí o svět nezavadil, žádná společnost karbanická, pijácká neb nemravná nestřhla ho do sítě zkažených mladíků. Sloužil věrně Bohu, držel se ctného života, zůstal nábožným a bohabojným a přitáhl k sobě ještě některé jiné mladíky, kteří dosud s ním v Bratrstvu růžencovém trvají a Bohu slouží.

Vida tedy, že se mi podařilo v mé osadě, že někteří poslechli mého hlasu a oddali se pořádnému křesťanskému životu, což váš kovář dosvědčil a řekl, co se stalo v mé osadě, že musí každý uznat, že mé přičinění mělo dobrý následek, jak mnozí uznali, že jen dobrým rodí se dobré a zlým zlé, a proto oblíbili sobě ctnost, zavrhlí hřích, začali se držet Boha a povrhli světem a jeho prostopášnostmi, které vedou jen k pekelným mukám: tedy umínil jsem si nechat pluhu, srpů a jiného nářadí, potřebného ke konání selských prací, mysle, že bez jednoho orače, sekáče nebo mlatce zůstane jich ještě dost ke konání těchto prací. Ale pobízet lid k pravému křesťanskému životu, k službě Boží, k tomu nemají lidé schopnosti a smělosti, nemají zvláštního daru Božího, jaký jsem já od Boha obdržel. A proto, abych z hřivny mně svěřené dobře těžil, oddal jsem se v službu svému národu, chťe jej získat pro Boha, pro blaho, které nám plyne z náboženství a ctnosti, a Bůh také za 30 let mého cestování po Moravě a sesterské Čechii požehnal hojně. Nebo již tisíce rodin v našem kraji dali pojistit maličké v Dědictví Cyrilo-Methodějském, též i v Dědictví sv. Prokopa, odkud každého roku dobré knihy budou dostávat,

¹⁾ Matouš Štěpánek na půlláně č. 18.

²⁾ Viz Přílohu čís. 5.

v nichž se mohou cvičit ve ctnosti a vzdělávat pro život věčný.

A jako jsem se před 30 roky věnoval svému národu celým životem, silou a přičiněním, aby se dobrými, náboženskými knihami, bedlivým jich čtením a toho, co čte, zachováváním vzdělával a nezůstal pozadu za vůkolními národy. Nikde není takových ústavů pro vydávání náboženských knih, jako u nás. Nemusí tedy zůstat nevzdělaný, ale může dojiti právě osvěty křesťanské, bude-li chtíti použít těchto knih, které mu poskytují pravou křesťanskou moudrost. A jak mně uložila křesťanská láska povinnost k mému národu, všemožně pečovat o jeho osvětu, vzdělání, dobro duše i těla, o časné a věčné blaho toho národa, té vlasti, v níž jsem zrozen, vychován, v níž moji předkové víru i osvětu nám zanechali, kterou do naší země přinesli věrozvěstové sv. Cyril a Metoděj, a již si více vážím než všeho na světě; neboť víra a osvěta křesťanská jest světlo nadpřirozené, jež nám svítí na cestě do nebeské vlasti. A jako jsem povinen svému národu dopomáhat k jeho pravému blahu, tak nemohu také zapomněti na svou rodnou osadu, kde jsem měl bohabojné, nábožné rodiče, kteří byli bedliví o mé školní cvičení, kam jsem denně musil chodit, abych se naučil čísti, psáti, počítati, a sami též mne varovali od zlého a nabízeli k dobrému slovem i příkladem a také modlitbou. Co jsem od Boha zvláštního obdržel, to vše připisuji modlitbám svého otce, pro něhož Bůh mi byl milostiv.

Mně tedy káže povinnost modliti se za všechny lidi na světě, za svůj národ a osadu blažovskou zvlášť. Já tedy neustanu se modlit, abyste svůj život spravovali zákonem Božím, abyste ani literky nevynechali, ale dle rozkazů Božích se řídili. Zvlášť se budu modliti, aby se u vás nevzmohlo a znova neobživlo kořalečnictví, karban a jiné zlé zvyky, prostopášnost a svévolnost mládeže. Já se zavazuji stále se modlit za vaše mládence a panny, aby nemilovali světa ani ničeho, co je na světě, neboť způsoby světa pomíjejí, ale učili se věrně Bohu sloužit, jej nade vše

milovat, pečovat vší silou o to, co je ctného a co se Bohu líbí a nám prospívá k patření Boha ve věčné slávě.

Za ostatní všechny osadníky neustanu se modlit, aby byli vzorní křesťané, nebyli liknaví ani marnotratní, aby neskládali pokladů na zemi, kde je mol a rez kazí a zloději vykopávají, neboť smrt je takový zloděj, který nám nic nenechá než starou košili. Co však učiníme pro ctnost a pro Boha, toho nám ani smrt nevezme, to s námi půjde na věčnost. Modlit se tedy neustanu za osadníky blažovské, aby požehnání Nejvyššího se vznášelo nade všemi rodinami, abyste zdárně vychovávali své děti, syny a dcery poslušné rodičů, pracovitě a ctnostně, aby nám uzkvétala svatá naděje, že se s nimi dostanete do království nebeského.

Jako mne váže a ukládá povinnost, láska křesťanská a povinnost našeho sv. náboženství modlit se neustále za svůj národ a svou osadu, taktéž jsem povinen se modlit za všechny dobrodince, od nichž se mi dostává potrava pro tělo a přenocování, když přijdu do Blažovic, a to v domě Štěpánka. Neopomenu tedy za dům tento nikdy se modlit, aby požehnání Boží se nad ním vznášelo, aby jak rodiče, tak děti nebo čeládka báli se nejmenším hříchem urazit dobrotivého Boha. Aby pravá nábožnost v domě tom se množila, za to neustanu se modlit, protože mi to káže láska bratrská a křesťanská a také vděčnost za dobrodiní mně v tom domě prokázaná.

Avšak dům Štěpánků je též mnoho dlužen Kubínkovi. Neboť, jelikož jenom v domě tom bývá pro jeho tělo pokrm a přenocování poskytnuto, za to ale jenom Kubínek poskytuje věci duchovní, které směřují k tomu, abychom vyučení po křesťansku svatě žili a měli naději na věčný život.

Ke konci dopisu vybízí Kubínek k laskavosti k pocestným.

List Šebest. Kubínka, zaslaný Janu Štěpánkovi, hostinskému v Blažovicích.

Pochválen buď Pán Ježíš Kristus! Až na věky. Amen.

Matouš, otec Štěpánků, umíraje, žádal, abych vzal na péči vás, syny jeho. Nebo bylo jeho myšlení, abyste jsa (jsouce) pokřtěni byli také praví katolíci, praví následovníci toho, kterýž za nás dal svůj život, aby nás vykoupil z moci ďábla, z moci hříchu, kterýž nás přivádí do záhuby věčné. Jestli tedy chceme kráčet po cestě, již nás předešel Kristus, naše hlava, tehdy musíme každému hříchu, zvláště těžkému, smrtelnému, kterýž zbavuje hříšníka milosti Boží, odnímat mu naději na království nebeské, se bránit. A člověk, který nemá naději dostat se do nebe, ten není živ. Jenom naděje obživuje každého křesťana, když se může těšit, že nebe jemu se dostane za odměnu, až vyjde ze světa. Nebo co platno člověku, byť získal celý svět a duši svou nechal zhynout. O to má tedy být péče jedině každého křesťana, který chce mít podíl s vyvolenými v slávě neskonale. Že ale není darmo nikomu dané, ono jest odměna za dobré skutky a ctné živobytí. Musíme tedy býti pilní konatelé dobrých skutků, z nichž jsou nejpřednější modlitba, půst, almužna.

Modlit se každý jest povinen proto, že modlitba jest nejpřednější povinnost našeho náboženství. A člověk bez milosti Boží nemůže nic k životu věčnému dopomáhajícího vykonat. A proto Kristus Pán, náš zákonodárce, odporučil nám se modlit, řka: Bďte a modlete se, abyste nevěšli v pokušení, kteréž číhá na nás na všech místech, chtějíc nás strhnout do hříchu, a hřích do propasti pekelné. Dále řekl Kristus: Proste a obdržíte, hledejte a najdete, tlučte a bude vám otevřeno. Bůh náš je pán bohatý a štědrý, rád prosícímu uštědřuje jistě darů svých boha-

tých. Modleme se tedy a prosme, aby svatá milost jeho nás provázela stále po cestě Božích rozkazů, po cestě úzké, vedoucí k nebi, po cestě křížové za Pánem Kristem do slávy, pro niž jsme stvořeni. Modleme se za dar pobožnosti a horlivosti v konání dobrých skutků a ctností, jež křesťan musí mít jako roucho svatební, bez něhož k věčným hodům nebyl by připuštěn, ale byl by svázán a uvržen do temnoty zevnitřních, kde pláč a skřipění zubů bude věčnou mukou zavržených. Modlitbou tedy sobě vymáhejme ctnost svaté pokory, poníženosti. Nebo kdo se poníží, bude povýšen. Prosme o lásku k Bohu a k bližnímu, bez níž není naděje dostati se do říše Boží mezi svaté. Nebo láska jest věčný zákon vyvolených a láska jest také jejich pravá blaženost, kteráž jejich srdce činí s Bohem věčně spojené, spokojené a blahoslavené.

Postiti se máme. Toť nám od církve přikázáno činit sobě újmu v jídle a pití, krotit tělo a žádosti jeho, aby nás hříšné žádosti nestrhly k hříchu a nepravosti. Jídla a pití, pokrmů a nápojů vždy jen užívat střídme a tělu svému ve všem činit újmu a nehledat jen vždy bujných pokrmů, které činí tělo bujné, rozpustilé, smilné, a to vše vede do záhuby věčné k pekelným mukám.

Almužna jest také jeden z nejpřednějších dobrých skutků, nebo co dám chudým, dám Kristu Pánu. Skládám sobě poklad v nebi, jež mol nesežere, zloděj neukradne.

Tyto tedy tři dobré skutky, modlitbu, půst, almužnu, konejme neustále a snažně.

Za starších dob nebývaly hospody žádné, jak o tom čteme. Ze starých spisů se to dokazuje. Ale když se ukázala toho potřeba pro pocestný lid, který dlouhý čas na cestách trval a s sebou toli potravu nésti nemohl, tedy potřeba ta vymáhala, aby se všude hostince zřídily a pocestným pokrm a nápoj připravoval, aby mohli všude dostat potravu pro nasycení, nápoj k občerstvení a byt pro noční čas k odpočinku. Ale za našich časů hospody se množí tak, že mohlo by půl hospody být dobře v osadě, a ono jich narostlo po třech, čtyřech i víc v osadě dosti malé.

Hospoda, když se zakládá, ta má být tak zřízena, aby hospodský měl od ní dostatečnou živnost a nemusel čekat na to, aby jej osadníci živili, aby je musel táhnout k sobě všelijak vymyšleně, aby z nich jen bohatl, nýbrž jen aby jim potřebný nápoj a pokrm, kde jsou takoví lidé, že nemají svých hospodyň, co by jim pokrm strojily, aneb kudy pocestní chodí, aby se jim potřebný pokrm, nápoj připravil a měli tam své přístřeší času nočního. Ale domácí lidé aby se v hospodě povalovali ve dne a v noci, mrhali čas, utráceli groš, který se jim nedostává na potřeby nevyhnutelné, utráceli, na to hospody nejsou. A v které osadě děje se tak, tedy ta taková přijde na mizinu, než se nadá, přijde o jmění, o statek, o spasení, nebo opilci královstvím Božím nebudou vládnout, ale peklo čeká jistě na ně.

Jaký úmysl měl Štěpánek, když šenkovnu zakládal, to já nevím. Ale jaké povinnosti má, to vím. — Jestli tedy, Štěpánku, chceš být takovým šenkýřem, abys v ničemž nejednal, co Bohu se nelíbí, čím Bůh se uráží, tedy musíš sobě všemožně nechat záležet, aby se ničeho nedělo v domě tvém, čím se den sváteční zneuctívá, musíš všemožně překážet opilství, vida, že mnohý tím přichází na mizinu, že v domě manželka, dítky musí třít nouzi skrz jeho prolévání hrdla. Tomu braň všemožně. To každého šenkýře povinnost v cestu se stavět takovému pijáctví škodnému, hříšnému. Nebo kdo jest povinen zamezit to, co je hříšné, a nečiní toho, ten se činí vinen cizího hříchu. Tak také karbanu se v osadách má každý co možná bránit a nedovolit mimo jistou hodinu nebo den nikomu v svém domu.

Také nedovol klení, pomlouvání jiných aneb různice hříšné jakékoli. Slovo nepočetné nedovol nikomu ve svém domu promluvit, zvlášť proti náboženství a duchovním pastýřům. Tak buď vše v domě tvém zřízeno, jak náboženství naše nám přikazuje, aby požehnání Boží nad tvým domem se vznášelo.

K.

List Šebestiána Kubínka Antonínu Štěpánkovi z Blažovic.¹⁾

Antonín Štěpánek (nar. 12. ledna 1824), syn Mikuláše Štěpánka a jeho manželky Veroniky, po vychození školy chodil do továrny do Brna. Ve 20 letech byl odveden k vojsku, zúčastnil se války v Itálii pod Radeckým a později, když se válčilo na Krymu (r. 1853—56), dlel s vojskem v Sedmíhradsku. Po návratu z vojny pracoval opět v továrně. Byl také jeden rok hospodářem v ústavě pro zanedbanou mládež v Brně. Později zůstával doma a živil se obuvnictvím.

Od otce získal lásku ke knize. Byl členem Dědictví sv. Jana Nep., sv. Cyrila a Metoda, sv. Prokopa. Ve svém okolí rozšiřoval dobré knihy, zvláště kancionály. Proto také Kubínek ve svém listě upozorňoval ho na knižní novinky a jemu svěřoval své knihy do rozprodeje. Byl horlivým členem zbožných bratrstev, takže dostalo se mu i čestného uznání od brněnského biskupa Karla Nöttiga za rozšiřování úcty k Božskému Srdci Páně. Říkával, že duše nábožná, Boha milující, vždy kolem sebe světlo pravdy rozlévá. Kubínek na svých cestách dával ho za vzor známým i neznámým. Chtěl, aby pokračoval v jeho díle, a proto se snažil dopisem z r. 1865 odvrátiti ho od zamýšleného manželství. Na čas se mu to podařilo, ale Štěpánek se přece 7. ledna 1869 oženil s Františkou Daňkovou. Byl nepevného zdraví a musel se ještě starat o matku. Proto se nelze divit, že Kubínka neposlechl. Od r. 1866 do r. 1888 vedl si domácí kroniku a deník, do něhož si poznamenával rodinné události a události z obce a okolí, dále zapisoval si obsah každého kázání. Na mnoha místech píše o svém příbuzném Šebestiánu Kubínkovi.

¹⁾ Poznámka v pravém rohu: „Obdržel jsem ho dne 16. 7. 1865. Antonín Štěp.“

Na stáří ochrnul na půl těla. Nemoc snášel trpělivě. Zemřel na den ochrany sv. Josefa dne 12. května 1889.

*

Pochválen buď Pán Ježíš Kristus!

Psané návštěi odesílám ti, Antonine, o obšírném vydání života, utrpení Vykupitele našeho Ježíše Krista, Panny Marie, v německé řeči vydaná od Schanennbacha A. a teď přeložil je Pojmon na česko.¹⁾

Vychází v sešitech měsíčně po 36 kr. sešit. Kde není z dědictví svatojanského kniha Popis života Pána Ježíše, tedy se může toto čtení odporoučet každé rodině, zvláště ale kde ještě žádných knih náboženských v domech se nenachází. Čtenářům slabým bude srozumitelná, poučlivá, užitečná, dobrá. A proto můžeš ji odporoučet každému směle, neb jest schválena v 14 biskupstvích, a to je jistota, že čtení toto bude každému užitečné a spásitelné.

Dávám ti též povědomí o znovu vycházejícím dějepisu, kterýž vychází, ba již vyšel, dva díly od Procházky, přeložené z německého, velmi dobrý dějepis, ale jen čtenářům proslým již poněkud ve čtení může se odporoučit.²⁾

Přišlo mně také povědomí, že sobě chceš vzít průvodkyni života tvého — manželku. Je-li tomu tak, tedy bych rád věděl, chceš-li mě upovědomit, jaký záměr tvůj při tom, z jakého oumyslu chceš stav takový.

Křesťanu katolickému vždy svatou povinnost ukládá náboženství naše, aby vždy větší čest a slávu Boží snažil se množit, a jiným spolubližním být vzorem, svítit celému světu ctným, nábožným životem.

¹⁾ Obšírný život a utrpení Vykupitele našeho Ježíše Krista a panenské Matky Boží Marie. Křesťanská domácí kniha. Sepsali A. Schanzenbach a J. N. Stützel, přel. František Pojmon. V Opavě 1856 (správně má asi býti 1865 vzhledem k poznámce Kubínkově, že kniha vychází).

²⁾ Feszler Jos., dr., přel. Procházka Matěj, Dějiny církve Christovy pro vyšší gymnasia, Díl I. v Praze 1863, díl II. tamtéž 1865.

Až doposud neměl jsem od tebe k požadování něco, co bych byl myslil, že se to bude více líbit Bohu a bližnímu bude prospěšnější. Ano, já jsem tebe za vzor vystavoval celému národu, známým i neznámým; budu-li to moc dále, je otázka. Ano, myslil jsem, že když já se musím odstěhovat na jiný svět, když anděl smrti přijde pro mě, abych odebral se do věčnosti k svému určitému cíli, tedy jsem myslil dílo své odkázat tobě, abys ty nejen ve své rodné vesnici, ale celému národu stal se prospěšným pro spásu a blaho, kteří mají toužebnost po pravdě a ctnosti, kteří chtějí prospívat v křesťanské dokonalosti, kteří chtějí poznat právě Boha a dojít spasení. K tomu ale, aby se kdo apoštolem, poslem národu svému neb kterémukoliv stal, manželský stav vadí. A proto museli apoštolové, když měli svět procházet, být svobodní. A kteří manželky měli, museli je opustit. Nebo oni museli být učitelové a svítit všem, nejen manželům, ale také kteří v dokonalosti křesťanské povznést výše k nebesům sobě přejí.

Jak by tedy apoštolové byli mohli hlásat panictví, panenství zvláštním osobám, které by toho dojít se snažily, když by sami napřed tu křesťanskou dokonalost sobě nebyli oblíbili, a pro Boha, pro nebe, pro slávu neskonale nebyli vše opustili? Oni tedy museli opustit rozkoše, statky, pohodlí, které v domácnosti a v stavě manželském mohli použít.

Oni rádi zapřeli sebe, Krista následovali, po křížové úzké cestě za ním kráčeli, oni celému světu jasně jako hvězdy svítili a také za nimi houfně tisíce tisíců paní, panen, mučedníků, vyznavačů, poustevníků, mnichů, běželo jako o závod pro dosažení koruny nesmrtelnosti. A co pak pozůstává nám za úlohu na tom světě; ne snad ta sama, abychom běželi snažně, nikde se nestavujice, až doběhnem k určitému cíli, k odměně, která se chystá těm, kteří úlohu svou náležitě vykonají ke cti a slávě nejvyššího Pána stvořitele svého?

Snažnost naše má být tedy dle apoštola, kterýž žádá, abychom byli následovníci jeho, jako i on jest Kristův.

Abychom dobrý boj bojovali, vtru zachovali a tak sobě korunu nesmrtelnosti vydobyli v pracích, v bojích, v utrpeních, v mnohých souženích. On píše svému Timotheovi: Bojuj jako dobrý rytíř Krista pro dosažení věčné slávy. On píše: Umírám každodenně, t. j. všem rozkošem, všemu pohodlí, které lidská naše přirozenost vyhledává a po čem baží. On nechce, aby věřící něco jiného uměli anebo znali, než toliko Ježíše, a to sice ukřižovaného. Co on o panictví píše, nebude ti neznámo, an praví: Kdo jest bez manželky, pečuje o to, aby se líbil Bohu. Manželka ale již se chce zalíbit manžel, a tak jsou již rozděleni. Proto praví: Kdo vdává dceru, dobře činí, ale kdo ne, lépe činí. Nebo kdo je svobodný, ten nemá zcela žádných překážek v službě Boží. Pomysli jen, kdybych já byl v manželstvu, byl bych se mohl oddat na to, abych se stal celému národu prospěšným, abych mu mohl zvěstovat slova spásy, nebylo-li by mně v tom manželství vadilo?

Však ale já jsem se dozvěděl, že ty chceš, jeli tomu tak, jak jsem slyšel, že totiž sobě chceš zvolit manželství takové, jaké měli Panna Maria se svatým Josefem.

Ó, takové manželství nevýslovně šťastné, blažené a slavné! Ale není-liž ti povědomo, jak se zarmoutila svatá Panna i čistotný panic svatý Josef, když jim bylo nařízeno, aby z poslušenství vstoupili do takového manželství, a že by to žáden z nich jistě nebyli učinili, kdyby nebyli věděli, že to Boží vůle? Ano, to ti též nebude povědomost scházet, že takové manželstvo bylo nejvíc potřebné pro uchování pověsti dobré nejsvětější Panny, která ne z muže, ale z Ducha svatého počala. Ano, ani to ti nebude nepovědomo, že v celém Písmě svatém nenajdeš příkázání ani radu k takovému manželstvu. Ale stojí ovšem ve čtení výstraha, aby kdo se nechce spálit, nepřistupoval k ohni.

Ano, četl jsem kdysi pro výstrahu, že mnich jeden, když se roznmohl, nechtěl být jiným k obtíži, žádal, aby ho propustili. Oni ale chtěli ho v jeho nemoci obsluhovat. On ale neposlechl jich, odešel z kláštera a nechal

se obsluhovat osobou ženskou, která ho ráda obsluhovala. Když ale okřál, došlo to až tam, že mu služka tato dítě porodila, kteréž on vzav do náručí, šel s ním do kláštera a ukázal ho svým spolubratřím a pravil: „Toto dítě je následek mého neposlušenství, že jsem nechtěl zůstat v klášteře, což by se jistě nebylo stalo.“

Ano, my lidé, dokud jsme na světě, jsme v těle, nosíme tělo a v něm žádosti, a ty bývají častokrát hříšné. Apoštol praví o žádostech těchto takto: Citím jiný zákon v oudech svých, kterýž odporuje zákonu myslí mé. A protože činím to zlé, kteréž nechci, a to dobré, které chci, nečiním. A kdo z nás může tak směle se postavit, že by mohl říci: Já se nebojím žádosti své, aby mě svedla k hříchu proti mé vůli? To se nám ukázalo na skále, na níž církev jest založena, že žádný v sebe nesmí tak směle doufat a nebát se hříchu, když k němu příležitosti nevyhne se co nejdál.

Nebo komu strašný pád apoštola Petra není povědom, a kdo neví, že se to stalo proti jeho vůli a jen proto, že šel směle do místa, kde se mohl směle dobře nadát, že do předpověděného pádu jistě klesne?

A proto také ponechal ve psaní apoštolském celé církvi výstrahu a ponaučení, abychom totiž v bázni a se strachem konali spasení své. Víme sice o takových manželstvech v legendách životů svatých, jako na příklad o svaté Kunhutě, Aleksiusovi a jiných. Však ale je také povědomo, že větším dilem byla to manželstva osob z urozených stavů, takřka donucená a z poslušenství; na příklad otec svatého Aleksiusa, bohatý senátor římský, máje jen jediného syna a chtěje dědice po sobě zůstavit, donutil syna k tomu, že vstoupil v stav manželský. Ale kdo ví, nebál-li se snad pokušení, které by ho přemohlo, opustil raději manželku, vlast, rozkoš, pohodlí, na něž ve svém stavu zvyklý byl, stal se žebrákem, neuměje jinak dobývat chleba, celých sedmnáct let živil se z almužen a jiných 17 let v domě otce nepřiznal se k manželce, aby panictví uchoval do smrti, což mu Bůh také dopomohl, když sobě pomáhal k slavné koruně sám.

A kolik najdeme příkladů panenských, které smrt raději podstoupily, než by do manželstva byly vstoupily!

Pročež, když bys, Štěpánku, myslil takovýto stav zvolit pro větší dokonalost, pro získání větší slávy v nebi, to já pochybuju, že bys víc něco získal. Neb v celém Písmě není nic takovým manželstvím přislíbeno, ani se k nim nikde neradí, ale větším dilem byli takoví manželé donuceni k manželstvu, a oni teprv jeden druhého k tomu namluvili, aby v zdrženlivosti žili a tak přece konečně mezi panenské řády přičtení byli.

Kdybys ale takové manželství zvolil pro jakési pohodlí, pro obsluhu, pro podporu v tvém stáří, pro věc časnou, to bys nedal světu důkaz pravé důvěry v Boha.

Ten, kterýž tě již čtyřicet neb snad více let choval, živil, ten mocný Bůh, kterýž nám věčnou radost a slávu slibuje a chce nás věčně mít blažené na věčnosti, ten, pravím, nevěděl by, jak nás v starosti naši obživit? Aneb je snad manželka jistě rukojemství, že ona nás aneb my ji budem obsluhovat? To věru chatrná naděje, kdo v takovou pojištěnost důvěruje.

Věz toto, že bude lépe pomyslit sobě: Bude-li vůle Boží, ať umřu hladem u vrat bohatého, plný vředů jako Lazar, jen ať mě nesou andělé do lůna Abrahamova. Amen.

Možná, že tě navštívím a promluví o té věci pro nabytí jistoty pravé a upovědomění tvého úmyslu.

OBSAH:

Předmluva	5
Mládí	7
Obrácení	11
Ve službách dobré knihy	23
Kubínkovy spisy	47
Konec života	63
Kubínkův příklad	69
Přílohy	81

Dr. Josef Jančík:

NA TOULKÁCH BOŽÍCH.

Život a dílo Šebestiána Kubínka.

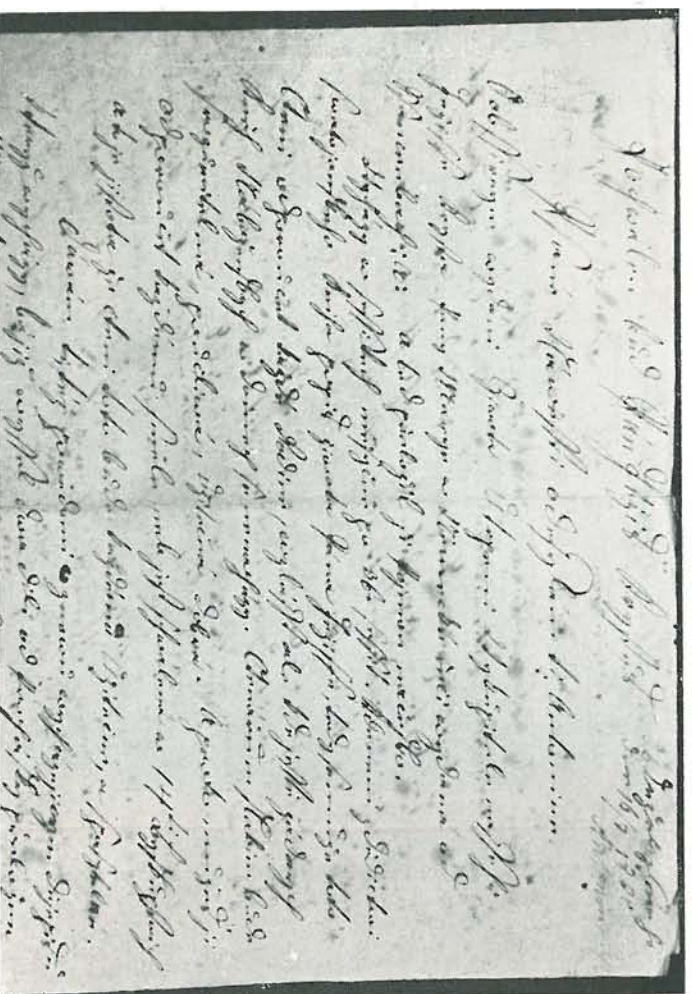
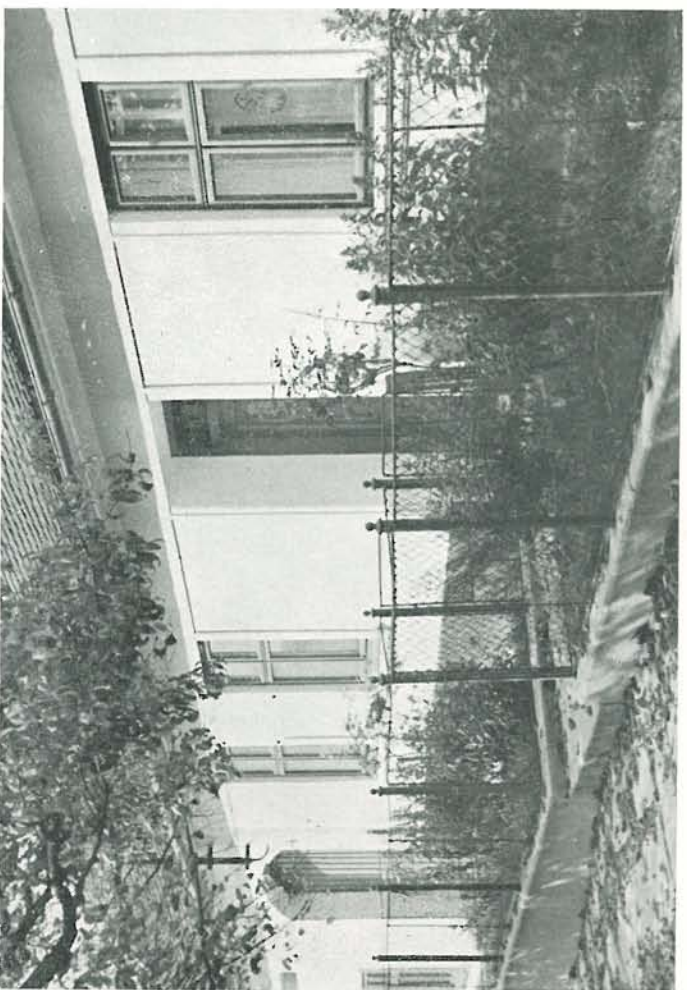
Vydala a vytiskla Občanská tiskárna
v Brně v listopadu 1941 pro členy
Dědictví sv. Cyrila a Metoděje v Brně.
Obrázky z archivu Občanské tiskárny.

Nrus 1399. Ex Episcopali Consistorio Bru-
nae die 6. Februarii 1941. Nihil obstat:
Dr. METH. MARVAN, censor ex officio.
Imprimatur: † JOSEPHUS, Episcopus.

*ŠEBESTIÁN KUBÍNEK,
* 1. I. 1799 v Blažovicích † 18. VII. 1882 v Brně.*

Obrázky z archivu Občanské tiskárny v Brně.

Úkazka Kubínkova rukopisu.

Pamětní deska Kubinkova na jeho rodném domě.

S ALMÁRKOU NA ZÁDECH

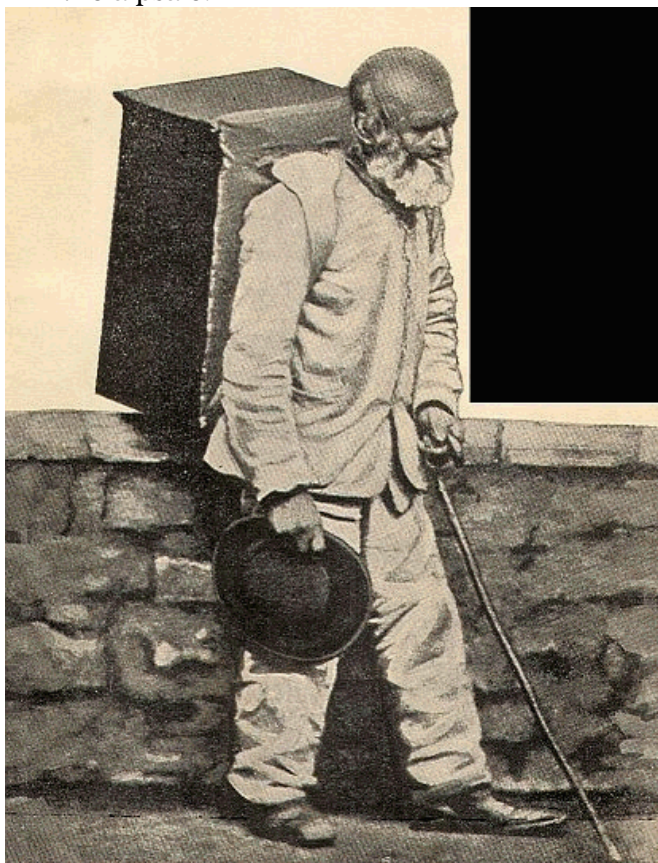
ŠEBESTIÁN KUBÍNEK

Dne 1. 1. 1799 v Blažovicích u Brna hluboce zbožným rodičům přibyl k 11 dětem synáček, který dostal při křtu jméno Šebestián. Z jeho sourozenců se však dospělosti dožili jen tři.

Šebestián se narodil do doby, která se mu hluboce vryla do paměti. Byla to napoleonská válka, zvláště bitva u Slavkova, jež zasáhla do života blízkých Blažovic. Francouzská vojska způsobila lidem velké utrpení a bídu. Nadaný Šebestián Kubínek se ve škole naučil brzy číst a počítat, takže musel učitele často zastupovat, když byl tento zaměstnán různými písemnými pracemi. Ani potom, co vychodil školu, nebylo ještě ve světě pokoje. Když čeledín Kubínkova otce musel k vojsku, nastoupil na jeho místo 14-tiletý Šebestián. Vozil s povozníky obilí pro vojsko do Mikulova, Jihlavy a Kolína. Způsob života jeho kolegů začal ho zatahovat do svých sítí, ale dobré jádro přece v něm neudusil. Raději se modlil než světačil. Čtení nábožných knih ho přitahovalo více, než vysedávání s pijany a karbaníky. V neděli raději chodil na bohoslužby než k zábavám.

Když mu otec statek zbídačený válkou postoupil, Šebestián ho užíval ve prospěch chudých. Za noci nosil dříví, slámu, chléb těm, kteří trpěli v nouzi, ale styděli se žebrat. Vždy to dělal tajně, aby nevěděla levice, co dělá pravice. Zůstal svobodný a nabídky vdavekchtivých žen rázně odmítal. Domácnost mu vedla sestra. Kubínek byl představeným růžencového bratrstva v Blažovicích a byl jeden z nejhorlivějších v boji proti pití pálenky. Jeho vlivem takřka celá obec se zavázala v spasitelný slib proti jejímu pití. Palírna byla prodána za školu.

Úspěchy, s nimiž se setkala apoštolská Kubínkova horlivost v Blažovicích a blízkém okolí, přivedly ho na myšlenku rozšířit pole působnosti. Vždyť bez jednoho oráče zůstane ještě dost na konání těchto prací. Prodal svému synovci statek za tři tisíce zlatých a tak se odpoutal od hospodářství, aby měl k zvěstování evangelia volnější mysl. Kubínek byl přesvědčen, že pro křesťanské rodiny, aby se povznesly k nebesům, nemůže být nic důležitějšího, než rozšiřovat dobré náboženské knihy. A svůj program začal ihned plnit. Stává se moravským písmákem a horlivým šířitelem dobrých knih. S almárou na zádech chodil 35 let od vesnice k vesnici a prodával a rozdával chudým české knihy – přepočteno na dnešní měnu více než za tři miliony korun – a získal na tisíce členů různých vzdělávacích ústavů. Kubínek byl zjev neobyčejný, již za jeho života se o něm mluvilo a psalo.

Rozloučil se v Blažovicích modlitbou a čtením Písma sv. a opatřil si almárku na knihy. Byla zeleně natřená, uvnitř s přihrádkami, a s ní na zádech procházel našimi kraji a roznášel knihy. Almárka byla 70 cm vysoká, takže pojala těžký náklad knih, který zvláště ve stáří tížil. Kromě knih nosíval Kubínek též harmoniku, hrál na ni a prozpěvoval nábožné písně. Na dědinách ho obklopovala mládež i dospělí. Vždy došel k nějakému kříži či soše, složil almárku, poklekl a hrál na harmoniku nebo předčítal něco vzdělávacího. Přítomní se přidali k jeho zpěvu a zpívali s ním do pozdní noci. Kubínek byl k lidem laskavý, zvláště děti ho měly rády. Když však jednou v Brně poklekl na Hlavním náměstí k soše Panny Marie a začal podle harmoniky zpívat, jak dělával na venkově, dostavil se strážník, vyzval ho, aby se klidil a když stále hrál a zpíval, strážník ho vyzval, aby šel s ním do šatlavy. Kubínek se nepolekal, nýbrž oslovil tu čeládku směle: „Zdá se mi, že se málo modlíte, sic byste se sem nedostali, klekněte si a pomodlíme se růženec!“ Trhání vypukli v rozpustilý smích. Když slyšeli muže s příkladnou vroucností se modlit, poněkud začali jeden po druhém se modlit až do konce. Po růženci se Kubínek opět ozval: „Myslím, že málo chodíte na kázání, proto vám přečtu evangelium z minulé neděle.“ Četl a pak vykládal evangelium jako kněz na kazatelně. „Teď vám přečtu život svatého, jehož památka připadá na dnešní den, abyste měli příklad, jak máte správně žít.“ Po kázání vykládal ještě umučení Páně a pak zanotil jednu píseň po druhé. „Bylo to od Boha dobře, že mne zavřeli, abyste si jednou vzpomenu, že máte vést lepší život.“ Když mu páni po výsledku zakázali vést tento způsob modlitby v Brně a domlouvali mu, proč to dělá, řekl na to Kubínek: „No, a nač máte tu sochu tady?“ A bylo po soudu.

S almárkou na zádech zachovával Kubínek přísný způsob života. Nasvědčoval tomu i jeho zevnějšek. Nosíval šaty z hrubého lněného plátna, na nohou velké těžké boty s podkůvkami a cvoky, na hlavě černý klobouk a v ruce poutnickou hůl. Vypadal jako starozákonní prorok. Jeho podobu známe z fotografie, když páter Kosmák ho přinutil, aby se dal vyfotografovat. Když byl pozván hostiteli na nocleh a posloužil si i večeří, Kubínek, který maso nejedl, vytáhl nůž, z almárky chléb a sůl, rozevřel nějakou knihu, dal ji před sebe a tak večeřel tělem i duchem. Když byl s večeří hotov, poklekl na kolena, modlil se a zpíval, dokud domácí byli vzhůru. Když mu nabízeli postel, nechtěl se tomu podvolit, žádal si jen zhlavec, ležel jen na holém slamníku a to tak oblečený, ani boty nevyzul. Kdysi se děti dívali klíčovou dírkou do pokoje, kde on nocoval a prý viděly jakousi zář a Kubínka uprostřed světnice klečícího na modlitbách. Spisovatel Kosmák popisuje jeho asketický život v kukátku „Mučenky“.

Kubínkovi šlo hlavně o to, aby získal nejvíce rodů, protože tak bylo zajištěno, že dobrá četba v rodinách bude neustále doplňována. Říkal, že ten, kdo zapsal svůj rod do Dědictví katolického, učiní lépe, než kdyby své rodině koupil panství. Když viděl, že někde dcera po klekání doma není, vyčínil matkám: „Že nemáte všechny slepice doma, to víte, ale že dcera doma není, o tom nevíte?“ Tak jak ve svém mládí nerad slyšel neslušné řeči, tak i později dbal, aby se v jeho přítomnosti tak nemluvílo. Hospodáře vybízel, aby zvláště čeládce takových řečí netrpěli.

Knihy, to byla Kubínkova radost. Tisíce prošlo jeho rukama, sám píše ve svých pamětech: „Já jsem čtenář a milovník čtení a vím, že křesťan má být živ ze čtení svatého, nikdy nezbyvá u mne ani den abych nečetl. A věř, čtenáři, že lepší lahůdky neznám v světě pro ducha svého.“ Vydával pro lid také Deník, v němž informoval o seznamu a obsahu knih vydávaných katolickým Dědictvím. Přirovnával knihy k řece Jordánu, u kterého kázal sv. Křtitel Kristův. Plynou po našich vlastech a jako řeky protékají krajinami a všechny nás zavlažují, očišťují a ducha oblažují. Vydal poutní knihu k Panně Marii Křtinské a poutnickou knihu z Brna do Maria Zell. Tam putoval s brněnskou poutí, aby poděkoval za šťastné vysvobození města Brna od Švédů. Složil několik poutních písní, které se někde dosud zpívají. Celou svou činnost provázal modlitbami za Boží požehnání, aby „símě, které rozsévám ústně a které se dostává mému národu dobrými knihami, neslo stonásobný užitek v rodinách a obcích.“ Pěkně charakterizuje Kubínka Václav Kosmák v Kukátku: „Vytkl si za úkol rozšiřovat mezi lidmi dobré knihy a tím pravou osvětu. Této myšlence věnuje své síly, celý svůj život. On je světlonošem, jenž prochází bez odpočinku krásné Zemi koruny svatováclavské. On je muž apoštolský, jeden z nejšlechtnějších mužů, které zrodila Morava. Čest mu budiž i dlouhý život!“

Ačkoli Kubínek po celý život žil tak přísně, dočkal se vysokého stáří. Do poslední chvíle si nedopřál odpočinku. Dva dny před smrtí klesl na dlažbu blízko nemocnice v Brně a byl do ní hned dopraven. Tam měly s ním ošetřovatelky kříž, neboť nechtěl vyjít ze světnice, řka: „Já

jsem k vám přišel umřít?“ Zaopatřen svátostí nemocných, zemřel tiše v Pánu, kterého velice miloval, 18 července 1882 ve věku 83 let. Morava a zvláště Blažovice u Brna na něj nezapomínají. Na jeho rodném domě č. 30 je zasazena deska s tímto nápisem: „V tomto domě narozen 1. ledna 1799 Šebestián Kubínek, neúnavný rozšiřovatel dobrých knih. Budiž jemu čest na zemi a sláva v nebesích.“

P. Josef Dobiáš

